

T.C.

**KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI**

NİLGÜN ŞENER

RESMİ BELGELERDE SAHTECİLİK SUÇU

Yüksek Lisans Tezi

Tez Yöneticisi

Prof. Dr. Ahmet BİLGİN

Kırıkkale-2009

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Nilgün ŞENER tarafından hazırlanan “Resmi Belgelerde Sahtecilik” adlı tez çalışması jürimiz tarafından, Kamu Hukuku Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Başkan
Prof. Dr. Ahmet Bilgin

Üye
Prof. Dr. Ali Akyıldız

Üye
Doç. Dr. Mehmet Emin Bilge

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
KİŞİSEL KABUL / AÇIKLAMA.....	VII
ÖNSÖZ.....	VIII
KISALTMALAR.....	IX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BEGEDE SAHTECİLİK SUÇLARINA İLİŞKİN GENEL KAVRAMLAR VE ESASLAR.....	3
1.1.KAMUNUN GÜVENİ KAVRAMI.....	3
1.2.SAHE KAVRAMI,SAHTECİLİK SUÇLARININ ORTAK UNSURLARI.....	6
1.3.BELGE, EVRAK VE RESMİ EVRAK.....	7
1.4.KAMU GÖREVLİSİ.....	11
1.5.RESMİ BELGELERDE SAHTECİLİK SUÇLARININ MADDİ UNSURLARI...13	
1.5.1. Korunan Hukuki Yarar.....	14
1.5.2. Aldatıcılık.....	15
1.5.3. Zarar.....	17
1.5.4. Hukuka Aykırılık Unsuru.....	17
1.6. SUÇUN MANEVİ UNSURU.....	18
1.7. RESMİ BELGE HÜKMÜNDEKİ BELGELER.....	19
1.7.1. Emre Veya Hamiline Yazılı Kambiyo Senetleri.....	20
1.7.2. Poliçe.....	22
1.7.3. Bono.....	23
1.7.4. Çek.....	24
1.7.5. Emtiayı Temsil Eden Belgeler.....	25
1.7.6. Hisse Senetleri Ve Tahviller.....	26
1.7.7.Vasiyetname.....	27
1.7.8. 210.Maddenin 2.Fıkrasındaki Belgeler.....	28

İKİNCİ BÖLÜM

RESMİ BELGELERDE SAHTECİLİK	30
2.1.KAMUSAL DEĞERLER ÜZERİNDE SAHTECİLİK.....	31
2.2.MÜHÜRDE SAHTECİLİK.....	33
2.3.RESMİ BELGEDE SAHTECİLİK.....	34
2.3.1.Ytck 204/1. Fıkrasında Yazılı Suçun İncelenmesi.....	37
2.3.1.1. Bir Resmi Belgeyi Sahte Olarak Düzenleyen.....	39
2.3.1.2. 204/1.Madde, Birinci Seçimlik Hareket İçin Suçun Unsurları.....	41
2.3.2.Gerçek Bir Resmi Belgeyi Başkasını Aldatacak Şekilde Değiştiren.....	44
2.3.3.Sahte Resmi Belgeyi Kullanan.....	49
2.4. KAMU GÖREVLİSİNİN GÖREVİ GEREĞİ DÜZENLEMeye YETKİLİ OLDUĞU RESMİ BELGEDE SAHTECİLİĞİ.....	52
2.4.1.Birinci Seçimlik Hareket: Sahte Olarak Düzenleme.....	55
2.4.2. İkinci Seçimlik Hareket: Gerçek Bir Belgenin Aldatıcı Şekilde Değiştirilmesi....	59
2.4.3.Üçüncü Seçimlik Hareket: Sahte Resmi Belgeyi Kullanan Yetkili Kamu Görevlisi.....	63
2.4.4.Görevli Mahkeme.....	67
2.4.5.Lehe Kanun Uygulaması Bakımından.....	68
2.4.6.204. Maddenin Özeti.....	69
2.5.RESMİ BELGEYİ BOZMAK YOK ETMEK VEYA GİZLEMEK SUÇU.....	70
2.5.1. Suçun Unsurları.....	71
2.5.2. 765 Sayılı Yasadaki Düzenleme.....	74
2.5.3. Suçun Özel Görünüş Şekilleri	76
2.5.4. Görevli Mahkeme.....	77
2.5.5. Lehe Kanun Uygulaması.....	77
2.6. RESMÎ BELGENİN DÜZENLENMESİNDE YALAN BEYANDA BULUNMA SUÇU.....	78
2.6.1. Suçun Unsurları.....	79
2.6.2. 765 sayılı yasadaki düzenleme.....	83
2.6.3. Lehe Kanun Uygulaması Bakımından Değerlendirme.....	85
2.6.4. Suçun Özel Görünüm Şekilleri.....	86

2.6.5. Görevli Mahkeme.....	86
2.7. RESMİ BELGE HÜKMÜNDE BELGELERDE SAHTECİLİK.....	87
2.7.1. 1.Fıkranın İncelenmesi.....	87
2.7.2. Suçta Korunan Hukuki Yarar.....	88
2.7.3. Suçun Unsurları.....	89
2.7.4. 765 Sayılı Yasadaki Düzenleme.....	93
2.7.5. Görevli Mahkeme.....	94
2.8 210. MADDESİNİN 2. FIKRASININ İNCELENMESİ.....	94
2.8.1. Suçun Unsurları.....	95
2.8.2. 765 Sayılı Yasadaki Düzenleme.....	98
2.8.3. Görevli Mahkeme.....	99

III. BÖLÜM

NİTELİKLİ HALLER.....	100
3.1. YTCK'NUN 204. MADDESİNDE YAZILI NİTELİKLİ HAL.....	101
3.1.1. Kanun Hükmü Gereğince Sahteliği Kanıtlanıncaya Kadar Geçerli Belgeler.....	102
3.1.2. Aksi Kanıtlanıncaya Kadar Geçerli Belgeler.....	106
3.1.3. Resmi Belge Hükmündeki Belgeler.....	107
3.1.4. Özel Belgeler.....	107
3.2. 205. MADDEDE YAZILI NİTELİKLİ HAL.....	108
3.3. 210/2. MADDEDE YAZILI NİTELİKLİ HAL.....	109
3.4. DAHA AZ CEZAYI GEREKTİREN HAL.....	114
3.5. İÇTİMA- 212. MADDE.....	117
SONUÇ	123
KULLANILAN KAYNAKLAR.....	126
EK-1.....	129

ÖZET

Bu araştırmanın amacı resmi belgelerde sahtecilik suçlarını eski ve yeni Türk ceza kanunu bakımından ve doktriner görüşler ışığında mukayeseli olarak değerlendirilmesidir. Bu incelemede yeni bir yasa olan 5237 sayılı Türk ceza kanununda sistematik açıdan kamunun güvenine karşı suçlar içerisinde yer alan resmi belgelerde sahtecilik suçları ele alınmıştır. Resmi belgede sahtecilik, resmi belgeyi bozmak, yok etmek, gizlemek, resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan, resmi belge hükmündeki belgelerde sahtecilik, daha az cezayı gerektiren hal ve içtima hükümleri ile belgelerde sahtecilik suçlarında korunan hukuksal fayda incelenmiştir. Resmi belgede sadece düzenleme sonucu suçun oluşması bono poliçe ve çekte zarar unsurunun göz ardı edilmesi ve hüviyet cüzdanı, pasaport, nüfus tezkeresi, ruhsatname belgelerinin resmi belgeye eş tutularak cezalandırılması yeniden değerlendirilmesi gereken hususlar ise de yeni Türk ceza kanunuyla daha adil ve sade bir düzenleme yapıldığını söyleyebiliriz.

Anahtar kelimeler: Sahte, Resmi Belgede Sahtecilik, Kamu Görevlisi, Kamu Güveni, Türk Ceza Kanunu,

ABSTRACT

CRIME OF FRAUD IN OFFICIAL DOCUMENTS

The aim of this research is to evaluate fraud crimes in official documents from the perspective of old and new turkish criminal law by the light of the doctrinal opinions in a comparative way. In this research, fraud in official documents which exists within the crimes against the public trust has been studied systematically in a new law ; turkish criminal law no 5237. Fraud in official documents, spoiling the official documents, destroying, hiding, mispronunciation during preparation of the official documents, fraud in terms of official documents, terms and conditions requiring less penalty and legal benefits protected in the fraud crimes have been analyzed. Even though conviction by equalizing identity, passport, residence permit, licence documents to official documents and merely the existence of crime as result of preparation are the matters that are to be discussed, we can conclude that through the new turkish criminal law, more fair and plain regulation has been made.

Keywords: fraud, fraud in official document, public official, public trust, turkish criminal law

KİŞİSEL KABUL / AÇIKLAMA

Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak hazırladığım “ **RESMİ BELGELERDE SAHTECİLİK** ” adlı çalışmamı, ilmi ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı ve faydalandığım eserlerin bibliyografyada gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.”

Nilgün ŞENER
Ocak 2009, Kırıkkale

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın konusu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda resmi belgelerde sahtecilik suçları ve bu suçların düzenlendiği kanun maddeleridir. Yetkim yani ağır ceza mahkemesindeki görevim sırasında resmi belgede sahtecilik suçlarının görülen davalar arasında oldukça fazla yer tutması ve yeni Türk Ceza Kanununa ilişkin oldukça sınırlı kaynak olması Yargıtay tarafından görüşlerin değiştirilmesi bu konunun yüksek lisans tezi olarak seçmeme ve araştırmama neden oldu. Bu suçun genelde başka bir suç işleyebilmek için araç olarak kullanılması, yasa koyucunun suça özel bir içtima maddesi kanunlaştırmasına neden olmuştur. İçtima hükmü gereğince her iki suçtan da ceza verilmesi sahtecilik suçlarını daha karışık bir hale getirmektedir. Suçun özellikleri, unsurları, maddenin uygulama şartları neler olduğu hususları bu ödevde her bir madde bakımından ele alınacak, eski ceza kanunumuzdaki düzenleme ve farkları belirlenecek, sonuç bölümünde kanunun bu bölümü hakkında varılan sonuçların açıklanması ile ödev son bulacaktır. Özellikle bu ödevi almamın nedeni görev yaptığım adli birimde konusu kamunun güvenine karşı suçlar olan davaların fazlalığı, çözümlenmesi gereken hususların özellik arz etmesidir. Ancak konuyu incelerken kafamda beliren problemlerin daha fazlasıyla karşılaştım. Konuları anlatırken çözümlerine de yer vermeye çalıştım.

Tezin hazırlanmasında emeği geçen, yardımını esirgemeyen tez danışmanım sayın hocam Prof. Dr. Ahmet Bilgin'e, Prof. Dr. Ali Akyıldız'a ve Yrd. Doç. Ali İhsan Erdağ'a, tezin düzenlenmesinde yardımcı olan Öğretim Görevlisi Ertuğrul Karakaya'ya sonsuz teşekkürlerimi sunar her çalışma geride bir eksik bırakır sözünden hareketle göremediğim için eksik bıraktığımız hususlarda kusurlarımızın affını istirham ederim.

Nilgün ŞENER
Ocak 2009, Kırıkkale

KISALTMALAR

A.Ü.H.F. : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

a.g.e : Adı geçen eser

B. : Basım

Bk : Bakınız,

C.D : Ceza Dairesi

CGK : Ceza Genel Kurulu

E. : Esas

e.t., E.T. : erişim tarihi

ETCK : Eski Türk Ceza Kanunu

K. : Karar

m.,md. : Madde

R.G. : Resmi Gazete

S. : Sayı

sh. : Sayfa

sy. : Sayılı

T. : Tarih

TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi

y. : Yayın

YTCK : Yeni Türk Ceza Kanunu

Vd. : ve devamı

GİRİŞ

Gelişen toplum hayatı beraberinde daha çok hukuksal ilişkiyi getirir. Sadece ticari hayat değil insan yaşamının giderek yaygınlaşan bir kısmında belgeler düzenlenmek zorunda kalmaktadır. Düzenlenen belgelerin gerçekliğine ve içeriklerinin doğruluğuna dair inanç hem toplumsal ilişkilerde aranan güven duygusu hemde hukuksal ilişkilerin belgeler üzerinden yapılması ile yaygınlığı ve kanıtlamanın kolaylığı bakımından gereklidir. Toplum tarafından belgelerin gerçeklik ve doğruluklarına dair oluşan inanç kamu güvenini oluşturur. Belgelerde herhangi bir şekilde yapılan sahtecilik toplumun o belgeye inanma güvenme hakkını zedeler. Resmi belgeler kamu görevlisi tarafından, görülen kamu hizmetinin gereklerine uygun olarak ve devletçe kendisine tanınan yetki çerçevesinde düzenlenerek sıhhat kazanırlar. Toplumun oluşturan bireylerin toplumsal sözleşme ile bir kısım yetkilerini devrettiği devlet olgusunun himayesine sahip resmi belgelerin sahteleştirilmesinde kamunun güveninin daha çok sarsılması söz konusu olur. Bu nedenle resmi belgede sahtecilik özel belgede sahteciliğe nazaran daha ağır bir şekilde cezalandırılmıştır.

Türk Ceza Kanununda kamunun güveninin korunması amacıyla belgelerde sahtecilik suçları özel olarak düzenlenmiştir. Resmi belgede sahtecilik suçları yeni ceza kanunumuzun 204.,205., 206., 210., maddelerinde düzenlenmiş, 211. maddede bu suçlara özgü cezayı azaltan hali 212. maddesinde ise içtima halini düzenlemek suretiyle resmi belgelerde sahtecilik suçlarını altı madde ile hüküm altına almıştır.

Konumuz salt 204. madde anlamında resmi belgede sahtecilik suçu değil, resmi belge üzerindeki sahtecilik suçları olduğundan tezimizin adı da bu nedenle bu çoğul hali vurgulamak ve dikkati çekmek amacıyla resmi belgelerde sahtecilik olarak belirlenmiştir. Tez üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde genel olarak konu ile ilgili kavramlar ve genel esaslar açıklanacak ikinci bölüm resmi belgede sahtecilik başlığını taşımaktadır. ceza kanunumuzda düzenlenmiş olan belgede sahtecilik suçları ile ayrıntılı şekilde resmi belgelerde sahtecilik suçları suçun unsurları, suçun görünüş şekilleri, suça bakmakla görevli mahkeme hala uygulanabilir olması nedeniyle 765 sayılı yasadaki karşılıkları, sanığın lehine olan kanun uygulaması sonuç kısmında, üçüncü bölümde ise resmi belgede sahtecilik suçu bakımından nitelikli unsur olan cezayı artıran haller ile tüm belgede sahtecilik suçları

açısından ortak olarak cezayı azaltan haller ile içtima halleri yani nitelikli haller incelenecektir. Bu nedenle üçüncü bölüm nitelikli haller başlığını taşımaktadır.

Sonuç bölümünde çalışmamız sonunda tezin konusunu oluşturan resmi belgelerde sahtecilik ile ilgili varılan sonuçlar ortaya konacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

BEGELERDE SAHTECİLİK SUÇLARINA İLİŞKİN GENEL KAVRAMLAR VE ESASLAR

Resmi belgelerde sahtecilik suçunu açıklayabilmek için öncelikle kamunun güveni, belge, evrak, resmi belge, kamu görevlisi, resmi belgede sahtecilik suçlarının maddi ve manevi unsurlarında yer alan temel kavramları bu bölümde inceleyeceğiz.

1.1. KAMUNUN GÜVENİ KAVRAMI

Kamunun güveni hukuk düzeninin büyük bir değer tanıdığı şeylerle, herkesin doğruluğuna ve gerçekliğine güvenilmesini istediği belirti, simge işaret, nişanın sahtecilikten korunmalarını görmek ve bilmek biçiminde oluşmuş genel, kanıtlama gücü tanıdığı şey, şekil ve alametlere karşı toplumun beslediği genel güven olarak tanımlanmaktadır¹.

Kamunun güvenine karşı suçlar belli olmayan sayıdaki kişileri aldatma yeteneğine sahip suçlardır. Kamuyu aldatma yeteneğine sahip olması nedeniyle bu tür suçlar kamunun güvenine karşı suçlar başlığında toplanırlar.²

“Esasen bir şeyin delil olarak kabulüne cevaz verilmiş ise ammenin ona inanması da mümkün kılınmış demektir.”³

Kamunun güvenine karşı suçlar içinde en önemli yeri uygulamadaki sıklık ve yaptırımları nedeniyle belgelerde sahtecilik suçları işgal eder. Sahtecilik suçları toplumun bazı belgelerin içeriğinin doğruluğuna ve gerçekliğine dair inancını sarstığı ve toplumun bu belgelerin doğruluğuna olan güvenini azalttığı kabul edildiğinden cezalandırılan suçlardır.

O toplumu oluşturan bireylerin her birinde bazı belgeler hakkında gerçeklikleri veya içeriklerinin doğru olduklarına dair oluşması beklenen sürekli inanç ve bu inanç nedeniyle ortaya çıkan hak ve toplumsal faydaya “Kamu Güveni” denir.

Toplumsal yaşamın barış içinde sürebilmesi için toplumdaki güvenin devamı ve korunması amacıyla⁴ hukuk düzeninin hukuksal bir olayı kanıtlama yeteneği tanımak

¹ Erem Faruk-Toroslu Nevzat., **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Savaş Yayınevi, Gözden geçirilmiş 4. Basım, Ankara, 1983, sh.240

² Taşdemir Kubilay, Özkepir Ramazan, **B Belgelerde Sahtecilik, Mala Karşı Suçlar Ve Bilişim Alanındaki Suçlar**, Adil Yayıncılık, Ankara 1999, sh. 99

³ Erem Faruk, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Cilt III, 1985 Bası, sh.35

suretiyle doğruluk ve gerçekliğine herkesçe güvenilmesi amacıyla iz, işaret, belirtilerin sahtecilikten korunduğunu bilmek şeklinde oluşmuş genel ve süreğen hak ve yarardır.⁵

Gerçeği olduğundan farklı şekilde göstermeyi ifade eden sahtecilik suçlarının hukuki konusu kamu güvenidir⁶

Toplumun inanma ve bireyin aldatılmama hakkı kamu güvenini oluşturur.⁷

Yeni ceza kanunumuz belgede sahtecilik olarak özetleyebileceğimiz sahte resmi ve özel belgelere ilişkin suçları “Özel Hükümler” başlıklı İkinci Kitabının “Topluma Karşı Suçlar” başlıklı Üçüncü Kısımının 197–212. maddeleri arasındaki Dördüncü Bölümüyle düzenlediği “Kamunun Güvenine Karşı Suçlar” içerisinde ve 204–212. maddeler hükümleriyle yaptırım altına almıştır.⁸

Yeni Türk Ceza Kanunu kamunun güvenine karşı işlendiğini düşündüğü suçları şu şekilde tasnif etmiştir.

MADDE 197 -	Parada Sahtecilik
MADDE 198 -	Paraya eşit sayılan değerler
MADDE 199 -	Kıymetli damgada sahtecilik
MADDE 200 -	Para ve kıymetli damgaları yapmaya yarayan araçlar
MADDE 201 -	Etkin pişmanlık
MADDE 202 -	Mühürde sahtecilik
MADDE 203 -	Mühür bozma
MADDE 204 -	Resmi belgede sahtecilik
MADDE 205 -	Resmi belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek
MADDE 206 -	Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan
MADDE 207 -	Özel belgede sahtecilik
MADDE 208 -	Özel belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek
MADDE 209 -	Açığa imzanın kötüye kullanılması

⁴ Savaş, Vural, Mollamahmutoğlu, Sadık, **Türk Ceza Kanununun Yorumu**, Seçkin Yayınevi, 2. Bası, 3. Cilt, sh. 3028

⁵ Meran, Necati, **Yeni Türk Ceza Kanununda Sahtecilik Malvarlığı Bilişim Suçları İle Ekonomi Ve Ticaret Alanında Suçlar**, Seçkin Yayınevi, 2008, 2. Bası, sh. 360

⁶ İkinci Mustafa., Esen Sinan, **Hırsızlık, Yağma, Güveni Kötüye Kullanma Dolandırıcılık Hileli ve Taksirli İflas Karşılıksız Yararlanma Belgelerde Sahtecilik Ve Bilişim Alanında Suçlar**, Adalet Yayınevi, 2005, sh . 245

⁷ Kalyan Keskin, **“Belgelerde Sahtecilik Suçları”**, Türk Ceza Kanunu Reformu II, Barolar Birliği Y.71. Ankara,, www.bb-ceza.adalet.gov.tr 27.11.2008,

⁸ Erdağ Ali İhsan, **“Tıp Ceza Hukukunda Belgede Sahtecilik Suçu “ V. Türk Alman Tıp Hukuku Sempozyumu Tıp Ceza Hukukunun Güncel Sorunları**, Türkiye Barolar Birliği, 2008, sh. 506

MADDE 210 - Resmi belge hükmünde belgeler

MADDE 211 - Daha az cezayı gerektiren hal.

MADDE 212 - İçtima⁹

Kamunun güvenine karşı suçlar terimi ile ceza kanunumuzda sahtecilik suçları kast edilmektedir.¹⁰

Tablodan da anlaşıldığı üzere kamunun güvenine karşı suçlar üç ana başlık içinde toplanabilir. Bunlar

“1. Kamusal değerler üzerinde sahtecilik (kalpazanlık);

(a) paralarda,(197.md.)

(b) kamu değeri kâğıtlarında(paraya eşit sayılan değerlerde)(198. md.)

(c) değerli damgalarda sahtecilik(199. md.)

2. Mühürlerde sahtecilik,(202.,203. maddeler)

3. Belgelerde sahtecilik,(204–210. maddeler)

Olmak üzere üç ana bölüme ayrılmaktadır.”¹¹

Tezin konusu resmi belgelerde sahtecilik olduğundan 197.maddede yazılı paralarda, 198. maddede yazılı paraya eşit sayılan değerlerde, 199.maddede yazılı değerli damgalarda sahtecilik,202. Ve 203. maddede yazılı mühürlerde sahtecilik suçları ile 207. maddede düzenlenen özel belgede sahtecilik, 208. maddede düzenlenen özel belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek, 209. maddede düzenlenen açığa imzanın kötüye kullanılması konumuzun dışında kalmaktadır.

1.2. SAHTE KAVRAMI, SAHTECİLİK SUÇLARININ ORTAK UNSURLARI

Sahtecilikten bahsedebilmek için önce sahtenin ne olduğu anlaşılmalıdır.

Türk Dil Kurumuna göre sahte kelimesi farsça kökenli bir kelime olup “*Bir şeyin aslına benzetilerek yapılan, düzme, düzmece, uydurma, gerçek olmayan anlamlarına gelir.*”¹²

Buna göre sahtecilik ise sahte bir iş, bir şey yapmak demek olacaktır.

⁹ Yalvaç Gürsel, **Ceza Ve Yargılama Hukuku Yasaları, T.C. Anayasası, TCK CMK CGTİK Ve İlgili Yasalar**, 3. Bası, Adalet Yayınevi, 2006, Ankara, sh. 83,

¹⁰ Kaylan, a.g.e www.ceza-bb.adalet.gov.tr 27.11.2008, Meran, N, a.g.e., sh. 360,

¹¹ Kaylan, a.g.e., www.ceza-bb.adalet.gov.tr, 27.11.2008

¹² Türkçe Sözlük, www.tdkterim.gov.tr, 05.05.2009

Belgede sahtecilik kavramı belirsiz ve aynı zamanda soyut bir kavram olduğu için açıklanması güçtür. Sahte aldatandır öyleyse her türlü hile sahte kavramını karşılar.¹³

Belgede sahtecilik suçlarının ortak özellikleri vardır.

a)Bu suçların hepsinde mağdur her zaman devlettir. Sahtecilik suçu nedeniyle maddi veya manevi zarara uğrayan ise suçun mağduru değil ancak suçtan zarar gören sayılabilir.¹⁴ Yargıtay 6. C.D.”nin 13.11.1986 tarih ve7664/10169 sayılı kararında “sahtecilik cürümlerinin konusu belgede korunan kamu güveni olup, bunun topluma ait bir değer olması nedeniyle kişisel çıkarın koruma konusu olmadığı” kabul edilmiştir.¹⁵

b)Resmi belgelerde sahtecilik suçlarında korunan hukuki yarar bu suçların kanundaki tasnifinden de anlaşılacağı gibi kamu güvenidir.¹⁶ Bir kısım öğretide ise kamunun güvenine karşı suçlarda korunan hukuki yarar hakkında çok hukuki konulu suçlar olup; hukuki ilişkilerde bulunması gereken güven, diğer yandan delil kıymeti verilen ve kanıtlama aracı olan belgelerin doğru ve gerçek olduğunun garantilenmesinin yararı bulunduğu iddia edilmektedir.¹⁷

c)Failin sahteciliği nedeniyle bir zarar doğmalı veya zarar olasılığı bulunmalıdır. Suç meydana geldiğinde kamu güveni sarsılmış olacağından kamu zararı doğmuş olacaktır. Bu anlamda kamu zararı her zaman, bireysel zarar ise zaman zaman gerçekleşmekte, zarar unsuru bu şekilde oluşmaktadır.¹⁸

d)Sahtecilik suçunun konusu belgedir. Belge bir hakkın veya bir olayın ispatına yarayan, bir muhtevası olan, faili belirlenebilir, taşınabilir nakil kabiliyeti olan hukuki hüküm ifade eden bir yazıdır.¹⁹ Sahtecilik suçlarında manevi unsur kasıttır. Saik aranmaz ancak failin genel kastının varlığını kabul edebilmemiz için failin fiilinden bir zarar doğabileceğini öngörmüş olması gerekir.²⁰ Suçun taksirli şekli öngörülmemiş olup sadece kasten işlenebilir.

e)Ayrıca suça konu belgenin aldatıcılık kabiliyetinin olması gerekir. Sahteliğin ilk bakışta anlaşılabilmesi gerekir.²¹

¹³ Erem Faruk, **Türk Ceza Hukuku Hususi Hükümler**, Cilt II, Ankara 1968,Bilim Yayınları, sh.30,

¹⁴ Erman Sahir, **Sahtecilik Cürümleri**, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1987, sh. 10,

¹⁵ Savaş, Mahmutoglu, a.g.e., 3. cilt, sh. 3208,

¹⁶ C.G.K.”nun 14.02.1983 tarihli bir kararında “devlet kanıtlama gücü ve yeteneği tanıdığı belgelerin gerçekliği ve doğruluğuna beslenen toplum inancını kamu güveni içinde korumak ve yarar veya belgelerin somutlaştığı belgeleri ilişilmez dokunulmaz kılmak istemiştir.” diyerek bu suçlarda korunan hukuki yararı kamu güveni olarak kabul etmiştir.

¹⁷ Erem,Toroslu, a.g.e., sh 251,

¹⁸ Meran, a.g.e., sh. 430,

¹⁹ Erem, **Türk Ceza Hukuku Hususi Hükümler**, Cilt II, sh.31, 32, 33,

²⁰ Erman, Sahir, Özek Çetin, **Kamu Güvenine Karşı İşlenen Suçlar**, 1996 Bası, İstanbul, sh. 400,

²¹ Meran, a.g.e., sh. 428,

Ancak suçun faili ihlal edilen maddeye hatta maddenin fıkralarına göre değişebilmekte, farklılıklar göstermektedir.²²

1.3. BELGE, EVRAK VE RESMİ EVRAK

Yeni ceza kanunumuzun terminolojisi ile belge eski kanunumuza göre evrakın sözlük anlamı yazılı kâğıt veya kâğıtlardır. Ceza kanunumuzda belge tanımlanmamış²³ ise de Yargıtay kararlarında hukuken bir sonuç doğurması gereken yazı olarak belirlendiği görülmektedir.²⁴

a)Belge; Bir gerçeğe tanıklık eden yazı, fotoğraf, resim,film vb., vesika, doküman anlamına gelir.²⁵ Eski ceza kanunumuzda evrak kelimesi²⁶ kullanılırdı. Yeni ceza kanunumuzun terminolojisi ile belge eski kanunumuza göre evrakın sözlük anlamı yazılı kâğıt veya kâğıtlardır.²⁷ Ceza kanunumuzda belge tanımlanmamış²⁸ ise de Yargıtay kararlarında hukuken bir sonuç doğurması gereken yazı olarak belirlendiği görülmektedir.²⁹

b)Evrak; Evrak Arapça evr kökünden türemiş bir sözcük olup,” kağıt yaprakları, kitap sayfaları, resmi kurumda yazılan yazı “anlamlarına da gelir.³⁰

765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda kullanılan evrak kelimesi ile evrak kelimesi aynı anlama gelmemektedir.³¹ Doküman veya belge anlamına gelecek şekilde yeni Türk Ceza Kanununda belge kelimesinin kullanılması daha doğru bir ifade tarzı olmuştur. Bu şekilde

²² Örneğin 204. Maddenin 1. fıkrasında fail herkes olabilirken 2. fıkrası bakımından fail sadece kamu görevlisidir.

²³ Gündüz Remzi, Gültaş Veysel, **5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu İle 213 Sayılı Vergi Usul Kanununda Belgelerde Ve Faturalarda Sahtecilik Suçları**, Bilge Yayınevi, Ankara, 2008, sh. 12,

²⁴ Esen Sinan, **Malvarlığına Karşı Suçlar Belgelerde Sahtecilik Ve Bilişim Alanında Suçlar**, Adalet Yayınevi, Eylül, 2007,sh.476 Yargıtay 11. C.D.’nin 15.11.2006 tarih 5939/9133 sayılı içtihadındasuça konu fotokopinin onaylı olmaması nedeniyle **hukuki sonuç doğuracak nitelikte belge kabul edilemeyeceği** cihetle.... a.g.e.477. sh.’de yer alan 6.C.D.’nin 13.06.2006, 5038/5917 sayılı içtihadında benzer şekilde....hukuki sonuç doğurucu nitelikte bulunmadığından,sanığın beraat i yerine ... diyerek tanım yapmıştır.

²⁵ Türkçe sözlük , www.tdk.org.tr/sözbul, 12.06.2009

²⁶ 765 sy. TCK’da Üçüncü Fasılda Evrakta Sahtekârlık üst başlığı ile düzenlenen 339.maddede... sahte bir varaka tanzim eder... demektedir örneğin,

²⁷ www.tdk.org.tr/sözbul,12.06.2009

²⁸ Gündüz, Gültaş, a. g. e., sh. 12,

²⁹ Esen, a. g. e., sh. 476 da yayımlanan Yargıtay 11. C.D.’nin 15.11.2006 tarih 5939/9133 sayılı içtihadındasuça konu fotokopinin onaylı olmaması nedeniyle **hukuki sonuç doğuracak nitelikte belge kabul edilemeyeceği** cihetle.... a.g.e.477. sh.’de yer alan 6.C.D.’nin 13.06.2006, 5038/5917 sayılı içtihadında benzer şekilde....hukuki sonuç doğurucu nitelikte bulunmadığından,sanığın beraat i yerine ... diyerek tanım yapmıştır.

³⁰ www.tdk.org.tr/sözbul, 12.06.2009,

³¹ Gözübüyük, A. Pulat, “**Belgelerde Sahtecilik Cürümleri**,” AÜHF Dergisi, Sayı 275, 1970, Ankara. sh. 126

hem günümüz Türkçesiyle hemde kanunun lafzı ve ruhuna uygun bir terminoloji kullanılmıştır.

Her ne kadar daha öncede belirtildiği gibi her iki kanunumuzda da belgenin tanımı yapılmamış ise de bir şeyin belge olarak kabul edilebilmesi için

1-Yazılı olmalıdır. Devletin iradesinin yazıya geçirilmiş olması gerekir. Bu yazının içeriğinin anlaşılır olması gerekli ve aynı zamanda yeterlidir.³² Bu anlamda yazılı olan şeyin yazı, rakam, işaret içerip içermemesi veya salt bunlardan birinden oluşması ve hatta belgenin dili onun belge olarak kabulünü etkilemez.

2-Belgenin hukuksal bir değeri, hukuksal bir varlığı olmalıdır. Bir hakkı veya bir olayı kanıtlamaya elverişli olmalıdır.³³ Hukuki bir sonuç doğurabilmesi gerekir. Yargıtayın bir kararında belge “Belge, hukuki hüküm ifade eden ve bir hakkın doğmasına ve bir vakayı ispata elverişli yazıdır.”³⁴ şeklinde tanımlamış ve belgenin hukuki hüküm ifade etmesi gerektiğini belirtmiştir. Hukuki bir hükmü bulunmayan resmi bir belge hakkında sahtecilik suçu oluşmaz. Belgenin temelsiz olmaması gerekir. Bu aynı zamanda belgenin içerik ve şekil yönünden sakatlık göstermemesi gerekir şeklinde de açıklanabilir.³⁵ Belge bir hak doğmasına veya bir olayı kanıtlamaya yarayan bir yazıdır. Bu itibarla, hukuken batıl veya feshi kabil olan yazı belge sayılmaz. Muteber olmayan bir yazıya kamunun itimadı bahse konu olmaz.³⁶

3-Belgenin düzenleyicisinin belirlenebilir olması yani bir kişiye izafe edilebilir olması gerekir. Resmi bir memurun imzasını taşımayan yazı resmi belge niteliğinde değildir.³⁷ Ancak emisyon ölçüm pulu³⁸, sigara paketi üzerine yapıştırılan Tekel bandrolleri³⁹ tiyatro bileti gibi üzerinde imza bulunmayan resmi basılı belgeleri de resmi belge olarak kabul etmiştir.

4-Belge taşınır olmalıdır. Taşınır bir şey üzerine yazılması gereklidir.⁴⁰ Anıtlar, ulaşım araçları üzerine yazılan yazılar kanunun aradığı anlamda belge değildir. Ancak taşınır bir şey

³² Malkoç İsmail, **Açıklamalı Türk Ceza Kanunu**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2002, 2. Cilt, sh. 2601,

³³ Savaş, Mollamahmutoğlu, a. g. e , sh. 3029

³⁴ Yargıtay 6. C.D., 16.10.1979.E. 1979/6461, K1979/6599, YKD.C.IV. Ocak 1980.C.1. Sh.138-139.

³⁵ Malkoç İsmail, **Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar**, Ankara, 1990,Seçkin Yayınevi sh. 22, 23 Tekel Genel Müdürlüğünün Mart 1984 günlü, noksan imzalı varaka ile işlem yapılamayacağı diğer bir deyişle noksan imzalı belgenin hukuken geçerli olamayacağı şeklindeki cevabi yazına göre iğfal kabiliyetinin bulunmadığı

³⁶ Gözübüyük, Belgelerde Sahtecilik Cürümleri, sh. 130,

³⁷ Erman Sahir, Özek Çetin,a.g.e., sh. 320, Sinan Esen, a.g.e.s, sh. 454,

³⁸ Yargıtay 6. C. D. 16.04.1998, 4063/3275 sayılı kararı,

³⁹ Yargıtay 6. C. D. 24.12.2001,15675/15673 sayılı kararı,

⁴⁰ Gözübüyük , Belgelerde Sahtecilik Cürümleri, sh. 131, Sahir Erman,Sahtekarlık Cürümleri,İstanbul, 2. Bası, 1954, sh. 252, 258,

üzerine yazılan belge niteliği taşıyan bir yazı daha sonra bir taşınmaz üzerine monte edilirse belge olma vasfını kaybetmeyecektir.⁴¹

c) Resmi Belge; Resmi belgenin ne olduğu ceza kanunumuzda tanımlanmamıştır. Resmi “Arapça resm kökünden gelir. Devletin olan, devletle ilgili,devletin öngördüğü yöntemlere uygun olarak yapılan,resmi muamele anlamlarına da gelir.⁴²

Resmi belge veya varaka devletin öngördüğü şekilde kamu görevlisi tarafından yürüttüğü kamu görevi yetkisine istinaden oluşturulan belge olduğuna göre sadece YTCK 204. madde anlamındaki sahtecilik suçları değil geniş anlamda parada paraya eşit sayılan değerlerde, kıymetli damgalarda, para veya kıymetli damgaları yapmaya yarayan araçlarda mühürde sahtecilik, resmi belge hükmündeki belgelerde sahtecilik suçları da ayrı kanun maddeleri ile düzenlenmiş iseler de resmi belgelerde sahtecilik suçları sayılırlar mı? Bu nedenle aynı bölümde incelenmeleri tesadüf değildir. Ancak bu suç suçlara resmi yazılarda sahtecilik suçları da denilebilir.⁴³

Bir yazıya resmi belge diyebilmek için öncelikle onun belge vasfını taşıması gerekir. Yukarıda bilgiler ışığında bir yazıya belge diyebilmek için onun kanıt oluşturabilme, hukuki sonuç doğurma özelliğine sahip olan içerik ve biçim bakımından temelsiz olmayan, taşınır, kim tarafından yazıldığı belirlenebilir olması gerekir.

Öncelikle belge özelliklerini barındırması gereken bir yazının resmi belge kabul edilebilmesi için şu özellikleri taşıması gerekir.

1- Kamu görevlisi kişi ya da kişilerce yapılması gerekir. Diğer bir deyişle bir kişi ya da makam tarafından meydana getirilmiş olmalıdır.⁴⁴ 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda kamu görevlisi (madde 204- ... gerçeğe aykırı olarak belge düzenleyen veya sahte resmî belgeyi kullanan kamu görevlisi ... , madde205- ...Suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesi halinde, ..., madde 206- ... kamu görevlisine beyanda bulunan kişi, ...)terimi kullanılmış ve böylelikle 765 sayılı TCK'nun kullandığı ve uygulamada zaman zaman tereddütlere neden olan memur(Madde 339, 340, 341- Bir memur ..., vd) terimi artık kullanılmamaktadır.

⁴¹ Malkoç, Açıklamalı Türk Ceza Kanunu, sh. 2602,

⁴² Türkçe sözlük, www.tdk.org.tr/sözbul,**12.06.2009**,

⁴³ Gözübüyük , a. g. e., sh. 127

⁴⁴ Savaş, Mollamahmutoglu,, a.g.e., 3. cilt, sh. 3209

2- Devletin organlarınca, kanunda öngörülen şekle usule uygun olarak hazırlanmış olmalıdır. Yani sadece belgeyi oluşturanın yetkili olması yetmez şekli bakımdan da kanunun öngördüğü şekle uygun yapılmalıdır.

1.4. KAMU GÖREVLİSİ

Resmi belgelerde sahtecilik suçlarında tatbik edilecek madde fıkra bakımından “ kamu görevlisi” önemli bir kavramdır. 5237 sayılı Ceza Kanunumuzun tanımlar üst başlığını taşıyan 6. maddesinin 1/c fıkrasında kamu görevlisi deyiminden ne anlaşılması gerektiği belirtilmiştir.

Madde metni şöyledir:

“*TANIMLAR:*

madde 6- (1) Ceza kanunu uygulanmasında;

Kamu görevlisi deyiminden;kamusal faaliyetin yürütülmesinde atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli , süreli veya geçici olarak katılan kişi, ... anlaşılır.”

Madde gerekçesinde ise 765 sayılı Türk Ceza Kanunundaki memur tanımının getirdiği sakıncaların devamına neden olacak bir tanımın tasarı metninden çıkarılması suretiyle memur kavramını da kapsayacak nitelikte gelişmiş bir kavram olan kamu görevlisi kavramına yer verildiği, kişinin kamu görevlisi sayılmasında tek ölçütünde kamusal bir faaliyet yürütüp yürütmemesi olduğu açıklanmıştır.⁴⁵ Ancak 1163 sayılı kooperatifler kanununun 62/son maddesi gereğince kooperatifin yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif memurlarının kooperatifin para mal ve belgeleri hakkında suç işlediklerinde devlet memurları gibi cezalandırılacakları hükmü ile kamu görevlisi olmayan bir kamusal faaliyet yürütmeyen kooperatif yönetim kurulunda bulunanlar ile memurları için istisnai bir hüküm öngörülmüştür.⁴⁶

Kamu görevlisi Anayasamızın 128 ve 129. maddelerinde de yer almakta olup, kamu görevlisi olarak belirlemede tek ölçü, kamu otoritesine ait bir yetkinin kullanılmış olmasıdır. 765 sayılı Türk Ceza Kanunu döneminde var olan ceza uygulamasında memur, idare hukukunda memur ayrımı bitmiştir.⁴⁷

⁴⁵ Erol, Haydar, **5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu**, Ankara, 2008, Cilt 1, sh. 146, 147, 148,

⁴⁶ Yargıtay 11. CD, 30. 01.2007, 7837/7760 sayılı kararında aynı husus vurgulanmıştır. Meran, a.g.e., sh. 420

⁴⁷ Esen, a.g.e., sh.. 484,

Kamu görevlisi kavramı memur kavramından daha geniştir şöyle ki her memur bir kamu görevlisidir ancak her kamu görevlisi memur değildir. Kamu görevlisinin görevinin gereği olarak yaptığı tüm faaliyetler nedeniyle sıfatı devam edecektir.⁴⁸

765 sayılı yasaya göre ise yazının resmi belge olarak kabulü için belge bir memur tarafından düzenlenmesi gerekir.⁴⁹ Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 23.11.1985, 410/555 sayılı kararında ise “Memur, devlete ait hukuki bir iktidar ve salahiyeti kullanarak hukuki tasarruf veya fiilin icrasını gerçekleştirenlerle, bu hukuki tasarruf veya fiilin icrasını kamu hukukuna uygun bir biçimde iştirak ve yardım edenlerdir.”⁵⁰ diyerek hem memuru hem resmi evrakın vasıflarını açıklamaktadır.

Belge ve kamu görevi arasında bir neden sonuç ilişkisi bulunmalıdır. İlliyet bağı bulunmalıdır.⁵¹ Resmi belge ile kamu görevlisinin görevi arasında bir irtibat bir ilişki bulunmalıdır.

Belge kamu görevlisinin görevini yaptığı sırada oluşturulmuş olmalıdır.⁵²

Resmi belgeler ya görevi gereği düzenlemiştir veya belge başkası tarafından oluşturulmuştur resmîyet kazanması için devletin görevlisince onaylanması gerekmektedir. İlgili makamın onayı ile belge resmi hale gelir. Birde kanun hükmü gereği resmi evrak olmadığı halde resmi evrak statüsü verilerek kuvvetlendirilmiş belgeler vardır.

Oluşturulmasına neden olan mevzuatta öngörülen esas ve şekil şartlarına uygun olarak oluşturulmuş olmalıdır.⁵³

Kamu görevlisi kavramı burada faile ilişkin bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Suçun tanımında failde insan olmak dışında bir nitelik de aranmış olabilir.⁵⁴ Kamu görevlisi böyle bir niteliktir. Resmi belgede sahtecilik suçu bakımından 5237 sayılı kanunda

- a) Görevi gereği resmi belge düzenleyen, değiştirenin sahteciliği,(madde 204/2)
- b) Kamu görevlisinin, düzenlemesi görevine girmeyen bir belge üzerindeki sahteciliği (madde 205 2. cümle)
- c) Resmi belgenin bozulması, yok edilmesi, gizlenmesi suretiyle tahrif edenin sahteciliği (madde 205 1. cümle)

⁴⁸ Erol, a.g.e, Cilt 1, sh. 163

⁴⁹ Malkoç, Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar, sh. 24, 25,

⁵⁰ Malkoç, Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar, sh. 25, 34 nolu dipnot içeriği

⁵¹ Savaş, Mollamahmutoglu, a.g.e., 3. cilt, sh. 3209,

⁵² Savaş, Mollamahmutoglu, a.g.e., 3. cilt, sh. 3209,

⁵³ Malkoç, a. g. e., sh. 24

⁵⁴ Özgenç İzzet, “Yeni TCK’nun Hazırlanmasında Esas Alınan Suç Teorisi”, www.ceza-bb.adalet.gov.tr 10.10.2009

d)Resmi belgeyi düzenleme yetkisine sahip kamu görevlisine yalan beyanda bulunmak suretiyle sahtecilik (madde 206)

e)Resmi belge hükmündeki belgelerde sahtecilik (madde 210, 1. fıkra)

f)Sağlık mesleği mensubunun gerçeğe aykırı belge düzenlemesi (madde 210, 2. fıkra) olarak sınıflandırılabilir.

1. 5. RESMİ BELGELERDE SAHTECİLİK SUÇLARININ MADDİ UNSURLARI

Suçun maddi unsurları fiil, fail,Suçta korunan hukuki yarar, aldatıcılık,zarar, mağdur kavramları bakımından özellik gösterdiğinden yalnızca bu konular incelenecek, suçlar ayrı ayrı analiz edilirken diğer maddi unsurlara da değinilecektir.

1.5.1. Korunan Hukuki Yarar

Resmi belgede ve aslında belgelerde sahtecilik suçlarında kişinin çıkarının önemli olduğu fikri eski bir anlayıştır ve bugünkü anlayışı göstermez.⁵⁵ Bu anlamda belgelerde sahtecilik suçları ile korunmak istenen hukuki yarar konusunda farklı görüşler bulunmaktadır.

⁵⁵ Erem Faruk, **Ceza Hukuku Hususi Hükümler**, Ajans Türk Matbaacılık Sanayii, Ankara 1968, sh. 30

Bu görüşler kamunun güveninin, özel mülkiyetin, kişinin çıkarının, devlet idaresinin korunduğu kabul edildiği gibi, suçla korunan iki ayrı hukuki yararın bulunduğu da ileri sürülmüştür.⁵⁶

Devletçe bir resmi evrak çıkarılmış ve onun içeriğindeki şeye bir vasıf verilmiş ise kişi buna inanması söz köz konusu olur. Kişinin böyle bir evraka inanmasının sebebi onun hayat tecrübesi veya muhakeme kudretinin güçlü olması değil hükümler gücü olan devletçe o belgeye inanılmasının emredilmiş olmasıdır.⁵⁷ Böylece belgenin gerçekliğine ve içeriğinin doğruluğuna dair bir güven duygusu oluşmuştur. “Bahis konusu olan amme itimadı, amme hüsnüniyetinin hususi bir tezahüründen ibarettir.”⁵⁸

Zimmet rüşvet gibi suçlarda ise halkın güveninin memura karşı değil devlete karşı sarsıldığı kabul edildiği için suç kamu görevlisine karşı değil devlete karşıdır. Bu tür suçların devlete karşı işlendikleri kabul edildiğinden devlet idaresine karşı suç oldukları kabul edilmiştir.⁵⁹

Güven kavramı bilinmeyen bir durum karşısında doğruluğuna dair bir inancı simgeler. “Kamu güveni ferdin toplumda aldatılmamak hakkıdır.”⁶⁰

Kamunun güveni “hukuk düzeninin herhangi bir hukuki olayı ispat yeteneğini tanıdığı şeylere, doğruluk ve gerçekliğine herkes tarafından güvenilmesini emrettiği dış şekil ve alametlerin sahtelikten korunmalarını görmek ve bilmekten ibaret genel toplumsal bir hak ve menfaat⁶¹ olarak tanımlanmaktadır.

1.5.2. Aldatıcılık

Madde metninde her ne kadar iğfal kabiliyeti unsur olarak belirtilmemiş ise de doktrinde ve uygulamada resmi belgelerde sahtecilik suçunun oluşabilmesi için aldatıcı olması aranmaktadır.⁶² Resmi belgelerde sahtecilik suçlarında sahteliğin kişileri aldatabilecek

⁵⁶ Gökçen Ahmet, “Memur Tarafından İşlenen Resmi Evrakın Aslında Sahtekarlık Suçu”, www.akader.info/KHUKA/2004_eylül, 20.07.2009

⁵⁷ Erem, Toroslu, a.g.e., sh.253

⁵⁸ Erem, a.g.e., sh. 30

⁵⁹ Erem, Toroslu, a.g.e., sh. 254

⁶⁰ Erem, Toroslu, a.g.e., sh. 255

⁶¹ Erman, Sahir, **Ticari Ceza Hukuku C:III, Sahtekarlık Suçları**, 4. Bası, İstanbul 1981, sh. 9 vd

⁶² Savaş, Mollamahmutoğlu, a.g.e. sh. 3208

şekilde yapılmış olması gerekir⁶³ ki suçun maddi unsurunun gerçekleşmesi bakımından gereklidir yoksa suç resmi belgede sahtecilik değil dolandırıcılık olur. Belgelerde sahtecilik suçlarında korunan hukuki yarar kamu güveni olduğu için taklit veya tağyir fiili, belirsiz sayıda kimseleri aldatabilecek nitelikte ve güçte olmalıdır.⁶⁴

Yapılan sahtecilik ilk bakışta herkes tarafından anlaşılabiliriyorsa artık adatıcılıktan bahsedilemeyeceği için suçla korunmak istenen hukuki yarar olan kamu güveninin ihlali söz konusu olmayacağından fiil suç teşkil etmeyecektir.⁶⁵ Yargıtay 6. Ceza Dairesi, 1985 tarihli bir içtihadında; “... Zararın doğması için aldatma olgusunun hukuken korunan güveni sarsacak oran ve düzeyde olması gerekir. Sahtecilik ilk bakışta anlaşılabilir ve kuşku uyandırabilecek nitelikte ise aldatma gücünü yitireceğinden ve suçun hukuki konusu olan kamu güveni sarsılmayacağından zarar da doğmayacak ve hareket sahtecilik cürmünü oluşturmayacağına elverişli bulunmayacaktır” demiştir.⁶⁶ Ceza genel kurulu bir kararında kamu güveni aleyhine işlenen sahtecilik suçunda sahte evrakın belirsiz sayıda kimseleri aldatabilmesi gerektiğine de vurgu yapıldıktan sonra “kamu güvenini sarsacak boyuta ulaşabilmesi için, sahteciliğin maddi konusunu oluşturan belgenin aldatıcı yeteneğe sahip olması gerekir.”⁶⁷ denilmektedir

“Yargıtay, sahteciliğin açıkça belli olacak şekilde yapılması halinde, aldatıcılığın bulunmayacağını kabul ettiği gibi resmi belgede görülen başlık imza tarih mühür soğuk damga gibi biçimsel öğelerin aması halinde de hukuki sonuç doğuracak nitelikte bir belge bulunmadığını, dolayısı ile aldatıcı da olmadığını kabul etmektedir.”⁶⁸

Belgenin sunulduğu makam sahte olduğunu ilk bakışta anlayamamış olsa bile, sahteliği normal kontroller sırasında fark edilebiliyorsa belgenin iğfal kabiliyetinin bulunduğundan söz edilemeyecektir.⁶⁹ Yargıtayın bu yönde içtihatları vardır. Örneğin 6. CD. 28.3.1991 tarihli bir kararında “Sanık tarafından yapılan işlemin uygunluğunun belediyece kontrolünün mutad olup olmadığı araştırılarak, eğer böyle bir tespit yapılıyorsa sahteciliğin her an ortaya çıkacağı ve belgenin sonuç doğurmayacağı, bu nedenle de aldatma yeteneğini

⁶³ Malkoç, a.g.e., sh. 38

⁶⁴ Gözübüyük, a.g.e., sh. 285

⁶⁵ Gökçen, a.g.e., www.akader.info/KHUKA/2004_eylül, 20.07.2009

⁶⁶ 6. CD. 1985 naklen Malkoç, a.g.e., sh. 38, 66 no.lu dipnot içeriği

⁶⁷ CGK. 12.02.2002-6-24-162 naklen Haydar Erol, Türk Ceza Kanunu, 2003, sh.823

⁶⁸ Malkoç, a.g.e., sh. 39

⁶⁹ Gökçen Ahmet, a.g.e., www.akader.info/KHUKA/2004_eylül, 20.07.2009

taşıyamayacağı gözetilmeden noksan soruşturma ile hüküm kurulması”nı hukuka aykırı saymıştır.⁷⁰

Resmi belge ilgili mevzuata aykırı olarak düzenlenmiş ise iğfal kabiliyetine sahip olmayacaktır.⁷¹

İğfal kabiliyeti bulunmayan bir belge kullanılmak suretiyle üçüncü kişilerin aldatılması durumunda kamu görevlisi olan fail, diğer unsurlara da bulunmak kaydıyla görevi kötüye kullanma suçundan cezalandırılmalıdır. Fail bu durumda icra hareketlerini tamamladığından eksik teşebbüsten söz edilemez. Bu suç şekli bir suç olduğundan tam teşebbüs de söz konusu olmaz.⁷²

Eğer sahtecilik bilirkişi incelemesi sonucunda anlaşılabilirse bu durumda belgenin aldatıcılık kabiliyeti vardır.⁷³

Bu nedenle sahtecilikle ilgili davalarda eğer belgenin fotokopi olması ya da mühürlü olması gereken bir belgenin mühürsüz olması gibi bilirkişi incelemesini gereksiz kılan bir neden yoksa bilirkişiden aldatıcılığı konusunda uzmanına inceletilerek rapor aldırılmaktadır. Uzmanlık gerektiren konularda bilirkişi incelemesine başvurmak önemli ve gereklidir.

1.5.3. Zarar

Zarar ihtimalinin bulunması resmi belgede sahtecilik suçlarının unsurlarındandır. Sadece zarar ihtimalinin bulunması suçun doğması için yeterlidir.⁷⁴

Doktrinde işlenen sahtecilik fiili sonucunda zarar imkân ve ihtimalinin doğması belgede sahtecilik suçlarının genel ve ortak bir unsuru olarak kabul edilmektedir.⁷⁵ Zarar olanağı- possibilite de prejudice belgede sahteciliğin önemli unsurlarından biridir. Zarar ile kastedilen kamunun güveninin bozulabilmesidir. Meşru bir hak veya menfaatin ihlali zararı oluşturacağından, zarar olasılığı sahtecilik suçunun içeriğinde vardır.⁷⁶

⁷⁰ İçel-Yenisey, s. 653 naklen Gökçen, a.g.e., www.akader.info/KHUKA/2004_eylül, 20.07.2009

⁷¹ Malkoç, a.g.e., sh. 39

⁷² Gökçen, a.g.e., www.akader.info/KHUKA/2004_eylül, 20.07.2009

⁷³ Erman, Evrakta Sahtekarlık-iğfal kabiliyeti, sh. 1049 naklen Gökçen, a.g.m., www.akader.info/KHUKA/2004_eylül, 20.07.2009

⁷⁴ Gözübüyük, Türk Ceza Kanununun Gözübüyük Şerhi, sh. 285

⁷⁵ Erman, Kamu Güvenine Karşı İşlenen Suçlar, sh. 255

⁷⁶ Gözübüyük, Belgede Sahtecilik Cürümleri, sh. 130

Yargıtay bir kararında bu hususu; “Toplumsal yaşamın bir gereği olarak herkes, resmi belgenin gerçeği ifade ettiğine inanmakla yükümlü olduğundan, bu gibi belgelerin her türlü sahtecilikten uzak olması gerekir. Şayet bir sahtecilik olmuşsa, bu durum öncelikle bu inancı sarsacağından kendiliğinden bir zarar doğacak ve kamu güveni kendiliğinden sarsılacaktır. Bu bakımdan resmi belge sahteciliğinde zarar daima ve zorunlu olarak vardır “ diyerek vurgulamıştır.⁷⁷

1.5.4. Hukuka Aykırılık Unsuru

Sahtecilik suçunun cezalandırılabilmesi için hukuka aykırı olması gerekir.

“Hukuka aykırılık”, Carrara tarafından kişinin fiili ile kanun arasındaki zıddiyet olarak tanımlanmıştır.⁷⁸ Hakları koruma aracı olan hukuk her zaman şeklidir. Çünkü suç bir kuralın ihlalden ibarettir. Zarar veya zarar ihtimali suçun sonucudur. Fiille kanun arasındaki zıtlık ancak şekli olabilir.⁷⁹ Diyen hukuka aykırılık teorisi şekli aykırılık teorisine dayanır. Hukuka maddi aykırılık ise eğer bir fiil hukukun bütün dallarındaki kurallara aykırı ise bu mutlak aykırılıktır.⁸⁰ İşlenen ve kanundaki tanıma uyan fiile hukuk düzeni tarafından uygun sayılmaması, ceza hukuku da dahil olmak üzere tüm hukuk düzeni ile çelişmesi ve çatışması demektir. Eğer ceza kanununun suç saydığı bir fiilin işlenmesine başka bir kural izin veriyorsa, o fiilin hukuk düzeni tarafından yasaklanmadığı, yani suç olmadığı sonucuna varılır. Bu şekilde bir fiilin hukuka aykırı olmasını önleyen kurala “hukuka uygunluk nedeni” denir. Hukuka uygunluk nedenleri, hukuka aykırılığı ortadan kaldırarak eylemi hukukun meşru saydığı bir hareket haline getirirler⁸¹

Resmi belgelerde sahtecilik suçlarının hepsinde korunmak istenen hukuki yarar, kamunun güveni olduğu için mağdurun rıza beyan etmesi, bir hukuka uygunluk sebebi olarak kabul edilemez.⁸²

⁷⁷ CGK. 1.10.1984, 6/106-294 naklen Gökçen, a.g.m., www.akader.info/KHUKA/2004_eylül, 20.07.2009

⁷⁸ Erem, **Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku**, Cilt I Genel Hükümler, Sevinç Matbaası 1976, sh. 22

⁷⁹ Erem, a.g.e., sh. 30

⁸⁰ Erem, a.g.e., sh. 32

⁸¹ Gökçen, a.g.e., www.akader.info/KHUKA/2004_eylül, 20.07.2009

⁸² Erman, **Sahtekarlık Suçları**, s.450; Erem, **Toroslu**, s.261 naklen Gökçen, a.g.m., www.akader.info/KHUKA/2004_eylül, 20.07.2009

1.6. SUÇUN MANEVİ UNSURU

İtalyan ceza kanununun isnadiyet adı verilen bölümünde “Hiç kimse, kanunda suç olarak gösterilen bir hareketten ötürü, bunu işlediği sırada isnadiyete sahip değilse cezalandırılmaz” kuralını içermektedir. Bir fiilin faili yalnızca bu fiilin fizik sebebi olmakla suçun faili olmaz; bunun yanında fiili iradi şekilde istemiş olmalıdır.⁸³ Yapılan hareket ile kişi arasındaki sübjektif bağlantı, suçu oluşturan haksızlığın sübjektif unsurunu, kusurluluğu oluşturur. Kişinin işlediği fiilden cezai sorumluluğunun temel şartı, suça konu davranışının iradi olarak gerçekleştirilmesidir. Hukuka aykırı olsa da iradi olmayan bir hareket suç teşkil etmez. Suçun bu niteliğine Türk doktrininde “manevi unsur”, “kusurluluk” veya “sübjektif unsur” denmektedir.⁸⁴

Suç oluşturan fiili işleyen ya kastı ya da taksiri vardır. ” Kast suçlu iradenin tipik şeklidir.”⁸⁵ Ceza kanunumuzun 21. maddesinde “ Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.” hükmü ile eski 765 sayılı ceza kanunumuzdaki 45. madde de yer alan “cürümde kastın bulunmaması cezayı kaldırır “ hükmü ile kanunumuzun bir suçun şuurlu ve iradeli olarak işlenmesini o suçun manevi unsuru olarak aradığını görüyoruz.

“Kast, hareket ve neticeyi bilerek ve isteyerek işlemek iradesidir”. Başka bir anlatımla failin hareketini bilerek ve isteyerek yapması ve bunun neticesini de bilmesi ve istemesi anlamına gelir. Resmi belgelerde sahtecilik suçlarının manevi unsuru failin evrakta sahtekârlık yaptığını, bundan genel veya özel bir zarar doğabileceğini bilmesi ve bunu istemesidir.⁸⁶

1.7. RESMİ BELGE HÜKMÜNDEKİ BELGELER

5237 sayılı yasanın 210. maddesinde kanun koyucu tarafından aslında özel belge olmalarına rağmen ticari hayatta büyük yer tutan bazı belgeler ile kamu görevlisi sıfatıyla

⁸³ Gökçen, a.g.e., www.akader.info/KHUKA/2004_eylül, 20.07.2009

⁸⁴ Artuk-Gökçen-Yenidünya, Ceza Hukuku Genel Hükümler I, s.537 vd. Naklen Gökçen, a.g.m., www.akader.info/KHUKA/2004_eylül, 20.07.2009

⁸⁵ Erem, Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, sh. 22

⁸⁶ Gökçen, a.g.e., www.akader.info/KHUKA/2004_eylül, 20.07.2009

çalışmalar bile sağlık mesleği mensupları tarafından düzenlenen belgeleri resmi belge hükmünde kabul etmiştir.⁸⁷

Resmi belge hükmündeki belgeler emre veya hamile yazılı kambiyo senetleri, emtiayı temsil eden belgeler, hisse senetleri, tahvil veya vasiyetname ile ikinci fıkrada belirtilen sağlık mesleği mensuplarına kanunla verilen belge düzenleme yetkisine istinaden oluşturdukları belgeler resmi belge hükmünde sayılmışlardır.

Birinci fıkrada hüküm altına alınan belgelerin resmi belge sayılabilmeleri için kanunun aradığı bir biçim vardır. Kıymetli evrak bakımından bu biçim bir ispat değil sıhhat şartıdır.⁸⁸ Her çek olarak yazılmış belge veya taşıma senedi kanunumuzun anladığı anlamda resmi belge kıymetindeki belge değildir. Suça konu belgenin resmi belge kıymetinde sayılabilmesi için şeklen gerekli hususları ayrı ayrı inceleyelim;

1.7.1. Emre Veya Hamiline Yazılı Kambiyo Senetleri

Kıymetli evrak TTK 557. maddesinde tanımlanmıştır. “Kıymetli evrak öyle senetlerdir ki, bunlarda mündemiç olan hak senetten ayrı olarak dermeyen edilemediği gibi, başkalarına da devredilemez.” der. “Kıymetli evrakın en önemli bölümünü kambiyo senetleri oluşturmaktadır.”⁸⁹ Yani kambiyo senetleri kıymetli evrakın bütün özelliklerini taşırlar. Kıymetli evrakın unsurları aşağıdaki gibi sıralanabilir.

1. Kıymetli evrak bir senettir.: Bu itibarla kıymetli evraka karşı ileri sürülebilecek iddia ve müdafaaların yazılı olması gerekir.
2. Kıymetli evrakta hak senede bağlanmıştır. Hakkı senetten ayrı düşünmek etmek imkânsızdır. Hak ve senedin böylesine güçlü bir bağla bağlanmasının iki önemli sonucu vardır.
 - a) Hakkın istenebilmesi için mutlaka senedin ibrazı gerekir. Senet alınmadan yazılı borç ödenirse ibrazı halinde yinede bir kez daha ödemek sorunda kalacaktır.
 - b) Hakkın devredilebilmesi için senedin de mutlaka devredilmesi gerekir. Çünkü senet devredilmedikçe hak da devredilmiş olmayacaktır. Kıymetli evrak bu özellikleri itibariyle adi senetlerden daha başka hükümlere tabi tutulmuştur. Borçlu evrakı ibraz edene borcunu ödemek mecburiyetindedir. İbraz

⁸⁷ Özgenç İzzet, **Türk Ceza Kanununun Gazi Şerhi Genel Hükümler**, Adalet Bakanlığı, 2006, 3. Bası, sh. 945

⁸⁸ Eriş Gönen, **Açıklamalı-İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu Kıymetli Evrak Ve Taşıma**, Seçkin Kitapevi, Ankara, 1988, sh. 28

⁸⁹ Eriş, a.g.e., sh. 29

olmaksızın borcunu ödeyen borçlu sonradan evrakı ibraz edene bir kez daha ödeme yapmak mecburiyetinde kalır.

Ayrıca borçlu emre yazılı bir senedin vadesinde yaptığı ödeme dolayısıyla, sadece şeklen meşru hamilin senedi ibraz edip etmediğini incelemek durumundadır. Bu şekli inceleme sonunda meşru hamil gördüğü kimseye borcunu ödeyen borçlu borcundan kurtulur; yeter ki bu ödeme hile veya ağır kusur sonucu olmasın. Borçlu senedin vadesi gelmeden ödemede bulunur ve sonradan senedin meşru hamili ortaya çıkarsa, yeniden ödemek zorunda kalır.

3. Kıymetli evrakta borç borçlunun ikametgahında ödenir. Kıymetli evrak süratle devreder borçlunun senedin kimin elinde bulunduğunu bilmesine, devreden senedin kimlerin eline geçtiğini izlemesine imkân yoktur. Bu yüzden borç borçlunun bulunduğu yerde ödenir.
4. Kıymetli evrak biçime bağlıdır. Bu biçime aykırı şekilde yapılan yani yasal unsurları taşımayan senet kıymetli evrak değildir.⁹⁰
5. Kıymetli evrak dolaşım yeteneğine sahiptir. Bu dolaşım yani tedavül ciro ve teslim suretiyle sağlanır. Kıymetli evrakta hak ve senet birlikte devredilmektedir.⁹¹

Birde kıymetli evrakın soyutluk ilkesi(mücerretlik) vardır. Kıymetli evrakın düzenlenmesine sebep olan bir hukuki işlem söz konusudur. Kıymetli evrakın düzenlenmesine sebep olan hukuki ilişki kıymetli evrakın kendisinden bağımsızdır. Kıymetli evrak kendisine teşkil eden hukuki ilişkiden soyuttur. Fakat bu soyutluk ilkesi sadece emre yazılı kıymetli evrak açısından geçerlidir.(Saatin var, satıyorsun.500 milyon, çek alıyorsun. Sat bunu bana, al: satış sözleşmesi-kıymetli evraka temel teşkil eden konu. Çek ile bu konu bağımsız. Yani sözleşme iptal olsa bile çek geçerli.⁹²)

Emre yazılı senet TTK'nun 736. maddesinde tanımlanmıştır. Emre yazılı olan veya kanunen böyle sayılan kıymetli evrak emre yazılı senetlerdir der. Kanunen emre yazılı senetler bono, poliçe ve çekdir.⁹³ Türk Ticaret Kanununun dördüncü fasıllı kambiyo senetleri üst başlığını taşır. TTK'nun 582. maddesinde akit ile borçlanmaya ehil olan kimse poliçe, çek ve bono ile borçlanmaya ehildir der. Kambiyo senetleri poliçe, çek ve bonodur.⁹⁴ Kambiyo senetleri özellikleri ise;

1. Kambiyo senetleri kanunen emre yazılı senetlerdir.

⁹⁰ Eriş, a.g.e., sh. 28

⁹¹ Eriş, a.g.e., sh. 28

⁹² Eriş, a.g.e., sh. 833

⁹³ Eriş, a.g.e., sh. 910

⁹⁴ Eriş, a.g.e., sh. 142, 143

2. Senetteki hak senetle beraber doğar senetten önce yoktur.
3. Şekil şartlarına tabidirler.
4. Senetteki imzaların istiklali prensibine göre her bir imza sahibi diğerinden bağımsız olarak senetteki meblağın tamamının ödenmesinden sorumludur.
5. Sebepden mücerrettirler.

Kıymetli evrak devir bakımından nama, emre, hamile yazılı olabilirken⁹⁵ 210. maddede yazılı nama veya emre yazılı kambiyo senetleri yani poliçe bono ve çektir.

1.7.2. Poliçe

Poliçe TTK.'nun 583. maddesinde düzenlenmiştir.

Belirli bir sürenin sonunda belirli bir parayı senedi düzenleyen tarafından diğer bir kişiye veya onun emrine ödenmesi konusunda verilmiş bir emri ifade eden kıymetli evraktır ve havale esasına dayanır.⁹⁶

Poliçenin şekil şartları 583. maddede yazılıdır.

Bir senedin poliçe sayılabilmesi için

1) Senet metninde poliçe kelimesinin bulunması

2) Kayıtsız şartsız belirli bir bedelin ödenmesi emrini içermesi

3) Muhatapın ad ve soyadının bulunması (muhatap eğer keşideci olursa, yani eğer poliçe keşideci üzerine çekilmişse poliçe bono niteliğine dönüşür.), Lehtar birden fazla kişi olabilir. Bu durumda BK. 148. m. gereğince müştereken alacaklı olurlar.⁹⁷

4) Poliçe bedeli kime ödenecekse onun ad ve soyadı

5) Keşidecinin imzası

6) Keşide tarihi (gün ay ve yıl olarak yazılmalıdır. Yoksa poliçe vasfı kaybolur, senet niteliğinde olur.⁹⁸) poliçenin zorunlu unsurlarıdır. Poliçenin seçimlik unsurları ise vade (eğer vade belirlenmemişse bu tür poliçeye görüldüğünde ödenecek poliçe denir), keşide yeri ve ödeme yeridir. Zorunlu unsurları içermeyen poliçe vasfını kaybeder.⁹⁹

⁹⁵ Eriş, a.g.e., sh. 911

⁹⁶ Eriş, a.g.e., sh. 151

⁹⁷ Eriş, a.g.e., sh. 153

⁹⁸ Eriş, a.g.e., sh. 154

⁹⁹ Eriş, a.g.e., sh.. 151,152

1.7.3. Bono

Bono Türk Ticaret Kanununun 668. maddesinde bono veya emre muharrer senet üst başlığı altında düzenlenmiş ve unsurları belirlenmiştir.

Buna göre bir senedin bono sayılabilmesi için

1)İçerisinde bono veya emre muharrer senet kelimesini yazıldığı dildeki karşılığını içermesi,

2)Kayıtsız şartsız belirli bir bedelin ödeneceğine dair vaadi,

3)Kime veya kimin emrine ödenecek ise onun ad ve soyadını,

4)Vadeyi,

5)Ödeme yerini(Ödeme yeri gösterilmemişse bononun ödeme yeri bononun düzenlendiği yerdir. Eğer düzenleme yeri gösterilmemişse, bonoyu düzenleyen ad ve soyadının yanında yazılı yer, yani borçlunun ikametgahı ödeme yeridir.¹⁰⁰

6)Senedin tanzim edildiği gün ve yeri,(Senedin tanzim edildiği yer yazılı değilse düzenleyen adının yanında yazılı yerde düzenlenmiş sayılır, senedi düzenleyen adının yanında bir yer yazılı değilse bu takdirde bono vasfını kaybedecektir.¹⁰¹

7)Senedi tanzim edenin imzasını ihtiva eder.

Yukarıda kanun metnini baz alarak saydığımız yedi unsur bono Ya da emre muharrer senedin unsurlarıdır. Aynı yasanın 689. maddesinde bononun zorunlu olmayan unsurları gösterilmiştir.

Bonoda vade gösterilmemişse görüldüğünde, ibrazında ödenecek bir bono sayılır. Ancak Düzenleme tarihinden itibaren bir yıl içinde ödenmek üzere ibrazı gerekir¹⁰².

Bononun zorunlu unsurları; senet içeriğindeki bono kelimesi, kayıtsız şartsız muayyen bir meblağın ödeneceğini, kime veya kimin emrine ödeneceğini, düzenleme tarihini,

¹⁰⁰ Poroy Reha, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, 10. Bası, İstanbul 1986, sh. 245

¹⁰¹ Poroy, a.g.e., sh. 246

¹⁰² Eriş, a.g.e., sh. 679

düzenleyenin imzasını, ödeme yerini içermesi gerekir. Bonoda ihtiyari unsur vadedir. Anlatıldığı şekilde zorunlu unsurları içermeyen bono vasfını kaybedecektir.

1.7.4. Çek

Türk Ticaret Kanununda çekin tanımı yapılmamıştır. Türk Ticaret Kanununun 692. maddesinde çekin “unsurlar” üst başlığını taşıyan maddesinde çekin unsurları ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. Çekin unsurları

- 1) Hangi dilde yazılmış ise o dilde çek anlamına gelen kelimeyi
- 2) Kayıtsız şartsız muayyen bir bedelin ödenmesi için havaleyi
- 3) Ödeme yerini
- 4) Keşide gününü ve yerini
- 5) Ödeyecek kimsenin (muhatap bankanın) adını ve soyadını
- 6) Çeki çekenin(keşidecinin) imzasını ihtiva eder.

Çekte ödeme yerinin gösterilmesi zorunlu unsur değildir. Gösterilmemişse muhatabın yani ödeyecek bankanın iş merkezinin bulunduğu yerde ödenir. Keşide yeri gösterilmemişse keşidecinin ad ve soyadının yanındaki yer keşide yeri kabul edilir. Buda yoksa senet çek vasfını kaybeder.¹⁰³ Çek ancak banka üzerine çekilebileceğinden “çeki ödeyecek muhatap bankadır.”¹⁰⁴ “Bankadan başka birisi üzerine çekilen çek, ancak havale hükmündedir.”¹⁰⁵

Çekin çek vasfında kabul edilebilmesi için metninde çek kelimesini kayıtsız şartsız bir bedelin ödenmesi konusunda havaleyi, keşide gününü ve yerini, muhatap bankanın adını, keşidecinin imzasını içermesi gerekir. Yoksa çek vasfını kaybeder.

Türk Ceza Kanununun 210. maddesinin 1. fıkrasına konu kambiyo senetleri emre veya hamiline yazılı çek, bono ve emre yazılı poliçe olabilir. Çünkü poliçe emre yazılı olabileceği gibi nama da yazılı olabilir.¹⁰⁶ Çek ise nama emre veya hamiline yazılı olabilir.¹⁰⁷

Çek, bono, poliçe vasfını kaybeden senet kıymetli evrak vasfını da kaybeder. Zorunlu şekil şartlarından biri bulunmayan belge adi senet niteliğinde olacağından zorunlu şekil

¹⁰³ Poroy, a.g.e., sh. 264

¹⁰⁴ Eriş, a.g.e., sh. 689

¹⁰⁵ Bkz. TTK. m. 694 f. 2

¹⁰⁶ Bkz. TTK. 583. m. 6. f. Kime veya kimin emrine ödenecek ise onun ad ve soyadını,...ihtiva eder.

¹⁰⁷ Eriş, a.g.e., sh. 689

şartlarına uyulmaksızın düzenlenen bir senette yapılan sahtecilik özel belgede yapılmış kabul edilecektir.¹⁰⁸

Kanun koyucu aynı mantıkla imzalı ve boş olarak tevdi edilen bir belgenin verilme amacından farklı bir şekilde emre veya hamiline yazılı bir kambiyo senedi şeklinde düzenlenmesi halinde belge boş olarak verildiğinden kıymetli evrak sayılmayacağından özel belge hükmünde kabul edileceğini öngörmüştür. Bu görüşe ilişkin madde gerekçesi şöyledir.”Kambiyo senedi veya emtiayı temsil eden evrak, imzalı ve boş olarak faile tevdi edilmiş olup da, fail, bunu tevdi maksadından farklı bir şekilde doldurmuşsa, o takdirde açığa atılan imzanın, kötüye kullanılmasına ilişkin yaptırım uygulanacaktır. Çünkü bu durumda, tevdi edilen kağıt, imzalı ve fakat boş olarak verildiği için, henüz belge niteliğini kazanmamıştır.”¹⁰⁹

1.7.5. Emtiayı Temsil Eden Belgeler

TTK.’nın altıncı faslı emtia senetleri üst başlığını taşır. TTK’nun 744. maddesinde “makbuz senedi ve varant (Rehin senedi) verme karşılığında serbest veya gümrüklenmiş emtia ve zahireyi vedia olarak kabul etmek... der. Makbuz senedi ve varant emtiayı temsil eden evraklardandır.

TTK’nın altıncı fasıl emtia senetlerinin taşıma işleri ve taşıma senedi üst başlığını taşıyan ikinci kısmının eşya taşıma üst başlığını taşıyan ikinci ayrımında düzenlenen taşıma senetleri de emtiayı temsil eden evraktır.768 ve 769. maddede düzenlendiği üzere taşıma senetleri şu özellikleri taşımalıdır.

1)Gönderilenin adı, soyadı veya ticaret unvanını ve adresini, eşyanın gönderildiği yeri(konumuz dışında olmakla birlikte taşıma senedinin emre yazılı olması isteniyorsa emre şerhini),

2)Taşınacak eşyanın cinsini, ağırlığını, kapasite hacmini veya adedini, paket halinde ise paketlerde yazılı numaraları, işaretleri, ambalajın şeklini vafını,

3)Gönderenin adı, soyadı ya da ticari ünvanını ve adresini,

4)Taşıyıcının adı, soyadı ya da ticari ünvanını ve adresini,

5)Taşıma ücretini ve bu ücretin ödenmiş olması halinde ödendiğini,

6)Taşımanın yapılacağı süreyi,

¹⁰⁸ Malkoç, Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar, sh.142

¹⁰⁹ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri E.T.10.01.2009

7) Taraflar arasında varsa başkaca kararlaştırılmış hususları.

Yukarıdaki hususlar yazılmaz gerçeğe aykırı veya yanlış yazılırsa taşıma senedi bu nedenle doğacak zarar ziyan gönderene ait olacaktır.

Yukarıda yazılı yedi madde halinde sıralanan hususlar taşıma senedinin şekli şartlarını oluşturur. Şekil şartlarına uymayan taşıma senedi kambiyo senetlerinde olduğu gibi kıymetli evrak vasfını kaybeder. Artık alındı kağıdı veya başka bir ispat vasıtası olarak kabul edilir. Bu hususlar TTK'nun 768. ve 769. maddelerinde açık olarak yazılıdır.

769. maddenin son fıkrasında taşıma senetlerinin kıymetli evrak oldukları hükme bağlanmıştır.¹¹⁰ 769. maddenin son fıkrasında "Birinci fıkrada yazılı şekil şartlarına uymayan taşıma senedi kıymetli evrak olarak değil, ancak teslim ilmühaberi veya başka ispat vesikası telakki olunur" demektedir.

1097. maddede düzenlenen konişmento da kıymetli evrak vasfındadır.

1.7.6. Hisse Senetleri Ve Tahviller

Anonim şirketlerde paylar kural olarak devredilebilirler.¹¹¹

TTK'nun 409. maddesinde hisse senetlerinin hamiline veya nama yazılı olabileceğini eğer esas mukavelede aksine hüküm yoksa hisse senetlerinin nama yazılı olması gerektiğini hükme bağlamıştır.

Emre muharrer hisse senedi çıkarılamaz. Anonim şirket esas sözleşmesinde aksine bir hüküm yoksa hamiline yazılı hisse senedi çıkarılamaz. Hamiline yazılı hisse senedi çıkarabilmek için şirket esas sözleşmesinde açık hüküm bulunmalıdır.¹¹²

Hamiline yazılı hisse senetleri yerine düzenlenen nama yazılı ilmühaberler hamiline yazılmış olmazlar. Nama yazılı hisse senetleri ciro yoluyla devredilebilirlerse de bu devir alacağın temlik hükmündedir.¹¹³

Madde gerekçesinde "Maddede, son zamanlarda tahvillerde de sahtecilik fiillerinin geniş ölçüde gerçekleştirilmesi ve bu nedenle güvenliğin çok zarara uğraması nedeni ile "her türlü tahviller"de özel himaye altına alınmıştır."¹¹⁴ diyerek tahvillerinde toplumun ihtiyaçları göz önünde tutularak madde kapsamına alınmışlardır. Anonim şirketler tarafından 339,419. maddelere göre çıkarılan hisse senetleri ile 571,572,573. maddelerinde belirtilen hamiline

¹¹⁰ Eriş, a.g.e., sh.1025

¹¹¹ Doğanay İsmail, **Türk Ticaret Kanunu Şerhi**, Üçüncü Baskı, Ankara 1990, sh. 1088

¹¹² Doğanay, a.g.e., sh. 1089

¹¹³ Doğanay, a.g.e., sh. 1091

¹¹⁴ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri E.T.10.01.2009

yazılı senetler, faiz kuponları ve TTK'nu 420. maddesi uyarınca çıkarılan tahviller resmi evraka eşit, kıymetli evraklardır.

Anonim şirketlerin ödünç para bulmak amacıyla bir tür borç senedi olan tahvilleri TTK. 420. m. göre çıkarırlar. Çıkardıkları tahviller emre veya hamiline yazılı iseler TCK'nun 210. m. 1. f. gereğince resmi belge hükmündedirler.¹¹⁵

1.7.7. Vasiyetname

Vasiyetnameler ölüme bağlı tasarruflardır. İki tür vasiyetname vardır miras bırakanın sağlığında notere giderek yaptığı ve miras bırakanın kendi el yazısı ile veya onun bıraktığının ne şekilde tanzim edileceğine dair beyanının başkası tarafından saptanmasıyla oluşturduğu vasiyetnameler. Noterlerin tarafından miras bırakanın isteği üzerine düzenlediği vasiyetnameler noter huzurunda yapıldıklarından resmi belgedirler. El yazısı ile meydana getirilen vasiyetnameler bizatihi resmi belge olmadıklarından sahtecilik yapılması halinde durumları ne olacaktır. Madde gerekçesinde bu hal şöyle açıklanmıştır. “el yazılı vasiyetnamelerde gerçekleştirilen sahtecilik dolayısıyla, resmî belgede sahtecilik hükümlerinin uygulanacağı açıklanmıştır. Burada söz konusu olan vasiyetname, noter huzurunda yapılmamış olanlardır. Burada geçen vasiyetname, ölen kişinin meydana getirdiği el yazısı ile yapılmış veya onun beyanı üzerine özel kişilerce saptanmış vasiyetnamelerdir.”¹¹⁶

1.7.8. 210. Maddenin 2.Fıkrasındaki Belgeler

Maddenin ikinci fıkrasında özel olarak sağlık mesleği mensuplarının¹¹⁷ tarafından meslekleriyle ilgili olarak düzenledikleri belgelerin gerçeğe aykırı düzenlenmesi halinde haksız bir menfaat sağlanması veya kişi ya da kamunun zararına bir sonuç doğurması halinde resmi belgede sahtecilik hükümlerine göre failin cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Madde metninde her ne kadar doktor, diş doktoru, ebe, hemşire eczacı veya diğer sağlık

¹¹⁵ Meran, a.g.e., sh. 488

¹¹⁶ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri E.T.10.01.2009

¹¹⁷ TCK'nın 280. m. 2. f. “Sağlık mesleği mensubu deyiminden tabip, diş tabibi, eczacı, hemşire ve diğer sağlık hizmeti veren kişiler anlaşılır.”

mesleği mensubu denmiş ise de sağlık mesleği mensubu deyiminden TCK'nın 280. maddesi 2. fıkrasında yapılan tanıma göre “ tabip, diş tabibi, eczacı, hemşire ve diğer sağlık hizmeti veren kişiler anlaşılır.”¹¹⁸

Konuya ilişkin özel hükümler de bulunmaktadır. Örneğin; 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 73. maddesine göre, “protokol defterlerinde tahrifat yapan ve mugayiri hakikat malumat derceylediği sabit olan tabipler, diş tabipleri, dişçiler ve ebeler Türk Ceza Kanunu'nun belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümlerine göre cezalandırılır hükmü mevcuttur. Bu kanuna göre *“Türkiye'de icrayı sanat salahiyetini haiz olmayan tabiplerin raporları muteber olamaz.”* “Memurların Hastalık Raporlarını Verecek Hekim ve Sağlık Kurulları Hakkında Yönetmelik”in 2/II maddesinde, *“resmi ve özel hekim bulunmaması ve hastanın tıbbi sebeplerle veya ulaşım şartlarının elverişsizliği yüzünden hekim veya sağlık kurulu olan bir yere gönderilememesi halinde, sağlık memuru, hemşire ve ebeler memurun hasta olduğunu ve bir hekim tarafından muayene edilmesinde zaruret bulunduğunu gösteren hastalık belgesi düzenler”* ve 3. maddesinde de “hastalık raporlarında;

Sağlık memuru, hemşire ve ebeler 7 güne kadar tek hekimin ise 20 güne kadar hastalık izni yani rapor verebileceği hükme bağlanmıştır. Bu tek hekimin veya sağlık memuru ebe veya hemşirenin kamu görevlisi olmaması halinde de düzenleyeceği rapor 210/2. madde kapsamında değerlendirilecektir.

Kamu görevlisi olmayan bir sağlık mesleği mensubunun düzenlemeye yetkili olduğu bir belgeyi gerçeğe aykırı olarak düzenlemesi özel belgede sahtecilik suçunu oluşturur ancak kanun koyucunun 210. m.'nin 2.fıkrası ile getirilen düzenleme ile eski 354. maddeden farklı olarak özel bir statü verilmiş resmi belge hükmünde belgelerden sayılarak cezalandırılması cihetine gidilmiştir.¹¹⁹ Ancak, düzenlenen belgenin kişiye haksız bir menfaat sağlaması ya da kamunun veya kişilerin zararına bir sonuç doğurucu nitelik taşıması hâlinde, resmi belgede sahtecilik hükümlerine göre cezaya hükmolunacaktır. Böylece, belirtilen kişilerin görevlerinin ifası bağlamında düzenledikleri belgelerin önemi vurgulanmış ve bunlara duyulan güvenin özellikle korunması amaçlanmıştır.

¹¹⁸ Erdağ, a.g.e., sh.536

¹¹⁹ Erdağ, a.g.e., sh. 535

Buraya kadar belge, evrak, resmi belge kavramları, sahtecilik suçlarının unsurlarını gibi genel kavramları açıklamaya çalıştık. İkinci bölümde 5237 sayılı Türk Ceza Kanununu baz alarak, halen 765 sayılı kanuna göre lehe kanun uygulamalarında dikkate alınması gerekliliğinden hareketle ve bilimsel inceleme gereği olarak 765 sayılı kanunun konumuzla ilgili maddelerini de karşılaştırılmak suretiyle analiz etmeye çalışacağız.

İKİNCİ BÖLÜM

RESMİ BELGELERDE SAHTECİLİK

Sahtecilikle ilgili suçlar kamunun güvenine karşı suçlar olarak kabul edilmiş ve bu bölüm içerisinde düzenlenmişlerdir. Kamunun güvenine karşı suç olarak kabul edilen sahtecilik suçlarını üç ana bölüme ayırabiliriz. Bunlar

1. Kamusal değerler üzerinde sahtecilik (kalpazanlık);
 - a) paralarda,
 - b) kamu değerli (paraya eşit sayılan değerlerde) kağıtlarında,
 - c) değerli damgalarda sahtecilik,

2. Mühürlerde sahtecilik,
3. Belgelerde sahteciliktir.¹²⁰

Parada ve kamu değerli kağıtlarında sahteciliğe konu resmi belgeler üzerinde sahtecilik suçları kamusal bir değer olmasına rağmen gerçek anlamda belgelerde sahtecilikten sayılmaz. Çünkü bu belgeler kamusal güç tarafından resmi memurun düzenlemesi olmaksızın matbu şekilde düzenlenirler. Yani kamu görevlisinin artık başka bir biçimde belge düzenlemesi mümkün olmaz. Bu belgeler üzerinde yapılan sahtecilik usulüne uygun şekilde çıkarılan para ya da kamu değerli kağıdının usule uygun şekilde düzenlenmesinden sonra tahrif, tağyir veya taklit edilerek sahteleştirilmesi söz konusudur. Resmi belgede sahtecilikte ise o belgenin düzenlenmesi söz konusudur. Paranın veya kamu değerli kağıdının gerçek manada düzenlenmesi söz konusu olmadığından kanun koyucu tarafından ayrıca düzenlenmişlerdir. Mühürlerde sahtecilikte bir resmi belgenin yazının değil bir mührün taklidi ya da tahrifi söz konusudur ki buda gerçek manada bir resmi yazıda sahtecilik anlamına gelmez. Konuları daha ayrıntı ve özellikleri ile inceleyelim.

2.1. KAMUSAL DEĞERLER ÜZERİNDE SAHTECİLİK

Parada sahtecilik suçu 5237 sayılı yasanın 197. maddesinde, paraya eşit sayılan değerler üzerinde sahtecilik 198. maddesinde, etkin pişmanlık hali 201. maddesinde düzenlenmiştir. Para belge niteliğindedir. Ulusal ve uluslararası değişim aracı olan para taşınır bir şey, kağıt üzerine yazılı, hukuksal değeri bulunan üzerindeki meblağ kadar değişim değeri bulunduğunu ispat eden resmi bir belgedir. Kamunun güvenine karşı suçlardan kabul edilen ve dördüncü bölüm kamunun güvenine karşı suçlar içerisinde yer almaktadır. Parada sahtecilik 765 sayılı Türk Ceza Kanunundan farklı olarak 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda tek bir maddede düzenlenmiştir. 197. maddede memlekette veya yabancı ülkelerde kanunen tedavülde bulunan parayı, sahte olarak üretmek, ülkeye sokmak nakletmek, muhafaza etmek veya tedavüle koymak birinci fıkrada olarak düzenlenmiş, ikinci fıkrada sahte parayı bilerek kabul eden kişinin cezalandırılması, üçüncü fıkrada ise sahteliğini bilmeden kabul ettiği

¹²⁰ Kaylan , a.g.e., www.ceza-bb.adalet.gov.tr, 27.11.2008

parayı bu niteliğini bilerek tedavüle koyan kişi nin cezalandırılması hükme bağlanmıştır.765 sayılı yasada ise paralarda, itibarı amme kağıtlarında veya kıymetli damgalarda sahtekarlık üst başlığı altında düzenlenmiş ve 316., 318. ve 320 maddelerde yer almıştır.

5237 sayılı yasanın 198. maddesinde paraya eşit sayılan değerlerin neler olduğu belirlenmiş olup paraya eşit sayılan değerler üzerinde sahtecilik yapılması halinde 197. madde gereğince cezalandırılması söz konusu olacaktır.765 sayılı kanunumuzdaki karşılığı 331. madde ve 316/2 (son). Madde de yazılıdır.5237 sayılı Kanun, paraya eşit sayılan değerler derken 765 sayılı kanun bu belgeleri kamu değeri kâğıtları (itibarı amme kâğıtları) olarak adlandırmıştır.

5237 sayılı kanunumuzun 199. maddesinde kıymetli damgalarda sahtecilik suçu düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasında kıymetli damgayı sahte olarak üretmek, ülkeye sokmak, nakletmek, muhafaza etmek veya tedavüle koymak kişi, ikinci fıkrasında sahte olarak üretilmiş kıymetli damgayı bilerek kabul etmek, üçüncü fıkrasında sahteliğini bilmeden kabul ettiği kıymetli damgayı bu niteliğini bilerek tedavüle koymak fiilleri suç sayılarak cezalandırılmış dördüncü fıkrasında ise damgalı kâğıtlar, damga ve posta pulları ve muayyen bir miktar vergi veya harcın ödendiğini belgelemek amacıyla kullanılan pullarında kıymetli damga sayılacağı hükme bağlanmıştır. Bu suçun eski TCK’ da karşılığı 322.md. Yazılıdır.

TCK’nin 199.maddesi anlamında” bir damganın kıymetli damga sayılabilmesi için;

- a)Özel bir kanuna dayalı olarak çıkarılmış bulunması,
- b)Damganın resmen kullanımda bulunması-sürümde bulunma gibi,
- c)Üzerinde iptal olduğuna ilişkin şerh bulunmaması

Gereklidir”.¹²¹

Eğer sürümden kaldırılmış bir kıymetli damgada sahtecilik yapılmış ise suç TCK 157.maddesi kapsamında dolandırıcılık suçunu oluşturacaktır.

5237 sayılı yasanın 200. maddesinde para ve kıymetli damgaları yapmaya yarayan araçlar düzenlenmiştir. Paralar, paraya eşit sayılan değerler ve değerli damgaların yapımında kullanılan araç ve gereçleri izinsiz olarak üretmek, ülkeye sokmak, satmak, devretmek, satın almak, kabul veya muhafaza etmek suç olarak tanımlanmış ve müeyyidelendirilmiştir.

¹²¹ Gözübüyük, A. Pulat, **Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi**, Cilt III,Kazancı Yayınevi, Ankara 1988, sh. 561,

5237 sayılı yasanın 201. maddesinde kamusal değerler üzerindeki sahtecilik suçlarının ortak etkin pişmanlık hali düzenlenmiştir. Sahte olarak para veya kıymetli damga üreten, ülkeye sokan, nakleden, muhafaza eden veya kabul eden kişi, bu para veya kıymetli damgaları tedavüle koymadan ve resmî makamlar tarafından haber alınmadan önce, diğer suç ortaklarını ve sahte olarak üretilen para veya kıymetli damgaların üretildiği veya saklandığı yerleri merciine haber vermesi, verilen bilginin suç ortaklarının yakalanmasını ve sahte olarak üretilen para veya kıymetli damgaların ele geçirilmesini sağlaması hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmayacağı hükmü birinci fıkrasında düzenlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında ise sahte para veya kıymetli damga üretiminde kullanılan alet ve malzemeyi izinsiz olarak üreten, ülkeye sokan, satan, devreden, satın alan, kabul eden veya muhafaza eden kişinin, resmî makamlar tarafından haber alınmadan önce, diğer suç ortaklarını ve bu malzemenin üretildiği veya saklandığı yerleri ilgili makama haber vermesi hali ve verilen bilginin suç ortaklarının yakalanmasını ve bu malzemenin ele geçirilmesini sağlaması hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmayacağı hükme bağlanmıştır. Bu maddenin eski TCK' da karşılığı vardır ve 326. md'de yazılıdır.

Kamusal değerler üzerinde sahtecilik suçunda korunan üst başlıktan da anlaşıldığı üzere kamu güvenidir. Suçtan zarar gören toplumdur. Suçun faili bakımından özellik göstermez yani herkes tarafından işlenebilir.¹²² Bu suçun faili herkes olabilir. Kamunun güvenini sarsan bir suç olduğundan mağdur toplumdur.¹²³ Tedavülden kaldırılmış bir kamusal değer üzerinde sahtecilik suçunun işlenmesi halinde suç vasıf değiştirir artık dolandırıcılık suçundan bahsedilebilir.¹²⁴ Sahteliğinin beş duyu organı ile anlaşılabilmesi, aldatma kabiliyetinin olması gerekir. Suçun manevi unsuru: bilerek ve isteyerek kasten yani doğrudan kasıtlı işlenmesidir.

2.2. MÜHÜRDE SAHTECİLİK

5237 sayılı yasanın 202. maddesinde mühürde sahtecilik suçu düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasında Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı veya Başbakanlık tarafından kullanılan mührün sahte olarak üretilmesi veya kullanılması,

¹²² Meran, a.g.e., sh. 367,

¹²³ Meran, a.g.e., sh. 360,

¹²⁴ Erol, a.g.e., sh.2205,

suç olarak tanımlanmıştır.¹²⁵ İkinci fıkraya göre daha ağır ceza öngörülmüştür. Maddenin ikinci fıkrasında kamu kurum ve kuruluşlarınca veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca kullanılan onaylayıcı veya belgeleyici mührü sahte olarak üretilmesi veya kullanılması suçları düzenlenmiştir.

5237 sayılı yasanın 203. maddesinde mühür bozma suçu düzenlenmiştir. Kanun veya yetkili makamların emri uyarınca bir şeyin saklanması veya varlığının aynen korunması amacıyla konulan mührü kaldırmak veya konuluş amacına aykırı hareket etmek eylemleri suç olarak düzenlenmiştir.

Devletin kamusal faaliyetinin yürütülmesi için alınan önlemlerin kaldırılmasını engellemek suretiyle kamu otoritesini korumaktır. Bu nedenle kamunun güvenine karşı suçlar bölümünde yer almıştır.¹²⁶

Suçun zarar göreni devlettir. Konusu kanun veya yetkili makamların emri uyarınca konulan mühürdür. Suçun faili herkes olabilir. Suçun mağduru toplumdur. Suçun manevi unsuru kasıttır. Failin maddelerde yer alan eylemleri bilerek ve isteyerek yapması manevi unsurunun oluşması için yeterlidir.

2.3. RESMİ BELGEDE SAHTECİLİK

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu resmi belgede sahtecilik 204. maddesinde düzenlemiştir. Birinci fıkrada, kamu görevlisi olmayan kişinin resmi belgede sahteciliği, ikinci fıkrada, belgeyi düzenleme yetkisi bulunan kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliği, üçüncü fıkrada ise, kanun ile sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli kabul edilen belgelerde sahtecilik suçu düzenlenmiştir.

Resmi belgelerdeki sahtecilikten kasıt belgenin aslında yapılan sahteciliktir. Bir belgenin birden fazla aslı bulunabilir. Bunlar suret olarak kabul edilmez belge aslıdır ve bu asıl belgelerden herhangi birinde yapılan sahtecilik suçun oluşması için yeterli görülmektedir. Resmi belgenin suretiyle kastedilen ise, asıl belge esas tutularak buna uygun şekilde çıkarılıp yetkili memur tarafından onaylanarak aslının aynı olduğuna dair şerh konulan aslına uygun onanmış suretidir. Eski Türk Ceza

¹²⁵ Madde Gerekeçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri E.T.10.01.2009

¹²⁶ Meran, a.g.e., sh. 399

Kanundaki açıklayacağımız üzere bir çok maddeye karşılık gelmekte olan maddenin dilinin de oldukça sade ve anlaşılır olduğu göze çarpmaktadır.

5237 sayılı yasada 204. maddede düzenlenmiştir. Üç fıkradan oluşur . Yasanın ikinci fıkrası belgeyi düzenlemekle görevli kamu görevlisinin sahteciliğini, birinci fıkrası ikinci fıkroda tarif edilen failin dışındaki diğer kimseler tarafından işlenen resmi belgede sahteciliği, üçüncü fıkroda ise suçun nitelikli hali olan kanun hükmü gereğince sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli belgeler üzerinde işlenmesi halini düzenlemiştir. Kanun metni şöyledir.

RESMÎ BELGEDE SAHTECİLİK

Madde 204 - (1) Bir resmî belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir resmî belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren veya sahte resmî belgeyi kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2)Görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmî bir belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren, gerçeğe aykırı olarak belge düzenleyen veya sahte resmî belgeyi kullanan kamu görevlisi üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3)Resmî belgenin, kanun hükmü gereği sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olan belge niteliğinde olması hâlinde, verilecek ceza yarısı oranında artırılır şeklindedir.

Eski 765 sayılı Türk Ceza Kanunundan farklı olarak 5237 sayılı yasada önemli değişiklikler yapılmıştır. 339. maddenin 1. fıkrasında yer alan” umumi ve hususi bir mazarrat meydana gelirse” 340. maddede”umumi ve hususi bir zarar tevellüt edebilirse” lafzı ile zarar unsuruna yer vermiş ise de 204/2 maddesine karşılık gelen bu haller dışında da 204. maddede ayrıca bir zarar aranmamıştır. Ön tasarıda “bu fiillerden dolayı genel veya özel bir zarar meydana geldiğinde” (madde 279) veya “bu fiilden dolayı genel veya özel bir zarar meydana gelebildiğinde” (madde 284) gibi ifadeler, madde metinlerinden çıkarılmıştır. “Zira, sahtecilik olgusu gerçekleştikten sonra, bir “genel veya özel zarar”ın meydana gelmesini veya gelmesi ihtimalini aramaya artık gerek yoktur. Aslında bu hükümler sahtecilik suçundan dolayı sorumluluktan kurtulmak için kötüye kullanılmaya müsait bir durum oluşturmaktadır.”¹²⁷ Aldatıcılık özelliği, sahteciliğin özünde var olan bir husustur. Aksi takdirde, sahtecilikten söz etmek mümkün değildir.

¹²⁷

Adalet Komisyonu Raporu, www.ceza-bb.adalet.gov.tr ,06.05.2009

204. maddenin 765 sayılı yasadaki karşılığı üçüncü fasıl evrakta sahtekarlık üst başlığı ile yer alan 339, 340, 341, 342, 346, 350, 352, 355, 356. maddelerinde düzenlenmiştir.

765 sayılı yasada 339. maddede evrakta sahtekârlık, 340. maddede resmi belgenin özünde sahtecilik, 341. maddede resmi belgenin suretinde sahtecilik, 342. maddede memur olmayan kimsenin resmi belgede sahteciliği olarak ayrı ayrı bağımsız suç tipleri olarak düzenlenmiş ise de 5237 sayılı kanunda, tek bir suç başlığı altında düzenlenmiş olmasının uygulamaya kolaylık getirdiğini, aynı zamanda da kanuna sadelik kazandırdığını söyleyebiliriz. Fakat aynı zamanda bu yeni düzenleme ile resmi belge sayılsa da hukuki ve sosyal açıdan daha az değerli kabul edilen ve dolayısıyla 765 sayılı kanunda da daha az cezayla yaptırıma bağlanan hüviyet cüzdanı, şahadetname, ilmühaber, pasaport ve ruhsatname gibi belgeleri, 5237 sayılı kanunda, 204. ve 205. maddeler kapsamında belirtilen resmi belgelerden saymak ve aynı maddeyle cezalandırılması kimi yazarlara¹²⁸ göre eleştirilmektedir. .

Suçun hukuki konusu kamu güveni olup 5237 sayılı kanunda dördüncü bölüm kamunun güvenine karşı suçlar üst başlığı altında, 765 sayılı kanunda altıncı bab ammenin itimadına karşı cürümler üst başlığı altında kanunlaştırılmışlardır. Kamu güvenini daha önce açıklamıştık. Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında “Toplumda belgelerin güvenilirliği, gerçekliği, inandırıcılığı ve doğrulukları konusunda kendiliğinden bir inanç oluşmuştur. Bu ortak inanç, kamu güvenidir. Kamu güveni, topluma ilişkin hukuksal varlık ya da yarardır. Toplum inancını kamu güveni içinde korumak için soyut varlık Ya da değer somutlaştığı belgeleri ilişilmez ve dokunulmaz kılmak istenmiştir ”¹²⁹ diyerek kamu güveni kavramını açıklamaktadır.

Resmi belgede yapılan sahtecilik nedeniyle bir kişi, kurum ya da bireyin zararı olabilir. Ama burada cezalandırılmanın sebebi meydana gelen zarar veya zarar olasılığı değil hukuk düzeni tarafından o belgelere bağlanılan hukuki sonuçlardır. Bu suçun faili fiiliyle kamuda oluşturulmuş güvene karşı saldırıda bulunmuş olmaktadır.¹³⁰

¹²⁸ ARSLAN Çetin, AZİZAĞAOĞLU Bahattin, Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi, Ankara ,2004, s. 848

¹²⁹ Malkoç, İsmail, Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar, sh. 17, YCGK. 14.02.1983, 471/46

¹³⁰ Erman, Sahir, Özek, Çetin, a. g. e., sh. 223

Belgelerde sahtecilik suçlarının hukuki konusu hukuki işlemlerde güven ve ispat aracı olarak belgenin doğruluğunu ve geçerliliğini sağlamak olarak ikiye ayrılır.¹³¹

Resmi belgede sahtecilik suçunu kamu görevlisi olmayanın, resmi belgeyi düzenleme yetkisi bulunan kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliği ile kanun hükmü gereği sahteciliği sabit oluncaya kadar geçerli resmi belge üzerinde sahtecilik olarak üçe ayırabiliriz.

2.3.1 YTCK 204/1. Fıkrasında Yazılı Suçun İncelenmesi

5237 sayılı yasanın 204. maddesinin birinci fıkrasında resmi belgeyi sahte olarak düzenlemek, gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştirmek veya sahte resmi belgeyi kullanmak fiillerinin o resmi belgeyi düzenlemekle yetkili kamu görevlisi dışındaki kişiler tarafından işlenmesi suçunu düzenler. 5237 sayılı yasa üç fıkra halinde düzenlenen resmi belgede sahtecilik suçunun ilk fıkrasında üç seçimlik hareketi olan bir öngörülmüştür. Suça konu eylemler tarif edilmiş ve failinin kamu görevlisi olup olmaması suçun varlığına etki eden bir unsur olarak görülmemiştir. Buna göre fıkra yazılı suç herkes tarafından işlenebilir yeter ki fail maddenin ikinci fıkrasında yazılı görevi gereği resmi belgeyi düzenlemeye yetkili kamu görevlisi olmasın. Madde metni şöyledir:

Madde 204 - (1) Bir resmî belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir resmî belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren veya sahte resmî belgeyi kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

204. maddenin birinci fıkrasının 765 sayılı kanundaki karşılığı 342 . maddesinde yazılıdır.

Madde 342 - (Değişik madde: 11/06/1936 - 3038/1 md.)

Bir kimse resmen memur olmadığı halde 339 uncu maddede gösterilen suretlerle resmi bir varakada sahtekârlık yaparsa iki seneden sekiz seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Eğer vesika kanunen sahteliği ispat olunmadıkça muteber olan resmi evrak kabilinden ise dört seneden on seneye kadar ağır hapis cezası hükmolünür.

¹³¹ Malkoç, İsmail, Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar , sh. 18, Faruk Erem, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Cilt III, sh. 40

Ve eğer sahtekârlık aslın vücudunu farz ederek yahut sahih olan aslına mugayir surette yazarak veyahut sahih bir sureti tahrif eyleyerek resmi bir varakanın sureti üzerinde işlenmişse bir seneden üç seneye kadar ağır hapse mahkûm olur.

Eğer mezkûr varaka kanunen sahteliği ispat olunmadıkça muteber addolunan evrak kabilinden ise verilecek ceza iki seneden beş seneye kadar ağır haptir.

5237 sayılı yasa ile ayrıca düzenleme altına alınmayan 765 sayılı yasada 350. maddede yazılı hüviyet cüzdanı nüfus teskereleri pasaportlar ruhsatnameler üzerindeki sahteciliğin 204. maddenin 1. fıkrası hükümlerine göre cezalandırılması öngörülmüş ve yeni kanun bu nedenle resmi belgedeki sahtecilik suçuna göre daha hafif nitelikteki bu suçun failinin 204. Madde hükümleri ile cezalandırılması ağır bulunmuştur.

Komisyon raporunda resmi belgede sahtecilik suçlarında belgenin asıl, özet veya suret olması veya bu belgeler arasında, “kimlik belgesi”, “şahadetname”, “beyanname”, “zabitanın teftiş ve kontrolüne tabi defter”, “iyi hal veya yoksulluk belgesi”, ya da sağlık raporu olup olmaması bakımından yapılan ayrımların toplumda hukuk güvenliğini sarsan keyfi uygulamalara imkan sağlayan bir durum olarak görüldüğü için; bütün bu ayrımların yapılan çalışmalar sonucunda oluşan yeni metinde terk edilmesi söz konusu olduğu belirtilmiştir.¹³²

2.3.1.1. Bir Resmi Belgeyi Sahte Olarak Düzenleyen

Burada resmi belgede sahtecilik suçunun böyle bir resmi belge esasında var olmadığı halde, böyle bir resmi belge varmış gibi düzenlenmesi¹³³ ile oluşan resmi belgede sahtecilik suçu düzenlenmiştir. Bu suç eski Türk Ceza Kanununun 342. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yazılı suç tarif edilmekte olup bu madde ile düzenlenen suçu işleyen, yetkili kamu görevlisi dışındaki kamu görevlileri veya özel kişilerdir.¹³⁴

¹³² www.ceza-bb.adalet-komisyonraporu, 09.01.2009

¹³³ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri 10.01.2009

¹³⁴ Malkoç İsmail, Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar, sh. 87

Kanunda açık olarak düzenleyen denilerek kesin bir biçimde suçun sadece ve sadece düzenleme ile oluştuğu başkaca bir icrai harekete gerek olmadığı kabul edilmektedir.¹³⁵

Bu suçun 765 sayılı kanundaki karşılığı 342. maddede düzenlenmiştir.204. Ve 342. maddenin benzer şekilde düzenlendiğini ancak 3. fıkrasında bir sureti tahrif eyleyerek sahtekarlık yapan fail hakkında 205. maddenin tatbiki söz konusu olup YTCK bakımından belgenin aslı, sureti üzerinde sahtecilik yapılması arasında fark gözetilmemiştir. Dördüncü fıkra 204. maddenin üçüncü fıkrasına karşılık gelmektedir.

Madde metnine bakacak olursak;

Madde 342 - (Değişik madde: 11/06/1936 - 3038/1 md.)

Bir kimse resmen memur olmadığı halde 339 uncu maddede gösterilen suretlerle resmi bir varakada sahtekârlık yaparsa iki seneden sekiz seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Eğer vesika kanunen sahteliği ispat olunmadıkça muteber olan resmi evrak kabilinden ise dört seneden on seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur.

Ve eğer sahtekârlık aslın vücudunu farz ederek yahut sahîh olan aslına mugayir surette yazarak veyahut sahîh bir sureti tahrif eyleyerek resmi bir varakanın sureti üzerinde işlenmişse bir seneden üç seneye kadar ağır hapse mahkûm olur.” şeklindedir.

Maddenin birinci fıkrasında resmen memur olmayan ile kast edilen o resmi belgeyi düzenleme yetki ve görevi bulunmayan memurdur. Bu kısım resmi belgeyi sahte olarak düzenleyen ile aynı ise de maddede yer alan memur ile 5237 sayılı yasa ile fail bakımından daha kapsamlı bir kavram olan kamu görevlisi birbirinden farklıdır. Kamu görevlisi kavramı daha önce birinci bölümde açıklanmıştı.

Her iki kanun bakımından da suça öngörülen ceza haptir. 5237 sayılı yasanın 204/1 maddesi için öngörülen ceza iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası olup, 765 sayılı yasanın 342/1 maddesi bakımından ceza iki seneden sekiz seneye kadar hapis cezasıdır.

¹³⁵ Erdağ, Ali İhsan, a.g.m., sh. 541

Suçun konusu gerçeğe aykırı olarak düzenlenen resmi belgedir. Daha önceki açıklamalarımızı hatırlayacak olursak, taşınır bir şey üzerine yazılmış, anlaşılabilir bir içeriğe sahip, bir hakkı ispata elverişli, hukuki değere sahip, bir irade beyanını içerir, belli bir kişiye ya da kişilere izafe edilebilir, kanunun o belge için öngördüğü şekil şartlarına sahip, aldatıcı bir belge, yazı olması gerekir.

Bir belgeye düzenleyen başkasının adını da yazabilir, bu kişi gerçek veya hayal ürünü bir kişide olabilir ve bu durum belgenin varlığına etki etmez. Önemli olan bir kişiye izafe edilebilir olmasıdır.¹³⁶

“Ayrıca belgeden söz edilen durumlarda her ne kadar yazılı bir kağıdın varlığı gerekli ise de; sazi durumlarda belgenin varlığını kabul için, yazının kağıt üzerinde bulunması gerekmez. Bir metal levha üzerine yazı yazılması halinde de belgenin varlığını kabul etmek gerekir. Bu itibarla, araç plakalarını da resmi belge olarak kabul etmek gerekir.”¹³⁷

2.3.1.2. 204/1. Madde, Birinci Seçimlik Hareket İçin Suçun Unsurları

Suçun faili kamu görevlisi veya özel kişi olabilir. Şu kadarki ikinci fıkrada sahte resmi belgeyi düzenleyen kamu görevlisinin bu belgeyi görevi gereğince düzenleme yetkisi bulunmasının¹³⁸ ve özel bir düzenleme olan YTCK 210. maddenin 2. Fıkrasının 1.cümlesinde yazılı kamu görevlisi olmayan sağlık mesleği mensubu olmasının¹³⁹ Bu iki özel durum dışında istisna bulunmayıp suçun faili herkes olabilir. Yeni TCK'nın 204. maddesinin 2. fıkrasından farkı yetkili kamu görevlisi tarafından işlenmemiş resmi belgede sahtecilik suçu olması, eski Türk Ceza Kanununun 342.maddesinden farkı ise o suçun memur olmayan kimse tarafından YTCK 204/1. fıkradaki suçun ise yetkili kamu görevlisi dışındakiler tarafından işlenen resmi belgede sahtecilik suçu olmasıdır.

Görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmi bir belgeyi sahte olarak düzenleyen(Ki ayırıcı nokta budur), gerçek bir belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren, gerçeğe aykırı olarak belge düzenleyen veya sahte resmi belgeyi kullanan kamu

¹³⁶ Meran , a. g. e., sh. 412

¹³⁷ Madde Gereğesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri E.T.10.01.2009

¹³⁸ Esen,a.g.e., sh. 465

¹³⁹ Erdağ, a.g.e., sh. 540

görevlisi ise TCK'nin 204. maddesinin ikinci fıkrası hükmü gereği cezalandırılması gerekmektedir.¹⁴⁰

Suçun mağduru açısından ise;Resmi belgede sahtecilik suçunun mağduru daima devlettir; bu nedenle resmi belgede sahtecilik suçu dolayısıyla maddi veya manevi bir zarar doğacak olursa mağduru değil ancak zarar göreni olabilir.¹⁴¹ Bazı yazarlar ise bu suçun mağdurunun olmadığını, suçtan zarar görenin olduğunu, suçtan zara göreninse o belgenin doğruluğu ve gerçekliğine inanma hakkı zedelenen toplum olduğunu söylerler.¹⁴²

Zarar unsuru açısından baktığımızda; “*Resmi belgede sahteciliğin önemli unsurlarından biride zarar imkanı (possibilite de prejudice) dir.*”¹⁴³ Resmi belgelerde sahtecilik suçlarında suçunda korunan yarar kamu güveni olduğundan daima zarar var kabul edilmekte olup¹⁴⁴ bizzat bir zararın meydana gelmesi suçun oluşması için şart olmayıp, bir zararın meydana gelme olasılığı bu suçun oluşumu için yeterlidir.¹⁴⁵ Zararı kabul edebilmemiz için yasal bir hakkın veya menfaatin ihlal edilmiş olması yeterlidir. Sahtecilik suçu işlendiğinde genel veya özel bir zararın doğabileceğinden, zarar ihtimali var sayılacaktır.¹⁴⁶

204. maddenin birinci fıkrasında düzenlenen resmi belgede sahtecilik suçunun ilk seçimlik hareketinde fiil “Resmi belgeyi sahte olarak düzenleme”dir. Birinci fıkranın ilk seçimlik hareketi ile öngörülen suç gerçeğe aykırı şekilde resmi belgenin salt düzenlenmesi ile oluşmaktadır.”Bu seçimlik hareketle, resmi belge esasında mevcut olmadığı halde, mevcutmuş gibi sahte olarak üretilmektedir.”¹⁴⁷

¹⁴⁰ Erdağ, a.g.e., sh.. 537,

¹⁴¹ Erman Sahir, Özek Çetin, **Ceza Hukuku Özel Bölüm Kamu Güvenliğine Karşı İşlenen Suçlar,(TCK 316-368),** Alfa Yayınları,1996, İstanbul, sh.11

¹⁴² Esen,a.g.e., sh. 463, aynı yönde görüş için Meran , a. g. e., sh. 412

¹⁴³ Gözübüyük, Türk Ceza Kanununun Gözübüyük Şerhi, Cilt 3, sh. 276

¹⁴⁴ Malkoç, Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar, sh.. 89

¹⁴⁵ Gözübüyük , Türk Ceza Kanununun Gözübüyük Şerhi, Cilt 3, sh. 277 (naklen GARRAUD; Traite theorique et pratique du droit Penal Français III, IV, no 1395, p. 178)

¹⁴⁶ Gözübüyük, Türk Ceza Kanununun Gözübüyük Şerhi, Cilt 3, sh. 277

¹⁴⁷ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri E.T.10.01.2009

Yani hareketin yapılması ile neticenin gerçekleştiği bir suç öngörülmüştür.¹⁴⁸ Bu suçlarda ayrıca bir neticenin meydana gelmesi aranmaz. Çünkü suçun tanımında ayrıca bir unsur olarak neticeye yer verilmemiştir.

Birinci fıkradaki düzenleyen özel kişidir ancak kamu görevlisinin gerçeğe aykırı olarak bir olayı kendi huzurunda meydana gelmiş gibi veya bir beyanı kendi huzurunda yapılmış gibi göstermek suretiyle düzenlemesi halinde yine 204/1. fıkarda yazılı suç meydana gelecektir.¹⁴⁹

Aldatma gücü, yani aldatıcılık kabiliyeti açısından;“Sahtecilikten söz edebilmek için, düzenlenen belgenin gerçek bir belge olduğu konusunda kişiyi yanıltıcı nitelikte olması, sahteciliğin beş duyu ile anlaşılabilir olmaması gerekir. Özel bir incelemeye tabi tutulmadıkça gerçek olmadığı anlaşılamayan belge sahte belge olarak kabul edilmek gerekir.”¹⁵⁰

204. maddenin 1. fıkrasında yazılı suçun birinci seçimlik hareketi ile oluşan suç bakımından failin gerçeğe aykırı olarak resmi belgeyi düzenlediğini bilmesi ve bu sonucu istemesinin suçun manevi unsurunu oluşturmaya yeterli olduğunu görüyoruz.¹⁵¹

Sahtecilik suçlarında gerçeğin değiştirildiğini bilme ve isteme şeklinde kast oluşmalıdır. Düzenleme, değiştirme veya taklit iradesi yeterli değildir.¹⁵² Failin resmi yazıda sahtecilikte bulunmak şuur ve iradesiyle¹⁵³ sahte olarak resmi belge düzenlemesi gerekir.

Suç teşebbüse müsait değildir. Çünkü ani hareketli bir suçtur, fail gerçeğe aykırı resmi belgeyi düzenlemekle suçu işlemiş olacaktır. Ayrıca gerçeğe aykırı olarak düzenlediği resmi belgeyi ibraz etmesi veya kullanması gerekmez.¹⁵⁴

¹⁴⁸ Meran , a.g.e., 428, 11. CD, 17.05.2007, 2006/8904, 2007?3496

¹⁴⁹ Meran , a. g. e. ,sh. 428,Madde gerekçesi, Dipnot 150

¹⁵⁰ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri E.T.10.01.2009

¹⁵¹ Erdağ , a.g.e., sh. 551, Sağlık mesleği mensubunun gerçeğe aykırı bir resmi belge düzenlemesi suçuna

kıyasen

¹⁵² Esen, a. g. e., sh. 471

¹⁵³ Gözübüyük, Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi, Cilt 3, sh. 276

¹⁵⁴ Esen, a.g. e., sh.. 431

Suçta özel bir kişinin veya kamu görevlisinin katılması yani iştiraki mümkündür. Kamu görevlisinin o belgeye özgü gerekli araç gereci temini, azmettirmesi veya beraber işlemesi yardım etmesi söz konusu olabilir. Bu durumda kamu görevlisi ve diğer failin birlikte sahte belge üzerinde hakimiyetleri varsa ve suçta iştirak eden o resmi belgenin düzenlenmesiyle görevli kamu görevlisi ise YTCK'nun 40. maddesi gereğince bağlılık kuralı nedeniyle 204. maddenin 2. fıkrasının ihlali söz konusu olur. Diğer hallerde kamu görevlisi için o belgeyi düzenleyen suç ortağından farklı olarak TCK 204. maddenin 2. fıkrasında yazılı suçtan cezalandırılması gerekecektir.

2.3.2. Gerçek Bir Resmi Belgeyi Başkasını Aldatacak Şekilde Değiştiren

Bu suçta korunan hukuki yarar, suçun konusu, suçta konu belgede bulunması gereken nitelikler, suçun manevi unsuru, fail, mağdur, aldatma gücü, ve zarar hakkında daha önce açıklananlar gerçek bir belgeyi başkasını aldatacak şekilde değiştiren içinde geçerli olduğundan tekrarı olmaması bakımından aynı fıkarda düzenlenen ve önce açıklamış olduğumuz resmi evrakın düzenlenmesi ile ilgili açıklamaları sadece ana başlıklarıyla anımsatacağız.

204. maddenin birinci fıkrasında yazılı resmi belgede sahtecilik suçunun ikinci seçimlik hareket gerçek bir resmi belgeyi başkasını aldatacak şekilde değiştirmek fiilidir. Gerçek bir resmi belgeyi başkasını aldatacak şekilde değiştirme suçunda korunan hukuki yarar kamunun güvenidir. Suçun konusu resmi belgedir. Suçun faili o resmi belgeyi düzenlemekle yetkili kamu görevlisi dışındaki herkes olabilir. Değiştirilen resmi belgede aldaticılık unsurunun bulunması yani kişileri aldatacak nitelik ve yetenekte olması gerekir. Suç nedeniyle bir zararın meydana gelmesi şart olmayıp zarar olasılığı yeterlidir. Suçun manevi unsuru kasttır; genel kast ile işlenebilir. Fail gerçeğin değiştirildiğini bilmesi ve istemesi aranan kast bakımından yeterlidir.

Bu seçimlik hareketle, başta usule uygun şekilde oluşturulmuş bir resmi belge vardır. Gerçek bir resmi belgenin tahrif edilmiş olması gerekir.¹⁵⁵ “Gerçek belgenin tamamlanmış bir belge olması gerekir.”¹⁵⁶ “Aslında mevcut olan gerçek bir resmi belge üzerinde silmek veya

¹⁵⁵ Gözübüyük , Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi, Cilt 3, sh. 276

¹⁵⁶ Meran , a. g. e., sh. 421

ilaveler yapmak suretiyle değişiklik yapılmaktadır. Mevcut olan resmi belge üzerinde sahtecilikten söz edebilmek için, yapılan değişikliğin aldatıcı nitelikte olması gerekir. Aksi takdirde, resmi belgeyi bozmak suçu oluşur.”¹⁵⁷

Gerçek bir resmi belgenin değiştirilmesi ile suç tamamlanmış olur. Bu değişiklik tahrif yani bir şeyin aslını bozmak, değiştirmek¹⁵⁸, taklit yani belli bir örneğe benzetmeye çalışarak¹⁵⁹ yapılabilir.

a)Tahrif yoluyla yapılabilir; Burada fail “ alteration-gerçeğin delili olan bir belgenin kapsadığı hukuki veya fiili durumda değişiklik yapılmaktadır. Belge tahrifle bir hak, bir hal, bir sıfat edinilmesi, devri veya tespitine yarayan delil kısmına ilişkin olmalıdır.”¹⁶⁰

b)Taklit yoluyla yapılabilir. Bir belgenin kısmen veya tamamen contraffazione – taklit edilmesi suretiyle forma un documento falso suretiyle sahte bir belge oluşturulması¹⁶¹ halini anlatır.

Birinci ve ikinci seçimlik hareketle suçun işlenmesi hallerinde sahteciliğin, belgenin üzerindeki bilgilerin bir kısmına veya tamamına ilişkin olmasının, suçun oluşması açısından bir önemi bulunmamaktadır.¹⁶² Önemli olan kanun ile arandığı üzere resmi belgenin düzenlenmiş veya gerçek resmi belgenin değiştirilmiş olmasıdır.

Burada düzenlenen gerçek belgenin başkalarını aldatacak şekilde değiştirilmesi suçunda “esasinda mevcut olan resmi belge üzerinde silmek veya ilaveler yapmak suretiyle değişiklik yapılmaktadır. Mevcut olan resmi belge üzerinde sahtecilikten söz edebilmek için, yapılan değişikliğin aldatıcı nitelikte olması gerekir. Aksi takdirde, resmi belgeyi bozmak suçu oluşur. “¹⁶³

Gerçek belgeyi düzenleyen elinden çıktıktan ve düzenleyen hüküm ve tasarrufundan çıktıktan sonra değişikliğe uğratılması ile suç oluşmaktadır.¹⁶⁴

¹⁵⁷ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri E.T.10.01.2009

¹⁵⁸ www.tdkterim.gov.tr, E.T. 06.05.2009

¹⁵⁹ www.tdkterim.gov.tr, E.T. 06.05.2009

¹⁶⁰ Gözübüyük , Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi, Cilt 3, sh. 276

¹⁶¹ Gözübüyük , Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi, Cilt 3, sh. 276

¹⁶² Meran, a.g.e., sh. 421

¹⁶³ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri E.T.10.01.2009

¹⁶⁴ Meran , a. g. e., sh. 421

Gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren o resmi belgeyi düzenlemekle görevli kamu görevlisi dışında herkes olabilir. Çünkü suça konu resmi belgeyi düzenlemekle görevli kişinin sahteciliği kanununun 204. maddesinin 2. fıkrasında yazılı suç oluşturacaktır. Buna göre maddenin ETCK’ında karşılığı olan 342. maddenin 3. ve 4. fıkralarında yazılı suçtur. Madde metnini hatırlayacak olursak;

Madde 342 -

Ve eğer sahtekârlık aslın vücudunu farz ederek yahut sahîh olan aslına mugayir surette yazarak veyahut sahîh bir sureti tahrif eyleyerek resmi bir varakanın sureti üzerinde işlenmişse bir seneden üç seneye kadar ağır hapse mahkûm olur.

Eğer mezkûr varaka kanunen sahteliği ispat olunmadıkça muteber addolunan evrak kabilinden ise verilecek ceza iki seneden beş seneye kadar ağır haptir.

765 sy. TCK'nin 342. maddesi genel olarak memur olmayanın resmi belgedeki sahteciliğini düzenlemiş ise de 3.fıkroda ki hal geçek bir resmi belgeyi değiştirenin sahteciliği kapsamında kalacak bir suçtu tarif eder. 4. fıkrada ise memur olmayanın resmi belgedeki sahtecilik suçunun nitelikli hali tarif edilmiştir.

765 sayılı TCK'nin 342/3 fıkrasındaki suçun faili ise, resmi belgeyi düzenlemekle görevli memur dışında herkes olabilir. *Resmi belgede sahtecilik suçunun faili, tabii olarak memurdur. Failin memur olmaması hali ise istisnai bir durumdur.*¹⁶⁵ Bu itibarla görevi dışında hareket eden bir memur da bu suçun faili olabilir. Yargıtay 6. CD. 26.03.1986 tarihli 1890/3280 sayılı bir kararında Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğünün 04.09.1985 günlü yazısına göre, faturada yazılı tarihte sanıklar K. D. ile F. G'nin İzmir'deki satış komisyonunda görevli olmadıkları anlaşıldığından, haklarında TCK'nin 342. maddesinin uygulama yeri olup olmadığının tartışmasız bırakılması bozmayı gerekmiştir.”¹⁶⁶ demiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere 342. maddede yazılı suçun maddi unsurları ETCK'nun 339. maddesinde düzenlenen “memur tarafında resmi evrakın aslında sahtekârlık” suçunda olduğu gibidir.¹⁶⁷ ETCK 342. maddede düzenlenen memur olmayan kimsenin resmi belgede(evrakta)

¹⁶⁵ Gözübüyük , Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi, Cilt 3, sh.. 314

¹⁶⁶ Malkoç, Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar, sh.. 67

¹⁶⁷ Erman, Kamu Güvenine Karşı İşlenen Suçlar, sh. 482

sahtekârlık suçunun manevi unsuru kast olup, fail zarar vermek bilinci ve isteği ile hareket etmesi yani zarar doğabileceğini bilmesi ve bunu istemesi gerekli ve yeterlidir.¹⁶⁸

Esasında gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştirme suçu ETCK'nın 350. maddesinde yazılı suçun 1. ve 2. fıkralarında yazılı suçu da kapsayacak şekilde kanunlaştırılmıştır. Ayrıca bir düzenleme yapılmayan 5237 sayılı yasa bakımından 204/1 maddesi kapsamında kaldığı kabul edilmektedir. Madde metnini hatırlayacak olursak;

Madde 350 - (Değişik madde: 11/06/1936 - 3038/1 md.)

1- Hüviyet cüzdanlarını nüfus tezkerelerini, pasaportları ve ruhsatnameleri taklit edenler veya bunların yazılarını değiştirenler;

2- Bu gibi sahit vesikalari kimlere ita kılınmış ise onlardan başkasına veya diğeri bir mekân ve zamanda verilmiş gibi göstermek maksat ile değiştirenler yahut bunların sıhhat ve itibarı için lazım gelen tasdik muamelesini ve matlûb olan şartlarını sahte olarak ifa kılınmış gibi gösterenler;

3 - Böyle taklit edilmiş veya değiştirilmiş nüfus tezkere ve hüviyet cüzdanı ve pasaport ve ruhsatnameleri kullanan ve kullanmak maksat ile başkalarına teslim ve ita eyleyenler; Değişik cümle: 21/01/1983 - 2787/12 md.) Bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Fail için öngörülen ceza 765 sy.'nın 350. maddesinde ve 342/3 maddesinde bir yıldan üç yıla kadar hapis, iken 5237 sy. 204/1 maddesinde öngörülen ceza iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası olup 5237 sayılı kanun ile fail aleyhine cezada bir artırım yapıldığını görmekteyiz. Halen lehe kanun uygulamasının tartışılmasını gerektiren dosyaların görülmekte olduğunu düşünülürse eski kanun döneminde işlenen bu fiile ilişkin suçlarda alt sının ve üst sınır bakımından yeni kanunu aleyhe olduğunu söyleyebiliriz.

Kanunun yeni düzenlemesi gereğince salt değiştirme ile suç oluşacaktır. Suçun oluşumu için düzenlemek yeterli olup değişime uğrayan resmi belgenin ibrazı veya kişiye bu

¹⁶⁸ Malkoç, Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar, sh. 88, Erman, Kamu Güvenine Karşı İşlenen Suçlar, sh. 481

durumun haksız bir çıkar sağlaması veya herhangi bir şekilde birisinin zararına veya yararına kullanılmış olması şartları aranmamıştır. Fail gerçeğe aykırı bir şekilde resmi bir belgeyi değiştirmiş ancak kendi ihtiyarı ile bu belgeyi eski hale getirmek istemiş ancak bu esnada yakalanmış olsa bile bu suçu ortadan kaldıran bir sebep veya teşebbüs olarak nitelendirilemeyecektir ki yeni kanunumuzun bizce aksak noktalarından biride bu olmuştur. Bu yanlış kanunlaştırma 204. maddede yer aldığı gibi devamındaki maddelerde de örneğin 210. maddede de sürdürülmüştür.

Kanunun gerçeğe aykırı bir resmi belge düzenleyen ve bu nedenle meydana gelecek sonuçları da isteyen kişinin mahkûmiyeti yanında henüz iradesi bir başka irade ile karşılaşmayan, failin bir başkasının görmesine engel olduğu surette kendi egemenlik alanında bulunan belge düzenleyeni de cezalandırma yoluna gitmiştir. Kişinin düşünce özgürlüğüne ilişkin özel egemenlik alanının korunması ve bunun kanunumuza şerh verilmesi gerekirdi.

Madde 346 - (Değişik madde: 11/06/1936 - 3038/1 md.)

Bir kimse sahtekârlık cürümünde ortaklığı olmaksızın sahte bir varakayı bilerek kullanır veya onunla menfaat temin ederse mezkûr varaka resmi evraktan ise, 342 ve hususi evraktan ise, 345 inci maddelere göre ceza görür.

2.3.3. SAHTE RESMÎ BELGEYİ KULLANAN

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 204. maddesinin birinci fıkrası için öngörülen üçüncü seçimlik hareket “sahte resmi belgeyi kullanmak” olarak belirlenmiştir.

Sahte resmi belgeyi kullanan şeklinde tarif edilen suç aynı fıkroda yer alan sahte resmi belge düzenleyen, gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren hakkında öngörülen suçlarla suçta korunan hukuki yarar, suçun konusu, suçta konu belgede bulunması gereken nitelikler, suçun manevi unsuru, aldatma gücü ve zarar unsurları bakımından aynı özellikleri gösterirler. Ancak sahte resmi belgeyi kullananın fiili bakımından önemli bir fark vardır.

Sahte resmi belgeyi kullanma suçunun 765 sayılı yasadaki karşılığı 340. maddede yazılı suçu kapsadığı kabul edilmiştir. Maddedeki düzenleme;

“Madde 340 - Bir memur memuriyetini icra halinde bir varaka tanzim veya tahrir ederken hakikate muvafık olmayan keyfiyet ve ifadeleri sahih ve huzurunda cereyan etmiş gibi gösterir, yahut zaptına memur olduğu ifadeleri zaptetmez, yahut bu ifadeleri değiştirir ise bundan dolayı umumi veya hususi bir zarar tevelliüt edebildiği takdirde baladaki maddede yazılı olan cezalar ile cezalandırılır.” şeklindedir.

204. maddenin gerekçesinde gerçeğe aykırı (hakikate muvafık olmayan) olayları huzurda meydana gelmiş gibi göstermek fiilide 204/1. maddede açıklanan seçimlik eylemlerin yanında 765 sayılı TCK'nun 340. maddesinde ayrı bir düzenleme yapılan gerçeğe aykırı bir olayı yanında yapılmış gibi göstermek fiilini de kapsadığı kabul edilmiştir.¹⁶⁹

Sahte resmi belgeyi kullanma suçunda da kanunda yer alış şekli, düzenlendiği maddenin yeri ve ayrıca sahtecilik suçlarının niteliği dikkate alındığında daha öncede açıklandığı üzere suçta korunan hukuki yarar kamu güvenidir.

Fail sahteciliği yapan dışındaki bir kişidir. Suçun faili suça konu resmi belgeyi düzenlemekle görevli kamu görevlisi dışındaki herkes olabilir. Kullanılan sahte belgenin kişinin kendisi veya başkası tarafından düzenlenmiş olmasının bir önemi yoktur.¹⁷⁰ Eski TCK bakımından bu suça karşılık gelen 346. maddede farklı bir düzenleme vardı. Çünkü sahte olarak düzenleyen, tağyir tahrif edenin yukarıda açıkladığımız üzere fiili farklı maddelerde yaptırım altına alınmıştı. Bu nedenle de fail bakımından “Sahte belgeyi kullanma suçu başkası veya başkaları tarafından sahte hale getirilmiş, düzenlenmiş resmi belgenin meydana getirenlerin dışındaki kişiler tarafından kullanılmasını gerektirir.”¹⁷¹ “ şeklinde açıklaması yapılmıştır.

¹⁶⁹ Esen, a. g. e., sh. 467

¹⁷⁰ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri E.T.10.01.2009

¹⁷¹ Malkoç, Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar, sh.. 122

Suçun mağduru yoktur. Bu suçtan zarar gören vardır. Zarar gören toplumdur.¹⁷²

Kullanılan sahte resmi belgenin aldatma kabiliyeti açısından ise ilk başta sahteliği anlaşılmayan, aldatıcı bir sahte belge bulunmalıdır. Resmi belgenin kendisine dayanak olan yasal düzenlemeye uygun biçimsel özellikleri taşımaları, içerikleri biçimleri ve diğer özellikleri ile ilgili görevlileri aldatacak şekilde yapılmış olmalıdır.¹⁷³ Bu anlamda ilgili suç alanında uzman bir kişinin mahkemece dinlenmesi veya böyle bir kişiden konu ile ilgili yazılı görüş alınması ya da bilirkişi incelemesi yaptırılması yoluna da gidilebilmektedir.

Yargıtay bir kararında “*Sanığın aldatma kabiliyeti olan sahte kamu ulaşım biletini sattığının anlaşılması karşısında; eylemin 765 sayılı TCK'nin 325 ve 5237 sayılı TCK'nin 204/1 maddelerinde öngörülen suçu oluşturduğu düşünülmeden yüklenen eylemin 5237 sayılı TCK'n unda suç olmadığından bahisle yazılı biçimde beraat kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı bulunduğundan ... bozulmasına*”¹⁷⁴

204. maddenin birinci fıkrasında öngörülen son seçimlik hareket sahte resmi belgeyi kullanmak olarak tanımlanmıştır. Bu bakımdan bu suçun ayırıcı özelliği kullanmaktır. Ancak belge resmi belge özelliklerine sahip olmalı aldatıcılık kabiliyeti olmalıdır. Nitekim Yargıtay 6. CD.'nin 27.10.1987, 6465/8948 sayılı bir kararında “*Kimlik belgesine sanık tarafından yapıştırılan fotoğraf üzerinde görülen soğuk damgayı andıran işaretin kimlik kartı üzerinde temadi etmediği ... iğfal kabiliyetinin ne suretle oluştuğu...*”¹⁷⁵ şeklinde bir içtihadı bulunmaktadır. Fail resmi belgeyi sahte olduğunu bilerek kullanmalıdır. Sahte resmi belgenin kullanılması ile üçüncü seçimlik hareket gerçekleşmiş ve 204/1 maddede yazılı sahte resmi belgenin kullanılması suçu işlenmiş olur. Failin sahte resmi belgeyi kullanmasında bir devamlılık varsa bile suç tarihi ilk kullanımın olduğu tarihtir. Yani zamanaşımı süresi temadinin son bulunduğu tarihten değil sahte resmi belgenin ilk olarak kullanıldığı tarihten başlar.¹⁷⁶

¹⁷² Meran , a. g. e., sh. 412

¹⁷³ Malkoç, Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar, sh.. 170

¹⁷⁴ 4. CD.'nin 08.07.2007, 717/4384 sayılı kararı, Meran Necati, a. g. e., sh. 418

¹⁷⁵ Malkoç, Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar, sh. 170,

¹⁷⁶ Meran , a.g.e., sh. 421

Sahte resmi belgeyi kullanma suçunun manevi unsuru kasıttır. Aranılan kast genel bir kasıttan ibaret ise de failin resmi belgenin sahte olduğunu bilerek zarar verme bilinç ve iradesiyle hareket etmiş olması gerekir.¹⁷⁷

Teşebbüs açısından; suç ani hareketli bir suç olduğu için icra hareketi bölünebilir ise fail gerçekleşen eyleminin oluşturduğu suç bakımından sorumlu tutulur. Ancak bölünemiyor ise bu takdirde failin hareketi ile suç gerçekleşeceği için suç tamamlanmış sayılacaktır.

İştirak bakımından ise yetkili kamu görevlisi ile fail arasında suç işleme konusunda anlaşma varsa yetkili kamu görevlisi sıfatı nedeniyle failin suçu artık yetkili kamu görevlisinin suçuna katılmak olacaktır.¹⁷⁸ Ancak bağlılık kuralı gereğince iştirak edenin suç 204/2. maddede yazılı suç olacağından iştirak eden ve fail arasında azmettirme veya yardım eden sıfatıyla suça katılması halinde ve her ikisinde suça konu sahte belge üzerinde hakimiyeti bulunması durumunda 204/2. maddede yazılı suç değilse 204. maddenin ikinci fıkrasında yazılı suç fail bakımından özgü suç olduğu için yetkili kamu görevlisinin suç 204/2 diğer sanığın suç 204/1 maddesi kapsamında kabul edilmesi gerekir.

Suçun ağırlaştırıcı nedeni aynı maddenin 3. fıkrasında düzenlenen resmi belgenin kanun hükmü gereği sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli belge olması halinde öngörülmuş olup bu halde verilecek ceza yarı oranında artırılacaktır. Bu nitelikli hal üçüncü bölümde incelenecektir.

2.4. KAMU GÖREVLİSİNİN GÖREVİ GEREĞİ DÜZENLEMESİNE YETKİLİ OLDUĞU RESMİ BELGEDE SAHTECİLİĞİ

Resmi belgede sahtecilik suçunun ikinci fıkrasında yer alan görevi gereği bir resmi belgeyi düzenleyen yetkili kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliği tanımlanmıştır. İkinci fıkranın tatbiki için failin kamu görevlisi olmasının yanında, sahteciliğin konusunu teşkil eden belgenin kamu görevlisinin vazifesine dahil bir husus olması gerekir.¹⁷⁹ Kanunumuz görevi

¹⁷⁷ Gündüz, Gültaş, a. g. e., sh. 15, 16

¹⁷⁸ Meran , a.g.e., sh. 431

¹⁷⁹ Kaylan ,a.g.e.,www.ceza-bb.adalet.gov.tr, 27.11. 2008

gereği düzenlediği resmi belgede sahtecilik yapan kamu görevlisini resmi belgede sahtecilik yapan diğer suç faillerinden daha ağır cezalandırılmasını öngörmüştür.

5237 sy. Yasanın 204. maddesinin 2. fıkrası “Görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmî bir belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren, gerçeğe aykırı olarak belge düzenleyen veya sahte resmî belgeyi kullanan kamu görevlisi üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”denilmektedir.

Yukarıdaki madde metninden de anlaşılacağı üzere kanun koyucu kamu görevlisinin bu suçu işlemiş olduğunu kabul edebilmemiz için seçimlik hareketler öngörmüştür. İlk seçimlik hareket birinci fıkradaki gibi resmi belgeyi sahte olarak düzenleyene ilişkindir. Ancak fail yetkili kamu görevlisi olduğunda bu madde gereğince cezalandırılacaktır. İkinci seçimlik hareket gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren üçüncü seçimlik hareket gerçeğe aykırı belge düzenleyen dördüncü seçimlik hareket ise sahte resmi belgeyi kullanan kamu görevlisidir.

765 sayılı TCK'nin 339. maddesinde paralel bir düzenleme vardır.

Madde 339 - *Bir memur memuriyetini icrada tamamen veya kısmen sahte bir varaka tanzim eder veya hakiki bir varakayı tağyir ve tahrif eyler ve bundan dolayı umumi ve hususi bir mazarrat tevellüt edebilirse üç seneden on seneye kadar ağır hapis cezasına mahkûm olur. Eğer işbu varaka sahteliği ispat edilmedikçe muteber olan evrak kabilinden ise ağır hapis cezası beş seneden on iki seneye kadar verilir. Evrakın musaddak suretleri kanunen zayi olan asılları makamına kaim olmak lazım geldiği takdirde mezkûr suretler hakkında asılları gibi muamele olunur.*

Birinci fıkranın ilk cümlesinde suçun basit şekli, ikinci cümle ile, sahteliği ispat edilmedikçe geçerli belge üzerinde yapılan sahtekârlık düzenlenmektedir. Maddenin ikinci fıkrasında ise, kanunen resmi belgenin aslı yerine geçen tasdikli suretleri üzerindeki sahteciliğin, resmi belgenin aslında yapılmış gibi cezalandırılması öngörülmüştür.¹⁸⁰

Kamu görevlisi olan suçun faili için üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacaktır.

¹⁸⁰

Gökçen , a.g.e., www.akader info/KHUKA/2004_eylül/5, 10.07.2009

Yeni kanunumuz bakımından kanunen resmi belgenin aslı yerine geçen tasdikli suretleri üzerinde sahtecilik suçu ayrıca düzenlenmemiş, aslı yerine geçen tasdikli suretler üzerinde yapılan resmi belgede sahtecilik ile belgenin aslı üzerindeki sahtecilik aynı statüde görülüp aynı şekilde cezalandırılmıştır

Suç 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Kanununun 7/1. maddesinde belirtilen suçlardan olmadığı için soruşturma ve kovuşturma için, 4483 sayılı yasa gereğince izin alınması gerekir.¹⁸¹

Önceki sayfalarda resmi belgede sahtecilik suçunun özellikleri ile ilgili açıklamalarda bulunduk. Bu nedenle konunun önemine binaen suçun unsurlarını ana hatları ile hatırlatmakla yetineceğiz.

Yetkili kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliği özgü suçtur. Özgü suçlarda failin özel faillik vasfının bulunması gerekir 204. maddedeki failin ise görevi dışında fiil üzerinde hakimiyeti de aranmıştır.¹⁸²

Sahtecilik suçlarının maddi konusunu oluşturan şey resmi belgedir. Bu nedenle, nakil kabiliyeti olan, muhtevası olan, bir hakkı ispata elverişli¹⁸³, hukuki değere haiz, kim tarafından meydana getirildiği belli veya belirlenebilir, kanunun öngördüğü şekle uygun olarak meydana getirilmiş yazı resmi belgedir.¹⁸⁴

TCK 204/2 maddesinde yazılı suçun konusu görevi gereğince kamu görevlisinin düzenlediği resmi belgeler ile aslında özel belge niteliğinde olmalarına rağmen kanun hükmü gereğince resmi belge hükmündeki belgelerin TCK m. 210 f. 2'nin birinci cümlesi hariç resmi belge hükmündeki belgelerdir.

¹⁸¹ Erol, a.g.e., sh. 2250

¹⁸² Özgenç, Yeni TCK'nun Hazırlanmasında Esas Alınan Suç Teorisi, www.ceza-bb.adalet.gov.tr, 10.10.2009

¹⁸³ Erem, Toroslu, a.g.e., sh. 262

¹⁸⁴ Gözübüyük, Belgelerde Sahtecilik Cürümleri, sh. 130,131

Suçun özel şahıslara karşı işlenmiş suçlardan sayılması, çünkü bu suçlarda ferdin menfaatinin önemli olduğu fikri oldukça eski olup bugünkü anlayışı göstermez. Geniş anlamda devletin organlarınca kendisine kamunun güveni atfedilmiş belgelere güven ceza hükümleri ile korunmak istenmiştir.¹⁸⁵ Yani suçla korunmak istenen kamu güveni olduğuna göre suçun mağduru da kamudur.¹⁸⁶

Kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliğini düzenleyen 5237 sayılı TCK'nin 204. maddesinin 2. fıkrasında bu suçu oluşturan eylemler seçimlik hareketli olarak öngörülmüştür. Buna göre

1-Kamu görevlisinin düzenlenmesinde yetkili olduğu resmi belgeyi sahte olarak düzenlemesi,

2-Kamu görevlisinin düzenlenmesinde yetkili olduğu gerçek resmi bir belgeyi değiştirmesi,

3-Kamu görevlisinin sahte resmi belgeyi kullanması, fillerinden herhangi birinin işlenmesi ile suç oluşacaktır.

2.4.1. Birinci Seçimlik Hareket: Sahte Olarak Düzenleme

İkinci fıkranın ilk seçimlik hareketi görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmi bir belgeyi sahte olarak düzenlemesi olarak öngörülmüştür. Sahtecilikten ne anlaşılacaktır. Romalı hukukçulardan olan Paulus'a göre; (Falsum est quidquid in veritate non est, sed pro vero adseveratur)" yani gerçekte olmayıp da gerçek olduğu iddia edilen her şey sahtedir." demiştir.¹⁸⁷ Birinci fıkradaki suçtan ilk farkı düzenleyen süjenin kamu görevlisi olmasıdır. Aynı zamanda o kamu görevlisi sahtecilik suçuna konu resmi belgeyi düzenlemekle de görevlidir.

Bununla birlikte, bir belgenin resmi belge niteliğini elde edebilmesi için yalnız bir kamu görevlisi tarafından düzenlenmesi yeterli değildir. Belgenin ayrıca resmi nitelikte

¹⁸⁵ Erem, Toroslu , a.g.e., sh. 257

¹⁸⁶ Artuk, M,E,-Gökçen, A,- Yenidünya, C, Ceza Hukuku Özel Hükümler, sh. 749 naklen Esen, a.g.e., sh. 465

¹⁸⁷ Erem, Faruk, Toroslu, Nevzat, a.g.e., sh. 276

sayılabilmesi için o belgede zorunlu bazı biçimsel koşulların örneğin sayı, imza, mühür bulunması gerekir. Ancak, bazı durumlarda örneğin plaka sahteciliğinde olduğu gibi, belgedeki mührden belgenin bir kuruma izafe edildiği anlaşıldığından bu durumda da belge resmi nitelikte kabul edilmektedir.¹⁸⁸

Kamu görevlisince düzenlenen ve doğrudan doğruya kamuyu ilgilendiren belgeler hem içerik hem de biçim bakımından resmi belge olduğu gibi içeriği özel hukuka ilişkin bulunduğu halde, yetkili kamu görevlisince düzenlenmesi veya onaylanması nedeniyle de belge biçim bakımından resmi belgedir.¹⁸⁹

Bir önceki fıkranın ilk seçimlik hareketinde olduğu gibi salt düzenleme fiili suç olarak düzenlenmiştir. Bu suçun oluşabilmesi için suça konu resmi belgeyi düzenleyen kamu görevlisinin bu belgeyi gerçeğe aykırı olarak düzenlediğini bilmesi ve istemesi gerekli ve yeterli olacaktır.

Eğer fail düzenlediği sahte resmi belgenin gerçeğe uygun olduğunu düşünerek bu şekilde düzenlemiş ise artık yanlışla söz konusu olacağından cezalandırılmayacaktır.¹⁹⁰

Madde gerekçesinde suçun 1. fıkradaki ve 2.fıkradaki suçun ayırıcı özelliği ve 2. fıkranın uygulama kriteri hakkında “resmi belgede sahteciliğin kamu görevlisi tarafından yapılmasına rağmen, düzenlenen sahte resmi belgenin kamu görevlisinin görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu bir belge olmaması hâlinde, bu fıkra hükmü uygulanamaz.” denmektedir.¹⁹¹

¹⁸⁸ Ekinci, Esen , a.g.e.,sh. 269,

¹⁸⁹ Kalyan,a.g.e ,www.ceza-bb.adalet.gov.tr, 27/11/2008,

¹⁹⁰ Erdağ , a.g.e., sh. 551,(35 no.lu dipnot bkz Hakeri, S. 499)

¹⁹¹ Madde gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri, E.T.10.01.2009

Yetkili kamu görevlisinin yukarıda tanımlanan resmi belgeyi tamamen veya kısmen sahte olarak düzenlemesi veya gerçek resmi belgeyi değiştirmesi, başkalaştırmasıyla suç gerçekleşir¹⁹²

Resmi belgedeki suretten kastedilen mana ise, asıl esas tutularak buna uygun şekilde çıkarılıp yetkili memur tarafından tasdik edilen belgedir. Resmi belgelerin aslına uygun şekilde kamu görevlisi tarafından onaylanması durumunda belge resmi nitelikte kabul edilir.¹⁹³

Eski 765 sayılı Ceza Kanunumuzun 339. maddesinde benzer bir düzenleme vardı. Madde metnini hatırlayacak olursak;

“Bir memur memuriyetini icrada tamamen veya kısmen sahte bir varaka tanzim eder
“ diyerek resmi evrakta memurun sahte resmi evrak düzenlemesini suç saymıştır.

Her ne kadar yeni kanunumuz memur kavramı yerine kamu görevlisini kabul etmiş ise de 765 sy. Kanunun 339. maddesinin 1. fıkrasında olduğu gibi 765 sy. kanunda da kamu görevlisinin resmi belgeyi sahte olarak düzenlemesi suçun temel şekli olarak yer almaktadır.¹⁹⁴

Aslında resmi belge mevcut olmadığı halde varmış gibi sahte olarak tanzim edilmektedir. Ayrıca bu düzenleme o belgeyi düzenleyen olarak görünen kişiden bir başkası tarafından o belge taklit edilmek suretiyle yeniden oluşturulmaktadır.¹⁹⁵

Öngörülen suçun bir başka ayırıcı özelliği suça konu belgenin yetkili kamu görevlisi tarafından görevi gereği düzenlemekle yetkili ve görevli olduğu resmi belge olmasıdır. Eğer suça konu olan resmi belge ilgili kamu görevlisinin görevi gereği düzenlemeye yetkili olmadığı bir resmi belge ise eylem 204. maddenin birinci fıkrasında yazılı suç çerçevesinde değerlendirilmelidir. ¹⁹⁶

Özetle; a) Zorunlu biçimsel koşulları taşıyan resmi belge bulunmalı,

¹⁹² Kaylan, a.g.e.,www.ceza-bb.adalet.gov.tr, E.T.27.11.2008

¹⁹³ Meran, a.g.e.,sh. 370

¹⁹⁴ Gökçen , a.g.e., www.akader.info/KHUKA/2004_eylül/5 , E.T. 10.07.2009

¹⁹⁵ Erol, a.g.e., 2. Cilt, sh. 2248

¹⁹⁶ Erdağ., a.g.e.,sh. 538,

- b) Kendisine varlık veren yasal dayanağa uygun şekilde yapılmış olmalı,
- c) Resmi belge sahte olarak düzenlenmiş olmalı,
- d) Düzenlene belge ile kamu görevlisinin görevi arasında nedensellik bağı bulunmalıdır.

Ceza kanunumuzda resmi belge tanımlanmamıştır. Bir tanıma ihtiyaç vardır; çünkü kamu görevlisinin görevsizlik veya yetkisizliği veyahut esaslı şekil eksikliği nedeniyle resmi belge niteliğini kazanamayan bir belge tarafların imzasını taşıyor ise “özel belge” sayılır.¹⁹⁷

Resmi belgeler

aa) Şekil ve içerik bakımından resmi belge; Kamu görevlisi tarafından, kanuni şekle göre düzenlenmiş evraktır.

bb) Yalnız şekil bakımından resmi belge; İçeriği bakımından özel hukuka ilişkin bir hukuki işleme bir resmi şekil veren evraklardır. Kamu idaresinin özel hukuka ilişkin işlemleri yetkili kamu görevlisinin onayına tabi ise bu gruba girecektir.¹⁹⁸

cc) Resmi evraka benzetilen özel evrak; Emre veya hamiline yazılı kıymetli evrak ile emtiayı temsil eden evraklar resmi belge hükmünde olduklarından resmi belge gibi statü kazanırlar.¹⁹⁹

dd) İspat gücü bakımından resmi belge

aaa) Aksi sabit oluncaya kadar geçerli evrak

bbb) Sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli evrak olarak tasnif edilebilir.²⁰⁰

Kanunun 3.fıkrasını açıklarken daha geniş olarak anlatacağız.

2.4.2. İkinci Seçimlik Hareket: Gerçek Bir Belgenin Aldatıcı Şekilde Değiştirilmesi

¹⁹⁷ Erem, Toroslu, Ceza Hukuku Özel Hükümler, sh. 262

¹⁹⁸ Erem, Toroslu, a.g.e., sh. 262

¹⁹⁹ Erem, Ceza Hukuku Hususi Hükümler, 2. Cilt, sh. 38

²⁰⁰ Erem, Ceza Hukuku Hususi Hükümler, 2. Cilt, sh. 34, 35, 36

5237 sayılı yasanın 204. maddesinin 2. fıkrasında yetkili kamu görevlisinin sahte resmi belge düzenlemesi dışında ikinci seçimlik hareket olarak yetkili kamu görevlisinin gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştirmesi hali düzenlenmiştir.

İkinci seçimlik hareket bakımından da failin kamu görevlisi tarafından işlenmesi hali bir ön şart olarak karşımıza çıkmaktadır. Birinci fıkrada tanımlanan suçtan farkı, bu suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesi bu fıkranın uygulanması için yeterli değildir. Madde gerekçesinde” bu suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesinin yanı sıra, suçun konusunu oluşturan belgenin kamu görevlisinin görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmî bir belge olması gerekir. Bu bakımdan, resmi belgede sahteciliğin kamu görevlisi tarafından yapılmasına rağmen, düzenlenen sahte resmi belgenin kamu görevlisinin görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu bir belge olmaması hâlinde, bu fıkra hükmü uygulanamaz.”²⁰¹ denmektedir.

Burada failin düzenleme yetkisi olduğu bir resmi belgeyi değiştirmesi söz konusudur.

Madde gerekçesinde “İkinci seçimlik hareket, gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştirmektir. Bu seçimlik hareketle, esasında mevcut olan resmi belge üzerinde silmek veya ilaveler yapmak suretiyle değişiklik yapılmaktadır. Mevcut olan resmi belge üzerinde sahtecilikten söz edebilmek için, yapılan değişikliğin aldatıcı nitelikte olması gerekir. Aksi takdirde, resmi belgeyi bozmak suçu oluşur.

Fail resmi belgeyi suç oluşacak şekilde değiştirmiştir. Bir hakkın veya hukuksal sonuç doğuran bir eylemin kanıtlanmasına özgülümlenmiş yazıda, zarar verme bilinciyle gerçeğin taklit veya tahrifidir.

Bu değişiklik taklit veya tağyir ile yapılabilir.

TAĞYİR/TAHRİF; gerçeğin kanıtı olan belgenin kapsadığı fiili ve hukuki durumunda değişiklik yapmak, gerçeği değiştirmektir. “Resmi belgenin zorunlu ve kafi unsurlarında tamamı ile sahih bir evrakın mevcudiyeti halinde onun tahrifi bahis mevzuu olabilir. Bu suretle sahih olan evrakın hukuki neticeleri, tesiri kısmen veya tamamen değiştirilmiş olur. Tahrif sahih olanı değiştirmektir. Yok etmek tahrif değildir.”²⁰² **Bir belgenin tağyir ve tahrif edilmesi, Usule uygun şekilde oluşturulmuş bir resmi belgede yazılı bir şeyi silmek, kimyevi maddelerle metinden çıkarmak, metne bazı ilaveler**

²⁰¹ Madde gerekçesi, www.cc-bb.adalet-maddegerekceleri , 10.01.2009

²⁰² Erem, Ceza Hukuku Hususi Hükümler,2. Cilt sh. 41

yapmak şeklinde veya başka şekilde belgede hukuksal değişiklik yapmak suretiyle gerçekleştirilir²⁰³

TAKLİT; bir belgenin kısmen veya tamamen tıpkısını oluşturmaktır. Bu suç; gerçek belgeyi değiştirme, başkalaştırma, bozma veya tamamen veya kısmen sahte belge düzenleme şeklinde gerçekleştirilebilir .Başka bir ifadeyle; belgede sahtecilikte gerçek iki türlü değiştirilebilir:

Yapılan değişikliğin aldatıcı olması gerekir. İkinci seçimlik hareket için madde gerekçesinde “ gerçek bir resmi belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştirmektir. Bu seçimlik hareketle, esasında mevcut olan resmi belge üzerinde silmek veya ilaveler yapmak suretiyle değişiklik yapılmaktadır. Mevcut olan resmi belge üzerinde sahtecilikten söz edebilmek için, yapılan değişikliğin aldatıcı nitelikte olması gerekir. Aksi takdirde, resmi belgeyi bozmak suçu oluşur.”²⁰⁴ denmekte ve böylece suçta aranan değiştirme fiilinden ne anlaşılması gerektiği anlatılırken, aldatıcı olmayan bir değiştirme eyleminin bu madde ile düzenlenen suçu değil aynı kanunun 205. maddesinde yer alan resmi belgeyi bozmak suçunu oluşturacağı belirtilmiştir.

Gerçek bir resmi belgenin değiştirilmesinden bahsedebilmek için öncelikle bütün unsurlarıyla usule uygun şekilde oluşturulmuş geçerli bir resmi belge bulunmalıdır. Bu nedenle sahte bir belgenin tahrif ve tağyirini kanun kural olarak cezalandırmaz.²⁰⁵ Tağyir ve tahrif sonucunda varakanın hukuki neticeleri ve etkisi tamamen veya kısmen değiştirilmiştir²⁰⁶

_____Madde gerekçesinde “ Birinci ve ikinci seçimlik hareketle bağlantılı olarak belirtilmek gerekir ki; sahteciliğin, belgenin üzerindeki bilgilerin bir kısmına veya tamamına ilişkin olmasının, suçun oluşması açısından bir önemi bulunmamaktadır.”²⁰⁷ denerek sadece bir kısmının değişimi ile birlikte suçun oluşacağı belirtilmiştir. Diğer bir anlatımla kamu görevlisi belgenin içeriği ve anlamını değiştirecek nitelikte bir değişiklik yapamaz. Çünkü toplumsal hakikati bilme hakkını ihlal etmiş olacaktır. Yaparsa sahtecilik suçunu işlemiş

²⁰³ Madde Gerekçesi, www.cc-bb.adalet-maddegerekceleri, 10.01.2009

²⁰⁴ Madde Gerekçesi, www.cc-bb.adalet-maddegerekceleri, 10.01.2009

²⁰⁵ Erman, Sahtekarlık Suçları, sh.425; Gözübüyük, Şerh, III, sh.285; Gözübüyük, Belgelerde Sahtecilik Cürümleri, sh,127

²⁰⁶ Akdağ Selami, Türk Ceza Kanunu Şerhi Emsal İçtihatlar ve İlgili Kanunlar, Ankara 1976, s.508

²⁰⁷ Madde Gerekçesi, www.cc-bb.adalet-maddegerekceleri , 10.01.2009

olur.²⁰⁸ Bu nedenle belgenin bir kısmı veya tamamında sahtecilik yapılmasının bir önemi yoktur; suç oluşur.

Suçun faili suça konu resmi belgeyi düzenlemekle görevli kamu görevlisi değil ise 5237 sayılı yasanın 204. maddesinin birinci fıkrası, 765 sayılı yasanın ise 342. maddesi hükümlerinin uygulanması söz konusu olacaktır. Gerçek bir resmi belgeyi sahte olarak düzenleyen suçunun gerçek bir resmi belgeyi değiştirenden farkı birinci halde “ resmi belge esasında mevcut olmadığı hâlde, mevcutmuş gibi sahte olarak üretilmesi,..., ikinci seçimlik halde esasında mevcut olan resmi belge üzerinde silmek veya ilaveler yapmak suretiyle değişiklik yapılmasıdır.”²⁰⁹

Tıpkı resmi belgeyi gerçeğe aykırı düzenleyen fiilinde olduğu gibi burada kanun belgenin değiştirilmesini suçun oluşumu için yeterli görmüştür Ayrıca belgenin başkaca bir yerde kullanılmasına gerek yoktur. Değiştirilen belgenin kullanılması, bununla bir kimseye zarar verilmesi suçun oluşumunda etkisi yoktur.²¹⁰

765 sayılı yasanın 350. maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında hüviyet cüzdanlarını nüfus tezkerelerini, pasaportları ve ruhsatnameleri taklit edenler veya bunların yazılarını değiştirenlerin eylemleri yaptırım altına alınmıştır.352. maddede ise bir memurun memuriyetini icra halinde bu cürümü işlemesi halini düzenlemiştir. 352. madde 350 maddenin nitelikli hali olarak öngörülmüştür. Oysa yeni kanunun sistematigi bu karmaşadan daha uzak, daha sadedir. Madde metnine bakacak olursak:

**“DÖRDÜNCÜ FASIL: HÜVİYET CÜZDANI VE NÜFUS TEZKERESİ,
PASAPORT, RUHSATNAME, İLMÜHABER, ŞAHADETNAME VE
BEYANNAMELERDE SAHTEKARLIK”**

"Madde 352 - (Değişik madde: 21/01/1983 - 2787/14 md.)

²⁰⁸ Erem , Toroslu, a.g.e., sh.258

²⁰⁹ Madde Gerekeşi, www.cc-bb.adalet-maddegerekceleri , 10.01.2009

²¹⁰ Erem, Toroslu, a.g.e., sh. 268,Erman, Sahtekarlık Suçları, s.462;Tezcan Durmuş,Erdem Mustafa Ruhan, **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, 2. Bası, Barış Yayınları,İzmir 2002,sh. 288 vd.,

Bir memur memuriyetini icra halinde geçen maddelerde beyan olunan cürümlerden birini işler veya her ne suretle olursa olsun bu cürümleri işlemekte başkasıyla birleşirse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. " hükmü yer almaktadır.

350. madde ile bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılan memur olmayan failin memur olması halinde 352 madde gereğince iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması söz konusu olacaktır. 350. maddenin karşılığı 204/1. madde ve 352. maddenin karşılığı 204/2. maddedir. Eski ceza kanununun bu suçları ayrıca düzenlemiş olması eski ve yeni kanun arasındaki farklardan biridir.

204. maddenin ikinci fıkrasında yer alan yetkili kamu görevlisinin gerçek bir resmi belgeyi değiştirmesi suçu yalnızca değiştirme fiili ile suç tamamlanacağı için ayrıca bir netice olmaksızın değiştirme hareketi ile suç tamamlanacaktır. Yani kanun ayrıca bir neticenin meydana gelmesini aramamaktadır. Ayrıca belgelerde sahtecilik suçlarında neticenin hareketten ayrı bir varlığı aranmaz.²¹¹

2.4.3. Üçüncü Seçimlik Hareket: Sahte Resmi Belgeyi Kullanan Yetkili Kamu Görevlisi

Yetkili kamu görevlisi tarafından işlenen resmi belgede sahtecilik suçunun” Üçüncü seçimlik hareketi ise, sahte resmi belgeyi kullanmaktır. Kullanılan sahte belgenin kişinin kendisi veya başkası tarafından düzenlenmiş olmasının bir önemi yoktur.”²¹²

765 sayılı yasanın³⁴⁶. Maddesi sahte bir varakayı bilerek kullanma suçunu düzenler. 352. maddede ise suçun nitelikli hali olarak bu suçu bir memurun memuriyetini icra halinde 346. maddede yazılı suçu işlemesi hali yaptırım altına alınmış ise de aynı kanunun 79. maddesi hükümleri gereğince işlediği bir fiil ile kanunun muhtelif ahkâmını ihlal eden kimsenin o ahkamda en şedit cezayı Madde metni

“ Madde 346 - (Değişik madde: 11/06/1936 - 3038/1 md.)

²¹¹ Tezcan , Erdem, a.g.e., sh. 290

²¹² Madde Gereğesi, www.cc-bb.adalet-maddegerekceleri , 10.01.2009

Bir kimse sahtekarlık cürmünde ortaklığı olmaksızın sahte bir varakayı bilerek kullanır veya onunla menfaat temin ederse mezkur varaka resmi evraktan ise, 342 ve hususi evraktan ise, 345 inci maddelere göre ceza görür.” der .

346. maddede düzenlenen sadece sahte bir varakayı bilerek kullanma suçudur. Eğer suça konu belge resmi ise 342. madde, özel belge ise fail 345. madde gereğince cezalandırılacaktır.342. maddede öngörülen hapis cezası iki seneden sekiz seneye kadar hapis cezası idi. Oysa 204. maddede suçun konusu sadece resmi belgedir.204. Maddenin ikinci fıkrası bakımından ise ayrıca failin yetkili kamu görevlisi olması gerekmektedir ki 346. maddede böyle bir ayırım yapılmamıştır.

Üçüncü seçimlik hal kamu görevlisinin sahte olduğunu bildiği resmi belgeyi kullanması halini düzenler.

765 sayılı yasanın 346. maddesinde ayrı olarak düzenlenen sahte varakayı (belgeyi) kullananın suçunun oluşması için ortaklığı, iştiraki olmaksızın sahte bir resmi belgeyi bilerek kullanması gerekir. 204. maddenin gerekçesinde "kamu görevlisinin gerçeğe aykırı olarak bir olayı kendi huzurunda gerçekleştirmiş gibi, bir beyanı kendi huzurunda yapılmış gibi göstererek belge düzenlemesi hâlinde, bu fıkra hükmünde tanımlanan suç oluşur."²¹³ Bu hal 765 sayılı yasada 340. maddede özel olarak düzenlemeye tabi tutulmuştur.340. madde yetkili ve görevli memurun belgenin özünde sahtecilik yapması hali olup gerçeğe aykırı bir olayı huzurda gerçekleştirmiş gibi gösterme fiilini de kapsar. Bu fiil kamu görevlisinin huzurunda meydana gelen olaylardan başka bizzat yaptığı eylemleri de kapsar.²¹⁴ İfadelerin tamamen veya kısmen değiştirilmesinden hukuki bir sonuç doğması başka bir deyişle hukuki anlamın değişmesi gerekir. Değişmiyorsa suç oluşmayacaktır.²¹⁵

Kullanılan belgenin bir kısmının veya tamamının sahte olmasının bir önemi yoktur. Kısmen dahi olsa sahte olduğunu bilerek kullanmakla suç tamamlanmış olacaktır. Yetkili kamu görevlisinin sahte olduğunu bildiği resmi belgeyi kullanması öze içeriğe ilişkin yani fikri sahtecilik halidir.

²¹³ Madde Gerekçesi, www.cc-bb.adalet-maddegerekceleri , 10.01.2009

²¹⁴ Erman,Özek,a.g.e., sh. 416

²¹⁵ Malkoç , Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar, sh. 28

Maddi sahtecilik; yazıda fiziksel değişiklidir yani suçtan önce hukuken varlık kazanmış bir belge vardır. Yapılan sahteciliğin maddi izler bırakırken hukuken kanıt oluşturan bir hususta yapılması gerekir.²¹⁶

Fikri sahtecilik; öze, içeriğe ilişkin olup içeriğe ilişkin bu sahtecilik tipinde kısmen veya tamamen bir belgenin sahte olarak yapılmasıyla oluşur.²¹⁷

Bu suçun faili fıkradaki diğer failer gibi suça konu resmi belgeyi düzenlemeye yetkili kamu görevlisidir. Fail kamu görevlisi olması ancak suça konu belgeyi görevinin gereği dışında yetkisiz olarak düzenlediği bir belge olması durumunda ceza 1. fıkraya göre tayin edilecektir.²¹⁸

Kamu görevlisinin düzenlenmesi konusunda yetkili ve görevli olduğu resmi belgenin kullanılması suçun konusunu oluşturur. Kullanılan sahte resmi belge ile kamu görevlisinin görevi arasında bir irtibat, nedensellik bağı bulunmalıdır.

Suçta konu kullanılan evraktaki sahteciliğin ilk bakışta anlaşılabilmesi gerekir. Madde gerekçesinde “Sahtelikten söz edebilmek için, düzenlenen belgenin gerçek bir belge olduğu konusunda kişiyi yanıltıcı nitelikte olması gerekir. Başka bir deyişle, sahteliğin beş duyuyla anlaşılabilir olmaması gerekir. Özel bir incelemeye tâbi tutulmadıkça gerçek olmadığı anlaşılabilen belge, sahte belge olarak kabul edilmesi gerekir.”²¹⁹ denmektedir. Buna göre sahte olduğu anlaşılabilen aldatici olmayan bir sahte resmi belgeyi kullanan kamu görevlisinin bu madde gereğince cezalandırılması söz konusu olmayacaktır.

Yetkili kamu görevlisinin sahte resmi belgeyi kullanma suçunda suç ne zaman tamamlanmış olacaktır? Diğer iki seçimlik hareket gibi yani tamamen veya kısmen sahte bir resmi belge düzenlenmesi suçunda düzenlemeyle, resmi belgenin değiştirilmesi suçunda değiştirilmesiyle suç oluştuğu gibi tamamen veya kısmen sahte olduğunu bildiği resmi belgeyi kullanan kamu görevlisinin suçu da kullanma fiili ile tamamlanmış olacaktır. Bu suçta teşebbüs mümkün değildir. Kullanmakla suç ani olarak tamamlanmış olacaktır.²²⁰ diyen yazarlar olduğu gibi kanun ayrıca bir neticenin ortaya çıkmasını aramadığına göre neticesiz bir suçtur. "Netice, hukukça nazara alınmış ise anlam kazanır. Neticenin hukukça tanınması

²¹⁶ Gündüz, Gültaş, a.g.e., sh.15

²¹⁷ Gündüz, Gültaş, a.g.e., sh.15

²¹⁸ Meran, a.g.e., sh. 411

²¹⁹ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri , 10.01.2009

²²⁰ Erem, a. g. e., sh. 55

gerekir. Neticesiz suç ancak neticenin kanuni tipte öngörülmemesi şeklinde anlaşılabilir."²²¹

Kullanmak ayrı bir suç olduğu için içtimayı kabul etmek gerekir. Buradaki failin kullanması ile kanun başka bir hükmü ihlal etmeyen kullanmayı kastetmiştir. Genellikle resmi belgede sahtecilik suçları başka bir suçun işlenmesinde araç olarak kullanılırlar. Örneğin Dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma gibi. Bu durumda fail hem resmi belgede sahtecilikten hem diğer suçtan cezalandırılacaktır.²²²

Suçun ağırlaştırılmış hali olarak aynı maddenin üçüncü fıkrasında öngörülen resmi belgenin kanun hükmü gereği sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olan belgelerden olması halidir. Bu halde tayin edilen cezanın yarı oranında artırılması gerekecektir.

Suçun failinin aynı kurumla ilgili olarak birden çok sahte resmi belgeyi makul zaman aralıklarıyla kullanması durumunda zincirleme suç söz konusu olacaktır. Bu durumda suçun ve suçun işlenişinin özelliklerine göre hakim cezayı en az dörtte bir en çok dörtte üç oranında arttıracaktır.²²³

Kullanmanın devamlı olması da mümkün olup bu halde suç mütemadi suç haline gelmeyeceğinden zamanaşımı ilk kullanma tarihinden başlayacaktır.²²⁴

Yetkili kamu görevlisinin belgede sahtecilik suçunda azmettirme, yardım etme veya iştirak mümkündür ancak bağıllık kuralı unutulmamalıdır.

Bağıllık kuralı nedir? TCK'nun 40. maddesinde yazılıdır. Bağıllık kuralı, suç ortaklarından bazılarında faillik için aranan şartların bulunmaması hâlinde, bu kişilerin işlenen suçtan sorumlu olmasını sağlayan özel bir düzenlemedir.

Ceza kanunumuzda bazı suçlarda ancak özel faillik vasfına sahip kişiler fail olabilirler. Bunlara özgü suç diyebiliriz.²²⁵ Bağıllık kuralı özel faillik niteliğini taşımayan veya suçun işlenişinde hâkimiyet kuramayan ve bu nedenle sorumlu tutulamayan suç ortağı failin bağıllık kuralı sayesinde, gerçekleşen suçtan azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulabilmesini sağlayan özel bir ceza kuramıdır. *“Bağıllık kuralının gereği olarak, diğer suç ortaklarının azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulabilmesi için, failin işlediği*

²²¹ Erem, Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, Cilt I, Genel Hükümler, sh.285

²²² Erem, Ceza Hukuku Hususi Hükümler, Cilt II, sh. 57

²²³ Malkoç, a.g.e., sh. 53

²²⁴ Meran, a.g.e., sh. 421

²²⁵ Özgenç, Yeni TCK'nun Hazırlanmasında Esas Alınan Suç Teorisi, www.ceza-bb.adalet.gov.tr, 10.10.2009

filin kasten işlenmesi ve hukuka aykırı olması gerekir ve yeterlidir. Failin bu fiil nedeniyle ayrıca kusurlu olmasına gerek yoktur. Yine, cezayı hafifleten veya ortadan kaldıran kişisel nedenler, ancak ilgili suç ortağı açısından hukukî sonuç doğururlar.”²²⁶

Resmi belgede sahtecilik suçuna iştirak eden kamu görevlisi birlikte suç işleme kararı ile suçu işlemiş olmalı ve ayrıca belge üzerinde diğer sanıkla birlikte ortak hakimiyet kurmuş olmalıdır. Madde gerekçesinde bu durum “*resmî belgede sahtecilik suçunun işlenişine iştirak eden kamu görevlisi kişilerin, bu suçun nitelikli şekli açısından müşterek fail olarak sorumlu tutulabilmeleri için, birlikte suç işleme kararının yanı sıra, ayrıca belgede sahtecilik fiili üzerinde ortak hâkimiyet kurmaları gerekir.*”²²⁷ şeklinde ifade edilmiştir.

Örneğin 204. maddenin 2. fıkrası ancak yetkili kamu görevlisi tarafından işlenebilecek bir suçtur, yani yetkili kamu görevlisine özgü bir suç, yetkili olmayan ama kamu görevlisi olan iştirak eden bakımından özgü suç söz konusu olmayacağından kendi kusurlu fiiline göre aynı fıkraya göre cezalandırılması 40. maddede yazılı bağlılık kuralına göre mümkün olabilir. Özel faillik niteliğini taşımayan bir kişinin, özgü suça iştirak etmesi durumunda, sorumluluğu ancak azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu olur. “*Azmettiren veya yardım eden olarak sorumluluk için, suçun tamamlanmış veya en azından teşebbüs aşamasına varmış olması gerekir. Bu sonuç, bağlılık kuralının niceliksel etkisinden çıkarılmaktadır.*”²²⁸

Eski ceza kanunumuzda fiile bağlı veya kişiye bağlı ağırlatıcı sebepler vardı. Örneğin belgenin özel veya resmi belge olmasına göre yaptırımın değiştiği 347. madde gibi, madde gerekçesinde bu anlayışın 19. yüzyıl ceza hukuku düşüncesinin ürünü olduğundan bahisle tasarıda olmasına rağmen metinden çıkarıldığı belirtilmektedir.

2.4.4. Görevli Mahkeme

204. maddenin birinci ve ikinci fıkrası bakımından farklı özellik gösterir. Üçüncü fıkra suçun nitelikli halidir. Görev açısından her bir fıkrayı ayrı incelemek gerekir;

a) Birinci fıkrası yönünden; 204. maddenin 1. fıkrasına giren hallerde öngörülen ceza iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası olup 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanununun 10.

²²⁶ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri , 10.01.2009

²²⁷ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri , 10.01.2009

²²⁸ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri , 10.01.2009

maddesine göre üst sınırı²²⁹ 2 yıl hapis cezası olan ve bu hapis cezasına bağlı adli para cezası ile bağımsız olarak adli para cezası ve güvenlik tedbiri öngörülmediğinden sulh ceza mahkemesinin görev alanına girmeyen bir suç olup bunun yanında 12. madde kapsamında kalmadığından 11. Maddesi gereğince sulh ceza ve ağır ceza mahkemesinin görevi dışında kaldığından asliye ceza mahkemesi görevlidir.

b) İkinci fıkra yönünden; 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanunun ağır ceza mahkemesinin görevini düzenleyen 12. maddesinde açıkça yazılı olduğu üzere 204. maddenin 2. fıkrasına giren hallerde ağır ceza mahkemesi görevlidir.

Üçüncü fıkra birinci ve ikinci fıkranın nitelikli hali olduğu için aynı yasanın 14. maddesi hükümleri gereğince ilgili fıkraya bakmakla görevli mahkeme hangisi ise üçüncü fıkra yönünden değerlendirmeyi de o mahkeme yapmakla görevli olacaktır Suçun taksirli hali düzenlenmemiştir. Şikâyete bağlı bir suç değildir.

2.4.5 Lehe Kanun Uygulaması Bakımından

(a) Yetkili kamu görevlisi tarafından yapılmayan resmi belgede sahtecilik suçunda yani 5237 sayılı T.C.K. 201.maddenin birinci fıkrası yönünden:

204/1 : 2 yıldan 5 yıla kadar hapis 765 sayılı T.C.K. madde 342/1, 346: 2 yıldan 8 yıla kadar ağır hapis öngörüldüğünden cezanın alt sınır bakımından fark yoktur.5237 sy. yasanın 53. md. hükümleri gereğince 204/1 aleyhe olur.342/3. Ve 4. fıkrasına nümas suçlar bakımından 342/3. Madde için 1 seneden 3 seneye kadar hapis 4. fıkraya giren suçlarda 2 seneden 5 seneye kadar hapis cezası öngörüldüğünden 342/3 204/1'e göre lehe ve 342/4 204. maddenin1-son fıkrasına göre lehe olacaktır. 350 . madde 1 yıldan 3 yıla kadar hapis, 356 . madde 3 aydan 1 yıla kadar hapis, cezası öngörüldüğünden 765 sayılı yasa lehedir. Ancak diğer cezayı etkileyen hususlarda göz önüne alınarak bir değerlendirme yapılmalıdır.

5237 sayılı T.C.K. Madde 204/2 maddesinde 3 yıldan 8 yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. 765 sayılı T.C.K. madde 339/1-1. cümle, 346: 3 yıldan 10 yıla kadar ağır hapis, 340, 346. maddesinde 3 yıldan 10 yıla kadar ağır hapis öngörülmüş olup alt sınır

²²⁹ 5235 sayılı yasanın 14. maddesine göre ağırlatıcı veya hafifletici sebepler gözetilmeksizin kanunda yazılı suçun üst sınırı mahkemenin görevinin belirlenmesinde göz önünde tutulacağı hükme bağlanmıştır

bakımından aynı ceza öngörölmüş ise de üst sınır bakımından 765 sayılı yasa hükümleri aleyhe olacaktır. 341/1-1. cümle, 341/2, 346 maddede 1 yıldan 5 yıla kadar hapis,350, 351. maddeler yollamasıyla 352: 2 yıldan 5 yıla kadar hapis,355 . maddede 2 aydan 6 aya kadar hapis ve 3000 liradan 10.000 liraya kadar ağır para cezası (19. madde ile 3506 ve 4421 sayılı Kanunlardaki artırım oranı uygulanacaktır.) 5237 sayılı yasa aleyhedir. 346 maddesinde 3 yıldan 8 yıla kadar ağır hapis öngörölmüş olup 5237 sayılı yasaya paralel bir ceza öngörölmüştür 53. Madde hükümleri gereğince 765 sayılı yasa lehe 5237 sayılı yasa aleyhe olacaktır.

2.4.6. 204. Maddenin Özeti

Resmi bir belge üzerinde sahtecilik yapılması halinde fail TCK 204.madde gereğince cezalandırılacaktır. Yasada resmi belgede sahtecilik suçunun yer alma sebebi kamu güvenidir.

Kamunun güveni kavramının anlamı "hukuk düzeninin değer özel bir değer tanıdığı şeyler ile gerçekliğine ve doğruluğuna herkesin güvenmesi amacıyla kanıtlanma gücü tanıdığı belirti simge işaret veya alametlere sahtecilikten korundukları hususunda toplum tarafından duyulan genel güven" demektir ²³⁰ Bu nedenle yeni 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda resmi belgelerde sahtecilik suçları üçüncü kısım topluma karşı suçlar dördüncü bölümde yer alan kamunun güvenine karşı suçlar içerisinde yer bulmuş ve bu nedenle cezalandırılmışlardır.

Maddenin birinci fıkrasında resmi belgeyi düzenlemek yetkisi olan kamu görevlisi dışındaki herkes tarafından işlenen resmi belgede sahtecilik, ikinci fıkrasında resmi belgeyi düzenlemekle görevli kamu görevlisi tarafından işlenen resmi belgede sahtecilik suçları düzenlenmiştir. Bunlar aynı zamanda aksi kanıtlanıncaya kadar geçerli resmi belgeler üzerinde sahtecilik cürümleridir. Üçüncü fıkra ise birinci ve ikinci fıkralardaki suçun özel bir ağırlatıcı nedeni olup her iki fıkra bakımından da somut olayın özelliklerine göre ihlal edilip edilmediği araştırılmalıdır. Üçüncü fıkrada düzenlenen suç sahteliği kanıtlanıncaya kadar geçerli resmi belgeler üzerindeki sahtecilik suçuna ilişkindir. Maddenin tatbikinde iştirak söz konusu ise TCK'nun 40. maddesinde yazılı bağıllık kuralı ile özgü suç olgusu göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca kamu görevlisi(TCK 6. m.), bağıllık kuralı(40. m.) yanında madde

²³⁰ Erem,Toroslu, a.g.e., sh. 240, Esen, S.,a.g.e., sh.. 451

sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli belgelere de atıf yapığından atıf yapılan maddelerle birlikte değerlendirme yapılması gereklidir.

Resmi belgede sahtecilik suçı 5237 sayılı kanunda tek bir maddede düzenlenmiştir. Yukarıda açıkladığı üzere 765 sayılı kanunda 339, 340, 341, 342. maddelerde düzenlenmiştir.

2.5. RESMİ BELGEYİ BOZMAK YOK ETMEK VEYA GİZLEMEK SUÇU

Gerçek bir resmi belgenin bozulması, yok edilmesi veya gizlenmesini eyleminin 5237 sayılı YTCK'nun 205. maddesi hükümleri gereğince cezalandırılması öngörülmüştür. Bir belgeyi bozmak, yok etmek eylemleri sahtecilik suçunun bir türüdür.²³¹ 205. maddeye benzer şekilde 765 sayılı yasamızda 348. madde hükmü bulunmaktaydı. Resmi belgeleri bozmak, yok etmek, gizlemek suçı 205. maddesinde düzenlenirken özel belgeyi bozmak, yok etmek, gizlemek eylemleri 5237 sayılı kanunun 208. maddesinde düzenlemiştir. 765 sayılı Kanunun 348. maddesi hem resmi ve hem de özel belgeleri kapsar.5237 sayılı Kanunun 205. maddesi her türlü resmi belge hakkında uygulanabilir. 765 sayılı Kanunun 348. maddesinin uygulama alanı resmi belgenin aslı veya aslı yerine geçen suretidir. Onaylı da olsa diğer suretler 348. madde kapsamına girmezler.

Suçta korunun hukuki yarar kamunun güvenidir.”Bir evrakın yok edilmesi amme itimadının bir mesnetten mahrum edilmesi neticesini verir.”²³² Kamunun ispat araçlarından olan resmi belgelerin dokunulmazlığına olan güvenini zedeleyerek kamu güvenini sarsması nedeniyle²³³ kamunun güvenine karşı işlenen resmi belgeyi bozmak, yok etmek, gizlemek suçı cezalandırılmakta ve bu şekilde kamunun güveni korunmaktadır.

Suçun konusu gerçek resmi belgedir. Madde gerekçesinde “Bu suç açısından özellik arz eden husus, suçun konusunu oluşturan belgenin, kamu görevlisinin görevi gereği

²³¹ Meran, a.g.e., sh. 439

²³² Erem, Toroslu, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, sh. 285

²³³ Erman, Özek, Kamu Güvenine Karşı İşlenen Suçlar, sh. 571

düzenlemeye yetkili olduğu belge olması gerekmez. Gerçek bir resmi belgenin kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı olarak bozulması, yırtılması, yok edilmesi veya gizlenmesi hâlinde, bu suç oluşur.”²³⁴

Resmi belgenin bozulması veya gizlenmesi veyahut yok edilmesi suç olarak sayılmıştır. YTCK'nın 204. maddesinin ikinci fıkrası hükümlerine göre yetkili kamu görevlisinin görevi gereğince kanunu aradığı usule göre düzenlenmiş belgeler ile aynı yasanın 210. maddesinde yazılı resmi belge hükmündeki belgeler suçun konusunu oluşturmaktadır. Madde gerekçesinde “Suçun konusu, hukuken geçerli, yani gerçek bir resmi belgedir.”²³⁵ demek suretiyle suçun konusunu açıklamaktadır.

2.5.1. Suçun Unsurları

Suçu oluşturan fiil unsuru bakımından; 204. maddede olduğu gibi 205. maddede de kanun koyucunun seçimlik hareketler öngördüğünü görüyoruz. Bu seçimlik hareketler, resmi belgenin bozulması, yok edilmesi ve gizlenmesi fiillerinden ibarettir. Madde gerekçesinde “Gerçek bir resmi belge üzerindeki yazıları örneğin boyamak veya silmek suretiyle okunamaz hâle getirmek, belge üzerindeki resmi koparmak, belgeyi yırtmak, yakmak veya gizlemek fiilleri bu suçu oluşturur.” diyerek seçimlik hareketleri örneklemek yoluyla açıklamıştır.

Belgeyi sahte olarak düzenlemek veya gerçek bir belgeyi değiştirmek (belgede sahtecilik) biçimsel suç olduğu halde, gerçek belgenin bozulması, yok edilmesi, gizlenmesi maddi suçtur. Eylem sonucunda belgedeki esaslı öğeler yok olmuş, hukuksal değerini yitirmişse suç tamamlanır. Esaslı öğeler zarar görmemiş, belgenin hukuksal değer ve sonucu devam ediyorsa suç kalkışma aşamasında kalmıştır. Kanunun aradığı başkaca bir eylem yoktur. Bu fiilleri ayrı ayrı inceleyecek olursak;

²³⁴ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri , 10.01.2009

²³⁵ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri E.T.10.01.2009

A-Bozmak fiili;Bir resmi belgeyi bozmak (detruire) o belgeden yararlanılmaz hale getirmektir. Belge maddi olarak var olmakla birlikte üzerinde yapılan değişiklikle ilgisince yararlanılmaz hale gelmiştir.²³⁶

Resmi belgenin maddi varlığına dokunulmamakta ancak fail tarafından resmi belgeden faydalanma olanağı kalmamaktadır. Belgenin maddi olarak okunamaz hale getirilmesi gibi²³⁷

Bu halde belge vardır ancak failin fiili nedeniyle belgeden yararlanma veya bu resmi belge ile bir iddiayı ispat etmek mümkün olmamaktadır.²³⁸ Failin silmek, karalamak, boyamak suretiyle resmi belgeyi okunmaz hale getirmesi veya resmi belge üzerindeki resmi kopartması örnek olarak gösterilebilir. Yargıtay bir kararında “Suça konu bononun üzerine boydan boya çapraz çizgi çizilmesi nedeniyle bononun iptal edildiği ve kambiyo senetlerine dayalı icra takibi yapabilmek olanağının ortadan kalktığı ve suçun tamamlandığı gözetilmeden yerinde olmayan gerekçe ile yazılı biçimde uygulama yapılması “²³⁹ diyerek resmi belge hükmündeki bononun üzerine çapraz çizgi çizilerek iptal edilmesi suretiyle bozulması nedeniyle resmi belgeyi bozmak suçunun oluştuğuna hükmetmiştir.

B-Yok etmek fiili;Resmi belgenin yok edilmesi onun kısmen ya da tamamen ortadan kaldırılmasıdır. Bir belgenin yok edilmesi fiilinde bir sahtecilik eylemi bulunmamaktadır. Fail tarafından sahteleştirilmiş bir şey yoktur. Failin belgeyi yok etmesiyle o belge ile ispat edilecek hakkın ispatı da ortadan kalkacağı için belgenin yok edilmesi sahtecilik suçları kapsamında kabul edilmiştir.²⁴⁰

Failin belgeyi ele geçirme şeklinin bir önemi yoktur. Ancak failin bu belge üzerinde tasarruf hakkının bulunmaması gerekir. Eğer failin belge üzerinde tasarruf hakkı varsa suç oluşmayacaktır.²⁴¹

Suçla konu belgenin yok edilen kısmına rağmen hakkın ispatı halen mümkün veya o belgedeki esaslı öğelerin varlığı halen devam ediyorsa yine suç oluşmayacaktır. Tamamen

²³⁶ Gözübüyük, Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi, III. Cilt, sh. 386

²³⁷ Malkoç, a.g.e., sh. 134

²³⁸ Erman, Özek, a.g.e., sh. 571, Esen, a.g.e., sh.524

²³⁹ 6. CD 10.04.2006 9546-3590 sayı ve tarihli yargıtay içtihadı, Erol, a.g.e.,sh. 2297

²⁴⁰ Erem, Toroslu, a.g.e., sh. 285

²⁴¹ Erman, Özek, a.g.e., sh. 571, Esen, a.g.e., sh.524, Meran, a.g.e., sh. 441

belgenin yok edilmesi halinde ise hakkın ispatı o belge ile yapılamayacağından suçun oluştuğunu kabul etmek gerekir. Benzer şekilde madde gerekçesinde de “ Bir resmi belgenin, örneğin bir hukukî uyumsuzluk bağlamında mahkemeden istenmesine karşılık; gerçeğe aykırı olarak, mevcut olmadığına veya bulunmadığının bildirilmesi hâlinde, bu suç oluşur.”²⁴² diyerek belgenin yok edilmesi nedeniyle hakkı ispatlayamaması durumunda 205. maddede yazılı suçun oluşacağını belirtmektedir. Bu durum belgenin yok edilmesi hali içindir. Belge yok edilmemiş ise madde gerekçesine göre “ bir suça ilişkin olarak yapılan soruşturma veya kovuşturma kapsamında istenen belgelerin verilmemesi hâlinde, resmi belgenin gizlenmesi suçunun değil, suç delillerini gizleme suçunun oluşacaktır.”²⁴³

C-Gizlemek fiili; Üçüncü seçimlik hareket olan gizlemek fiilinde resmi belge varlığını, bütünlüğünü muhafaza etmeye devam eder. Suçu oluşturan gizleme eyleminin belgenin kendisinde bulunduğu kişiye ya da kamu kurum ve kuruluşuna karşı olması gerekir.²⁴⁴ Madde gerekçesinde de bu husus vurgulanarak” Gizleme hâlinde, belge varlığını ve bütünlüğünü muhafaza etmektedir. Gizlenen belge, kişilerin nezdinde bulunan resmi belge olabileceği gibi, bir kamu kurum ve kuruluşunda ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunda muhafaza edilen belge de olabilir.”²⁴⁵ denmektedir.

Gizleme belgenin gerçek bir belge olması gerekir. Gerçek olmayan bir resmi belgenin gizlenmesi, yok edilmesi, bozulması halinde maddede yazılı suç kanunu lafzından da anlaşılacağı üzere oluşmayacaktır.

Aslı bulunmadığı hallerde suret aslın yerine geçeceği için, aslı bulunamayan belgenin suretinin gizlenmesi halinde suç oluşacaktır.²⁴⁶

“Gizlemenin, belgenin nezdinde bulunduğu kişiye ya da kurum veya kuruluşa karşı olması gerekir. Bir belgenin, örneğin bir uyumsuzluk bağlamında mahkemeden istenmesine karşılık; gerçeğe aykırı olarak, mevcut olmadığına veya bulunmadığının bildirilmesi hâlinde, bu suç değil, suç delillerini gizleme suçu oluşur.”²⁴⁷

²⁴² Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri, 10.01.2009

²⁴³ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri, 10.01.2009

²⁴⁴ Erol, H., a.g.e., 2. Cilt II, sh. 2296

²⁴⁵ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri, 10.01.2009

²⁴⁶ Esen, a.g.e., sh.524

²⁴⁷ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri, 10.01.2009

Gizleme olgusu, belgenin nezdinde bulunduğu kişiden ya da kurum veya kuruluştan çalınması suretiyle de gerçekleşebilir. Ancak bu durumda, hırsızlık suçundan değil, resmi belgenin gizlenmesi suçundan dolayı hüküm tesis edilmelidir.

Bu suç, herhangi bir kişi tarafından işlenebilir. Resmi belgenin kamu görevlisi tarafından bozulması, yok edilmesi veya gizlenmesi, bu suçun nitelikli şekli olarak tanımlanmıştır. Bu durumda faile birinci cümle gereğince takdir edilen ceza üzerinde takdir hakkı bulunmadığından hakim tarafından yarı oranında arttırılarak hükmedilecektir.

Gerçek bir resmi belgeyi bozan, yok eden gizleyen kişinin yani suçun failinin kamu görevlisi olması halinde verilecek ceza yarı oranında arttırılacaktır. Suçta faile bağlı bir ağırlatıcı neden öngörülmüştür.

Suçun konusunu oluşturan belgenin, kamu görevlisinin görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu belge olması gerekmez. İkinci cümledeki suçun faili herhangi bir kamu görevlisi olabilir. Gerçek bir resmi belgenin kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı olarak bozulması, yırtılması, yok edilmesi veya gizlenmesi hâlinde, bu suç oluşur.

Suçun manevi unsuru kasıttır. Doğrudan kasıtle işlenebilir. Fail madde metninde yazılı resmi belgeyi bozmak, yok etmek, gizlemek fiillerini bilerek ve isteyerek gerçekleştirmelidir. Suçun taksirli şekli ayrıca kanunumuzda düzenlenmediği gibi 205. maddedeki suçta taksirli suçlardan değil kasten işlenen suçlardandır.

7.5.2. 765 Sayılı Yasadaki Düzenleme

Bu maddenin 765 sayılı kanundaki karşılığı 348. maddesinde vücut bulur. Madde metni şöyledir:

“Madde 348 - (Değişik madde: 11/06/1936 - 3038/1 md.)

Bir kimse tamamen veya kısmen bir varakanın aslını yahut aslın zıyaı takdirinde kanunen makamına kaim olan suretini ortadan kaldırır veyahut bozar ve bundan umumi veya hususi bir zarar neşet ederse 339, 342, 343, 344 ve 345 inci maddelerde bildirilen farklılara göre mezkûr maddelerde yazılı cezalarla cezalandırılır.”

765 sayılı Kanununun 348. ve 5237 sayılı Kanununun 205. maddesinin ortak özelliği; bir gerçek belgenin haksız olarak bozulması, yok edilmesi (ortadan kaldırılması), gizlenmesidir. 765 sayılı yasada failin fiili nedeniyle bir zarar doğması halinde failin cezalandırılacağını hükme bağlamış ise de CGK'nun 07.03.1988 tarih ve 596/73 sayılı kararında zararın doğma olasılığının suçun oluşumu için yeterli olduğu, esasen kanıt değeri bulunan belgenin yok edilmesiyle zararın kendiliğinden doğduğuna dair kararı²⁴⁸ karşısında madde metnine rağmen ayrıca somut bir zararın aranmadığını görüyoruz. Sahtecilik fiilinin işlenmesiyle zarar imkânı meydana gelmiş sayılacağı²⁴⁹ fikrinden hareketle 5237 sayılı yasada suçun oluşabilmesi için ayrıca bir zarar doğmuş olmasını aramamıştır. Daha öncede açıklandığı üzere kamunun güvenine karşı suçlarda daima toplumsal bir zarar veya zarar ihtimali olduğunu daima kabul edildiğinden suçun oluşabilmesi için ayrıca bir zarar meydana gelmesini aramamak gerekir.

Belgeyi bozmak, yok etmek 765 sayılı yasanın 348. maddesinde düzenlenmiş resmi ve özel belge olarak değil 339, 342, 343, 344, 345. maddelerde bildirilen farklara göre cezalandırılacağını öngörmüştür. Resmi ve özel belgeyi bozmak yok etmek gizlemek aynı kanun maddesinde düzenlenmiştir. "İtalyan Yargıtayı içtihadına göre, belgedeki yazıların silinmesi veya belgenin herhangi bir tarzda gizlenmesi de bozma kapsamına girer."²⁵⁰ Buradan da anlaşılacağı üzere madde metninde yer almamakla birlikte gizlemek eyleminde suç kapsamında kalmıştır. Maddede suça ilişkin cezanın atıf yapılan sahtecilik suçlarına göre cezalandırılması öngörülmüştür. Yani o belgelerdeki sahtecilik ile bozmak yok etmek gizlemek aynı suç gibi muamele görmüştür.

Yeni ceza kanunumuzda ise belgede sahtecilik suçu ile belgeyi bozmak yok etmek gizlemek farklı suç olarak kanunlaştırılmış ayrıca suçun konusunu oluşturan belgenin belgenin niteliğine göre resmi belgeler ve özel belgeler açısından ayrı maddelerde düzenlenmiştir. 5237 sayılı yasada resmi belgeyi yok etmek, bozmak, gizlemek 205. maddesinde özel belgeyi yok etmek, bozmak, gizlemek suçu ise ayrı olarak 208. maddede düzenlenmiştir.

²⁴⁸ Meran, a.g.e., sh. 442

²⁴⁹ Gözübüyük, Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi, III. Cilt, sh. 387

²⁵⁰ Gözübüyük, Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi, III. Cilt, sh. 386

2.5.3. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

Resmi bir belgeyi bozmak gizlemek yok etmek suçu ancak suça konu belgeden faydalanılması olanaksız hale geldiğinde tamamlanacağından, teşebbüsün mümkün olduğu bir suçtur. Suç iştirak halinde işlenebilir.²⁵¹ Suçun failinin resmi belgeyi bozmak, yok etmek, gizlemek fiili ile işlediği başka bir suç olabileceği gibi bozduğu, yok ettiği, gizlediği belgeyi elde edebilmek için başka bir suç işlemesi de mümkün olabilir. Suçun failinin bu suç işlemek için bir başka suç işlemesi Ya da bir başka suçu işlemek için bu maddede yazılı suç işlemesi halinde iki ayrı suç işlemiş olacağından, her suç bakımından ayrı ayrı cezalandırılması gerekir.²⁵² Ancak 205. madde kanunda yazılı suç başkaca bir suçun ağırlaştırıcı nedeni değildir.

2.5.4. Görevli Mahkeme

Görev Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkındaki Kanunun 5235 sayılı kanunun 11. maddesi gereğince sulh ceza ve ağır ceza mahkemelerinin görevi dışında kaldığından 205. maddede yazılı suçlara bakmakla görevli mahkeme asliye ceza mahkemeleridir.

Kovuşturulması şikâyet şartına bağlı suçlardan değildir. Suçtan haberdar olan suç yeri Cumhuriyet Savcılığı soruşturmayı resen yapacaktır.

2.5.5. Lehe Kanun Uygulaması

5237 sayılı yasada suça öngörülen ceza 2 yıldan 5 yıla kadar haptir. Suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesi halinde ceza yarı oranında artırılabacağından 3 yıldan 7 yıl 6 aya kadar hapis cezası olacaktır.

765 sayılı yasa bakımından ise 339 maddeye atıf yapılan halde 3 seneden on seneye kadar hapis cezası, sahteliği ispat edilmedikçe geçerli belge üzerindeki sahtecilikte 5 seneden 12 seneye kadar hapis cezası öngörüldüğünden lehe olan kanun 5237 sayılı kanunun 205.

²⁵¹ Meran, a.g.e., sh. 444

²⁵² Gözübüyük, Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi, III. Cilt, sh. 387

maddesidir. Suç eğer zincirleme suç ise $\frac{1}{4}$ 'ten $\frac{3}{4}$ 'e kadar cezanın arttırılması gerekir. 765 sayılı yasada 80. madde hükümlerine göre ceza $\frac{1}{6}$ 'dan yarıya kadar arttırılabileceğinden olay ve oluşa göre takdir edilecek cezaya göre tekrar değerlendirilmesi gerekir. Aynı şekilde 29.06.2005 tarihindeki 5377 sayılı yasanın 4. maddesi ile getirilen değişiklik öncesi ve sonrasındaki suçlarda yaş küçüklüğünün uygulanmasında da değerlendirilmelidir. Çünkü değişiklik öncesinde 31. maddenin 2. fıkrasına göre fiili işlediğinde 12 yaşını doldurmuş olup 15 yaşını doldurmamış olanların diğer cezalarının $\frac{2}{3}$ 'ü , 3. fıkrasına göre 15 yaşını doldurmuş 18 yaşını doldurmamış olanların ise diğer cezalarının $\frac{1}{2}$ si indiriliyordu. 5377 sayılı yasa ile getirilen değişiklik ile 765 sayılı yasada olduğu gibi fiili işlediği sırada 12 yaşını doldurmuş olup 15 yaşını doldurmamış olanların diğer cezalarının $\frac{1}{2}$ 'si , 3. fıkrasına göre 15 yaşını doldurmuş 18 yaşını doldurmamış olanların ise diğer cezalarının $\frac{1}{3}$ 'ü indirilmektedir. Suç tarihi kanunda değişiklik yapan yasanın yürürlük tarihi olan 29.06.2006 tarihinden önce olan suçlarda yukarıda açıklanan lehe kanun uygulamalarının bütünüyle hesap edilmesi ve çıkacak sonuca göre sanık lehine uygulamanın belirlenmesi gerekmektedir.

342. maddeye atıf yapılan halde 2 seneden 8 seneye kadar hapis, eğer belge kanunen sahteliği ispat edilmedikçe geçerli belge üzerindeki sahtecilikte 4 seneden 10 seneye kadar hapis cezası öngörüldüğünden, 205. madde bu haliyle lehedir.

343. maddeye atıf yapılan halde 3 aydan 1 seneye kadar hapis, nitelikli halinde 6 aydan 2 seneye kadar hapis cezası öngörülmüştür.

344. maddeye atıf yapılan halde 3 aydan 1 seneye kadar hapis cezası öngörülmüş olduğundan 342, 343, 344. maddeler 205. maddede öngörülen cezaya göre sanığın daha lehine olacaktır

2.6. RESMÎ BELGENİN DÜZENLENMESİNDE YALAN BEYANDA BULUNMA SUÇU

Resmi belgeye karşı kamu tarafından duyulan güvenin korunabilmesi için kişilerin kamu görevlilerine karşı beyanlarında da kamu güveni himayesinin devamı gerekir.²⁵³

Resmi bir belgenin düzenlenmesi sırasında o belgeyi düzenlemekle yetkili ve görevli kamu görevlisine gerçeğe aykırı bir doğrulamada bulunan²⁵⁴ failin eylemini kanun koyucu tarafından suç olarak öngörülmüş ve 5237 sayılı yasanın 206. 765 sayılı yasanın 343, 351, 353. maddelerinde düzenleyip yaptırım altına almıştır.“Fiil, resmi bir belgenin tanzimi sırasında işlendiğinden, sahtecilik mahiyetini almaktadır.”²⁵⁵

Sahtecilik suçuna konu belgenin gerçeğe aykırı beyanları içermesi durumunda sahtecilik fikri niteliktedir. Fikri sahtecilik suçunda fail kamu görevlisidir. Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyanda bulunan kişi kamu görevlisi değil ona beyanda bulunandır. Bu nedenle söz konusu suçta fikri sahteciliğe benzemekte²⁵⁶ olup doktrinde ferdin resmi evrakta fikri sahteciliği olarak adlandırılarda vardır.²⁵⁷

Suçta korunan hukuki yarar kaynağını kamunun hukuki ilişkilerde olması gereken güven ve kamu nezdinde belgelerin gerçekliğine, içeriklerinin doğruluğuna yani güvenilirliğine dair oluşması, korunması ve devamı gereken güvendir. Kamunun failin kamu görevlisine yalan beyanda bulunmak suretiyle fail tarafından o resmi belgeye dair inancının sarsılması nedeniyle cezalandırılması söz konusudur. Suçta korunan hukuki yarar kamu güvenidir.²⁵⁸

2.6.1. Suçun Unsurları

Maddenin metnine baktığımızda

a)Bir kimsenin; Buna göre suçun faili herkes olabilir,

b)Resmi belgenin düzenlenmesi sırasında, suçun oluşum anı için bir sınırlama getirilmiştir,

²⁵³ Erem, Ceza Hukuku Hususi Hükümler, sh. 51

²⁵⁴ Gözübüyük, Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi, Cilt III., sh. 337

²⁵⁵ Gözübüyük, Belgelerde Sahtecilik Suçları, sh. 147

²⁵⁶ Tezcan, Erdem, a.g.e., sh. 295

²⁵⁷ Erem, Ceza Hukuku Hususi Hükümler, sh. 51, Erem, Toroslu, a.g.e., sh. 278

²⁵⁸ Erem, Toroslu, a.g.e., sh. 278, Esen, a.g.e., sh. 462

c)Belgeyi düzenlemekle görevli kamu görevlisine, buradaki kamu görevlisi toplumun bir fedi olmak dışında suçtan zarar gören kavramına girmemektedir,

d)Yalan beyanda bulunması,

e)Yalan beyan üzerine belge düzenlenmesi,

f)Zarar doğma ihtimali olmalı,

g)Failin suç kastıyla hareket etmesi gerekir.

Yetkili kamu görevlisine yalan beyanda bulunmak suretiyle düzenlenen resmi belge suçun konusunu oluşturur. Failin beyanda bulunması o resmi belgenin düzenlenmesine yetmemektedir. Failin yalan beyanı nedeniyle kamu görevlisi tarafından düzenlenen resmi belgenin konusunu ispata yeterli ve ispatı için gerekli olması ve bu nedenle de kamu görevlisince bir başka belgenin düzenlenmesi veya incelenmesini gerektirmemesi gerekir.²⁵⁹ Burada beyan ile kast edilen alelade bir irade beyanı değildir. O evrakı gerçeğe aykırı düzenlemeyi sağlayacak bir teyit bir onay söz konusudur.²⁶⁰ Kamu görevlisinin bu beyan doğrultusunda o resmi belgeyi düzenlemesi gerekmektedir.

Suçu oluşturan fiil; Kişinin suça konu resmi belgeyi düzenlemeye yetkili kamu görevlisine yalan beyanda bulunması eylemidir. Failin bu eyleminin özellikleri vardır. Yalan beyan üzerine düzenlenen resmi belgenin failin yalan beyanda bulunduğu hususu ispat edecek kabiliyette olması gerekir. Yargıtay 4. CD.'nin 27.06.2006 tarih ve 267-13027 sayılı içtihadı bu yönde bir görüşü anlatır. Yargıtay bu kararında, “Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyanda bulunma suçunun oluşması için, kişinin açıklamaları üzerine düzenlenen resmî belgenin bu beyanın doğruluğunu ispat edici bir güce sahip olan asıl niteliğinde bir belge olmasının gerekli olması ve sanığın karakoldaki ifadesinin de gerçek kimlik bilgilerine göre alınması karşısında, bu suçun öğelerinin nasıl oluştuğu kararda açıklanıp tartışılmadan...”²⁶¹ Şeklinde açıklamaktadır. Zira eğer düzenlenen belge, yapılan beyanın doğruluğunu ispat etmez ise “ kişi kendi beyanı ile böyle bir belgenin düzenlenmesine etmen olmuş sayılmaz

²⁵⁹ Malkoç, a.g.e., sh. 103

²⁶⁰ Erem, Ceza Hukuku Hususi Hükümler, sh. 52

²⁶¹ Gündüz, Gültaş, a.g.e., sh. 140

ve kendisinin bu madde uyarınca cezalandırılmasının neden ve hikmeti kalmaz.”²⁶² Kırıkkale Ağır Ceza Mahkemesinin 07.07.2009 tarih, 2008/47 Esas, 2009/119 karar sayılı hükmünde “Sanık H.A.’nın suç tarihinde Kırıkkale Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor bölümüne girmek amacıyla yapılan yetenek sınavında 800 metre koşusuna katılmak için başvurduğu aday numarası verildiği, babası İl Spor Müdürü olan R.A.’nın da sınav alanında bulunduğu sanık İ7ye ait kimliği ibraz ederek sınav alanına girdiği ancak sınav başladığında sanık İmgenin Sanık Hilal yerine koştuğunun sınav katılanlardan E. A. ve T.Y tarafından anlaşılacak tutanak tutulduğu... sınav sonrası sanığın sınavı birincilikle kazandığının anlaşıldığı,...sanık H.A.’nın suçunun TCK’nin 206. maddesinde yazılı doktrinde fikri sahtecilik olarak adlandırılan suçu oluşturduğu...”

Failin eylemi kamu görevlisine yalan beyanda bulunmaktır. Bu beyan yazılı olabileceği gibi sözlüde olabilir. Fail beyanı ile bir hususu teyit ve tasdik etmektedir.²⁶³

Failin eylemi kamu görevlisine yalan bildirimde bulunmaktan ibaret ise 206. maddede yazılı suç oluşacaktır. Yalnız suçun oluşabilmesi için kamu görevlisinin beyanın doğruluğunu incelemesi, inceleme sonucu kanaat getirdikten sonra resmî belgeyi düzenlemesi gerekiyor ise artık salt failin beyanına dayanarak belgenin düzenlenmesi söz konusu olmayacağından kamu görevlisinin inceleme görevi olması nedeniyle düzenlenen belge beyanın doğruluğunu ispata tahsis edilmiş sayılmayacak, 206. maddedeki suç oluşmayacaktır.²⁶⁴ “Nitekim, kişiyi çok geniş bir surette “doğruyu söylemek”le yükümleyen İtalyan Ceza Kanununun 483 üncü maddesi de aynı esası kabul etmiş ve İtalyan Yargıtayının yerleşmiş içtihadı da bu yönde olmuştur. “²⁶⁵

Failin yalan beyanı üzerine düzenlenen resmi belge araç olarak kullanılarak yeni bir resmi belge düzenlenmiş ise artık suç, 204. maddede yazılı olan resmi belgede sahtecilik suçuna dönüşecektir.²⁶⁶

²⁶² Madde Gerekçesi, www.cc-bb.adalet-maddegerekceleri , 10.01.2009

²⁶³ Erem,Toroslu, a.g.e., sh. 279

²⁶⁴ Erman, Özek, a.g.e., sh.505

²⁶⁵ Madde Gerekçesi, www.cc-bb.adalet-maddegerekceleri, 10.01.2009

²⁶⁶ Kaylan. a.g.e., www.bb-ceza.adalet.gov.tr. 27.11.2008

Yargıtay 6. CD.'nin 09.10.2006 tarih ve 1910-9430 sayılı içtihadında failin işlediği suç nedeniyle kendisi hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılmasını engellemek amacıyla, bir başka kişiye ait kimlik bilgilerini kullanması halinde 206. madde değil, 5237 sayılı kanununun 268/1. maddesinde yazılı iftira suçunun oluştuğunu belirtmiştir.²⁶⁷

Suçun faili kanunda “yalan beyanda bulunan kişi” olarak belirlendiğinden herkes olabilir. Bir kamu görevlisi de bu suçu işleyebilir. Bir kamu görevlisinin, bu suçu görevi nedeniyle bir belgeyi düzenlediği sırada işleyebilmesi için yalan beyanda bulunan kimse ile müştereken bir başka kamu görevlisine yalan beyanda bulunması gerekir.²⁶⁸ Yani kamu görevlisinin bu suçu işlemesi suça katılma biçiminde olabilir. Bununla birlikte kamu görevlisi, görevi nedeniyle bir belge düzenlediği sırada, yalan beyanda bulunulduğunu biliyor ve bunu tutanağa bilerek geçiriyorsa, resmi belgede sahtecilik suçu oluşur. Yalan beyanda bulunma suçuna katılma nedeniyle TCK'nin 206. maddesi uygulanmaz.²⁶⁹

Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyanda bulunma suçu ile korunmak istenen yarar kamu güveni olduğundan, bu suçun işlenmesi nedeniyle güven duygusunun sarsıldığı kabul edilen kamu yani toplumun mağdur olduğu kabul edilmiştir.²⁷⁰

Sahtecilik, soyut tehlike suçudur. Sahtecilik eylemi işlendiğinde zarar veya zarar tehlikesi doğacağından suç oluşur.²⁷¹

Belgenin doğruluğuna inanılmasında kamu yararı kamu güvenine karşı suçlardandır. Kamu güvenine karşı suçlarda zararın doğması zorunlu değildir. . Zarar olanak ve olasılığı belgede sahteciliğin gerçekleşmesi için yeterlidir.

Suçta konu belgeye duyulan inanç sarsılacağından ve bunun sonucunda da toplumun inanma, bireyin aldatılmama hakkı ihlal edilmiş olacağından, zarar olasılığı her zaman vardır. Belgede sahtecilik gerçekleştiğinde kamu güveni hemen ve kaçınılmaz biçimde sarsılır ve

²⁶⁷ Gündüz, Gültaş, a.g.e., sh. 143

²⁶⁸ Malkoç, a.g.e., sh. 102

²⁶⁹ Meran, a.g.e., sh.449

²⁷⁰ Meran, a.g.e., sh. 360,

²⁷¹ Kaylan,K.,a.g.e.,www.ceza-bb.adalet.gov.tr, 27/11/2008

kamu zararı doğar. Ayrıca bireysel zarar, genel zarara eşlik edebilir. Sahtecilikte bireysel zarar genellikle ve kamusal zarar mutlaka vardır.

Suçun manevi unsuru failde bulunan kasıttır. Failin, yalan beyanda bulunduğu kişinin yetkili kamu görevlisi olduğunu bilerek ve isteyerek yalan bildirimde bulunması,

Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyanda bulunma suçunda ağırlaştırıcı bir neden öngörülmemiştir. Ancak söz konusu suçun bir hukukî ilişkiye dayanan alacağın ispatı veya gerçek bir durumun belgelenmesi amacıyla işlenmesi hâlinde, verilecek cezanın, aynı yasanın 211. maddesi gereğince indirilmesi gerekir.

2.6.2. 765 Sayılı Yasadaki Düzenleme

Bu maddenin 765 sayılı kanundaki karşılığı 343 maddesinde vücut bulur.²⁷²

Madde metni şöyledir:

“Madde 343 - Her kim resmi bir varaka tanzimi esnasında kendisinin veya başkasının hüviyet ve sıfatı yahut mezkur varaka ile sıhhati ispat olunacak sair ahval hakkında memurine karşı yalan beyanatta bulunursa bundan dolayı umumi veya hususi bir zarar husule geldiği takdirde üç aydan bir seneye kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Eğer mezkur varaka tevellüdat, münahehat ve vefiyata yahut adli işlere müteallik bulunursa fail altı aydan iki seneye kadar hapis olunur.” der.

Suçun faili, suçta korunan yarar, zarar, failin suçu oluşturan fiili(yalan beyanatta bulunma), suçtan zarar gören, suçun manevi unsurları 206. maddede olduğu gibidir. Seçimlik hareketli bir suçtur.

a)Fail yetkili memura resmi belgenin tanzimi sırasında kendisinin veya başkasının hüviyet veya sıfatı hakkında yalan beyanatta bulunmaktadır.

b)Fail yetkili memura resmi belgenin tanzimi sırasında suça konu resmi belge ile ispat olunacak bir hal hakkında memura karşı yalan beyanda bulunmaktadır.

c)Ticari evrak ve senedatının düzenlenmesinde kendisinin veya başkasının hüviyeti hakkında yalan beyanda bulunmaktadır.

²⁷² Yalvaç Gürsel, a.g.e., sh. 63

206. madde daha geniş bir alanı yaptırım altına almış 343. maddede olduğu gibi hüviyet,sıfat,ticari evrak gibi sınırlayıcı bir düzenleme yapmamıştır. 206. maddede suçun ağırlaştırıcı nedeni öngörülmezken, 343. maddenin üçüncü fıkrasında suçun ağırlaştırıcı nedeni düzenlenmiştir. Ayrıca 206. maddede yer alan kamu görevlisi 343. maddede memur olarak hüküm altına alınmıştır.

“Madde 351 - (Değişik madde: 21/01/1983 - 2787/13 md.)

Bir kimse hüviyet cüzdanı, nüfus tezkeresi, ruhsatname veya pasaport almak maksadıyla bu evrakta kendi isim ve şöhret veya sıfatını sahte olarak dercettirir veyahut şahadet etmek suretiyle bu yolda evrak almak fülünde başkasının cürüm ortağı olursa altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş bin liradan otuz bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.”

351. maddede düzenlenen suç da 206. madde kapsamında kalır. Şöyle ki bir kimsenin nüfus cüzdanı, ruhsat veya pasaportların düzenlendiği sırada kendi isim soyad veya sıfatı konusunda gerçeğe aykırı bir biçimde yalan bildirimde bulunması veya başkası tarafından anlatılan şekilde yalan bildirimde bulunmasına gerçeği bildiği halde tanıklık etmesi hali düzenlenmiştir.

“Madde 353 - (Değişik madde: 21/01/1983 - 2787/15 md.)

Zabitanın teftişine tabi defter tutmaya veya kendi sanat ve mesleğinin muameletına dair zabıtaya malumat vermeye mecbur olanlardan bu defterlerde sahtekarlık eden veya yanlış malumat veren veya sahte tarih koyan üç aydan bir yıla kadar hapis ve beşbin liradan otuzbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.”

765 sayılı yasanın 353. maddesi ile kolluğun denetimine tabi defter tutmaya veya sanat, mesleğini ifa ederken kolluğa bu konuda bilgi vermeye zorunlu olan kişinin bu defterlerinde veya verdiği bilgilerde sahte, yanlış, gerçeğe aykırı bilgi vermesini yaptırma bağlamıştır. Bu suç da 206. madde kapsamında kalmaktadır

2.6.3. Lehe Kanun Uygulaması Bakımından Değerlendirme

5237 sayılı T.C.K. 206. maddesinde öngörülen ceza 3 aydan 2 yıla kadar hapis veya adli para cezasıdır. Adli para cezasının miktarı belirtilmediğinden adli para cezasını düzenleyen 52. madde hükümlerine bakıldığında 1. fıkrada alt ve üst sınırların belirlenmiş olduğu görülecektir. Buna göre adli para cezası 5 günden az 730 günden fazla olmamak kaydı ile olay ve oluşa göre hakim tarafından takdir edilecektir.”Hâkime, değişik olaylar karşısında, yalan beyanın niteliğine göre temel cezayı belirlemek bakımından takdir yetkisi sağlamak maksadıyla maddedeki ceza üç aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası olarak saptanmıştır”²⁷³.

765 sayılı kanun bakımından ise;

madde 343/1: 3 aydan 1 yıla kadar hapis,

madde 343/2: 6 aydan 2 yıla kadar hapis,

madde 351 (yalan bildirim aşamasında kalmışsa): 6 aydan 2 yıla

kadar hapis ve 5.000 liradan 30.000 liraya kadar para cezası (Para cezasının meblağı 765sy madde19. madde ile 3506 ve 4421 sayılı kanunlardaki artış oranları dikkate alınarak belirlenecektir).

765 sayılı T.C.K. madde 353 (yalan bildirim aşamasında kalmışsa): 3 aydan 1 yıla kadar hapis ve 5.000 liradan 30.000 liraya kadar ağır para cezası (Para cezasının meblağı 765sy madde19. madde ile 3506 ve 4421 sayılı kanunlardaki artış oranları dikkate alınarak belirlenecektir).

Bu durumda seçenek adli para cezası olursa 5237 sayılı yasa sanık lehine, hürriyeti bağlayıcı ceza tercih edilecek olursa 343/1 bakımından cezanın üst sınırı nedeniyle 5237 sy. aleyhe, 343/2. fıkra bakımından cezanın alt sınırı nedeniyle 5237 sy. lehe, 351. maddeye göre 5237 sayılı yasanın tatbiki lehe, 353 maddeye göre lehe kanun ise tatbiki adli para cezasında takdir olunacak gün sayısına göre değişecektir.

2.6.4. Suçun Özel Görünüm Şekilleri

Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyanda bulunmak suçunun faili yetkili kamu görevlisine yalan beyanda bulunmuş ancak kamu görevlisinin durumu fark etmesi üzerine belge düzenlenmemiş veya yalan beyanda bulunurken bir engel hal nedeniyle suç

²⁷³

Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri, 10.01.2009

tamamlanmamış ise, suçun teşebbüs aşamasında kalmış olacağından teşebbüsün mümkün olduğunu kabul etmek gerekir. Suç iştirak halinde işlenebilir.²⁷⁴ Suçun failinin resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyanda bulunmak suçu ile işlediği başka bir suç olabileceği gibi düzenlenmesinde yalan beyanda bulunduğu belgeyi elde edebilmek için başka bir suç işlemesi de mümkün olabilir. Suçun failinin bu suçu işlemek için bir başka suç işlemesi ya da bir başka suçu işlemek için bu maddede yazılı suçu işlemesi halinde iki ayrı suç işlemiş olacağından, her suç bakımından ayrı ayrı cezalandırılması gerekir.²⁷⁵ Ancak 206. madde kanunda yazılı suç başkaca bir suçun ağırlaştırıcı nedeni değildir.

2.6.5. Görevli Mahkeme

Görev Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkındaki Kanunun 5235 sayılı kanunun 10. maddesi gereğince(iki yıla kadar hapis,...bağımsız olarak hükmedilecek adli para cezaları...) suça öngörülen ceza üç aydan iki yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası öngörülmüş olması nedeniyle sulh ceza mahkemeleri 206. maddede yazılı suçlara bakmakla görevlidir.

Kovuşturulması şikâyet şartına bağlı suçlardan değildir. Suç yeri sulh ceza mahkemesi davaya bakmakla görevli ve yetkili mahkemedir.

2.7. RESMİ BELGE HÜKMÜNDE BELGELERDE SAHTECİLİK

5237 sayılı Ceza Kanunumuzun 210. maddesinde resmi belge hükmündeki belgeler ile ilgili sahtecilik suçu düzenlenmiştir. Birinci fıkrada ticari hayata ilişkin bazı belgeler ile vasiyetname resmi belge hükmünde kabul edilirken ikinci fıkrada sağlık mesleğine mensup olan ancak kamu görevlisi olmayan kişilerin gerçeğe aykırı belge düzenlemeleri halinde hukuki durumları belirlenmiştir.

210. maddede düzenlenen suçu birinci ve ikinci fıkralar bakımından ayrı ayrı incelemek gerekir.

2.7.1.1. Fıkranın İncelenmesi;

²⁷⁴ Meran, a.g.e., sh. 453

²⁷⁵ Gözübüyük, Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi, III. Cilt, sh. 387

5237 sayılı yasanın 210. maddesinin birinci fıkrasında aslında özel belge niteliğinde olan bir takım belgelerin kanun koyucunun toplumsal hayatın gereklerine, ticarî hayatın gereklerine uygun olarak bir takım evrakları güçlendirmek, kuvvetlendirmek ihtiyacı hissetmiştir. Madde gerekçesinde bu durum “Madde, ticarî hayatta büyük yer tutan ve basit bir ciro ile veya buna bile gerek görülmeksizin tedavül eden bazı evrakı daha ciddî bir şekilde korumak maksadına yöneliktir. Madde ile sayılan özel belgelerde sahtecilik yapılması hâlinde, resmî belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümlerin uygulanacağı kabul edilmiştir.”²⁷⁶ şeklinde açıklanmaktadır.

Resmi onaylı bir özel belge özel hukuk bakımından artık resmi belge gibidir. Resmi onay ile cezai açıdan resmi belge haline gelmiş olmaz sadece resmi belge kıymetinde olacaktır. Onay kısmı resmi olan bu belge sadece şekil bakımından resmi belgedir.²⁷⁷ Bu suç kamu görevlisi tarafından düzenlenmeyen özel bir belgenin kanunen resmi belge kabul edilmesi sonucu kabul edilen bir suçtur.

İncelemekte olduğumuz 210. maddenin birinci fıkrasında yazılı suçun 765 sayılı yasadaki karşılığı 349. maddesinde yazılı suçtur.²⁷⁸ 359. madde ile bono poliçe ve çek yani kambiyo senetleri ile emtiayı temsil eden belgelerin resmi belge niteliğinde sayılacağı hükmü düzenlenmiştir. Ancak metinde vasiyetnamelerin bulunmadığını görüyoruz.”Mehaz kanunda (m. 284) el yazısı ile vasiyetnameler de resmi evraktan sayılmıştı.”²⁷⁹ 210. maddede sayılan belgelerde sahtecilik yapılması durumunda, resmi belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümler bütün olarak uygulanır.²⁸⁰

Birinci bölümde 210. maddenin birinci fıkrasında yer alan emre veya hamile yazılı kambiyo senetleri, emtiayı temsil eden belgeler, hisse senetleri, tahvil, vasiyetnameler hakkında açıklama yapmıştık. Madde kapsamında olan vasiyetnamenin noterde yapılmamış olan vasiyetname olduğunu diğer belgelerin ise Türk Ticaret Kanununda daha önce anlattığımız şekilde şekil şartlarını taşıması gerektiğini özellikle kambiyo senetleri bakımından zorunlu şekil şartlarını taşımayan belgeler bakımından vasıflarını kaybettiklerinden 210. maddenin tatbikinin mümkün olmadığını belirtmek isteriz.

2.7.2. Suçta Korunan Hukuki Yarar

²⁷⁶ Madde Gerekçesi, www.cc-bb.adalet-maddegerekceleri, 10.01.2009

²⁷⁷ Erem, Toroslu, a.g.e., sh. 265

²⁷⁸ Yalvaç, a.g.e., sh. 63

²⁷⁹ Erem, Toroslu, a.g.e., sh. 265

²⁸⁰ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri, 10.01.2009

Aslında özel belge olmalarına rağmen resmi belgeye eşit sayılan bu belgelerin ekonomik hayattaki, iş hayatındaki önemi, yaygın kullanımı bu özel belgelere kanun koyucu tarafından resmi belge statüsü verilmesine neden olmuştur. Kanun koyucunun özel olarak düzenlediği bu hususi belgeler iş hayatında elden ele hızla dolaşırken, bu belgelerle karşılaşan kişiler belge üzerindeki isim ve imzaya içeriğine güvenerek belgeleri kullanmaktadır. Kanun ticari güveni korumak, ticari hayattaki dolaşımı kolaylaştırmak amacıyla bu özel öneme sahip belgeler üzerinde yapılan sahtecilik suçunu yaptırım bakımından resmi belgelere eş tutmuştur.²⁸¹ Madde gerekçesinde suçla korunan hukuki yarar şu şekilde açıklanmıştır.”*Maddede, son zamanlarda tahvillerde de sahtecilik fiillerinin geniş ölçüde gerçekleştirilmesi ve bu nedenle güvenliğin çok zarara uğraması nedeni ile “her türlü tahviller”de özel himaye altına alınmıştır; ayrıca el yazılı vasiyetnamelerde gerçekleştirilen sahtecilik dolayısıyla, resmî belgede sahtecilik hükümlerinin uygulanacağı açıklanmıştır.*”²⁸² Gerekçede suçta korunan hukuki yararın kamu güveni olduğu belirtilmektedir.

2.7.3. Suçun Unsurları

Suçun Fiil Unsuru Bakımından; Emre veya hamile yazılı kambiyo senedi, emtiayı temsil eden belge, hisse senedi, tahvil veya noter dışında oluşturulmuş vasiyetnameler üzerinde sahtecilik yapılması suçu oluşturan fiildir. Öncelikle suça konu belgenin kanunun aradığı şartlara sahip olması gerekir. Yasal zorunlu ve gerekli öğeleri taşıyan ticari senetlerdeki sahteciliklerde bu hüküm uygulanabilir.²⁸³ Kanunun aradığı unsurlar ticari belgeler bakımından Türk Ticaret Kanununda yazılıdır. Bu belgeler hakkında birinci bölümde açıklama yapmış ve ne tür özellikler taşımaları gerektiğini açıklamıştık. Kanunun aradığı zorunlu şartlara sahip olmayan bir çek çek vasfını da kaybederek senet hükmünde olur senette sahtecilik yapılması halinde özel belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümler uygulanır 210. maddenin uygulama olanağı kalmayacaktır. 204. Madde hükümlerine göre sahte olarak düzenlemek, başkaların aldatacak şekilde değiştirmek veya sahte resmi belgeyi kullanmak şeklinde veya yok edilmesi, gizlenmesi veya değiştirilmesi şeklinde yani 205. maddenin

²⁸¹ Malkoç, a.g.e., sh. 141

²⁸² Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri , 10.01.2009

²⁸³ Malkoç, a.g.e., sh. 141

ihlali olarak ortaya çıkabilir. Suça resmi belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümler uygulanacağından tıpkı 204. maddede olduğu gibi üç seçimlik hal söz konusu olur.

Suçun Faili Bakımından;5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 210. maddesinde belirtilen belgelerle işlenen sahtecilik eylemlerinin failinin kamu görevlisi olup olmaması bakımından bir sınırlama yoktur. Bu nedenle kamu görevlisi olanlar ve olmayanlar tarafından işlenebilir.

Resmi belgede sahtecilik suçunu faili bakımından suça konu belgeyi hazırlayan failin kamu görevlisi olup olmamasına göre ikiye ayırarak bir düzenlemeye tabi tutmuştur.²⁸⁴ Suçun Konusu; Suçun konusu emre veya hamile yazılı kambiyo senetleri, emtiayı temsil eden belgeler, hisse senedi, ve tahviller, vasiyetnameler suçun konusunu oluştururlar. Suça konu belgenin aldatıcı olması aranır.

Resmi belge hükmündeki belgelerde fail o belgeyi düzenlemekle görevli kamu görevlisi olabileceği gibi yetkili kamu görevlisi dışındaki bir kişide olabilir.

A-Failin o ticari belgenin düzenlenmesinde yetkili kamu görevlisi olması: Resmi belgelerde olduğu gibi resmi belge hükmündeki belgelerde de kamu görevlisinin sahtecilik yapması mümkündür. Kamu görevlileri tarafından da görevinin gereği olarak bir ticari senet, kambiyo senedi tanzim edilmiş olabilir. Bu durumu maaş mutemetlerinin çek düzenlemesi, tayin nedeniyle alınan harcırahta maliye memurlarınca düzenlenerek verilen çeklerle örnekleyebiliriz.

Kamu görevlisinin o belgenin düzenlenmesinde yetkili olması halinde zaten belge aynı zamanda resmi belge olacağından resmi belge hükmündeki belge olmayacaktır. Yani eylemin 210. maddenin 1. fıkrası yollamasıyla 204. maddenin 2. fıkrasına girmesi söz konusu değildir. Burada yetkili kamu görevlisinin resmi belgede sahteciliği söz konusu olur ve 204. maddenin 2. fıkrası hükümlerine göre cezalandırılır.

B-Resmi belge hükmündeki belgede sahteciliğin yetkili kamu görevlisi olmayan tarafından işlenmesi; 210. madde aslında özel belgede sahtecilikten cezalandırılması gerektiği halde özel önemi nedeniyle failin resmi belgede sahtecilik suçundan cezalandırılmasını öngördüğü faile değil suçun konusuna özgü bir suçtur. 204. Maddenin 2. fıkrası ise sadece o

²⁸⁴ Erdağ, a.g.e., sh. 537,

belgeyi düzenlemekle görevli kamu görevlisine özgü bir resmi belgede sahtecilik suçudur. Bu nedenle resmi belge hükmündeki belgeler üzerinde işlenen sahtecilik suçu yetkili kamu görevlisi dışındaki bir kişi tarafından işlenirse suç 210. maddenin yollamasıyla 204. maddenin birinci fıkrasında yazılı suçu oluşturacaktır. Kırıkkale ağır ceza mahkemesinin 10.07.2009 tarih ve 2009/131 esas, 2009/126 sayılı kararında “ Sanık A.K.’nın sahte çek tanzim ettiği öne sürülerek TCK’nın 204/1, 210/1 maddeleri gereğince cezalandırılması talep edilmiş olup, iddianame muhtevasında sahtecilik suçu tanımlanmış ve sanığın bu suçtan cezalandırılması talep edilmiştir. Görevsizlik karında ise sanığın eyleminin TCK.’nun 158/1 maddesinde tanımlanan nitelikli dolandırıcılık suçunu oluşturabileceği belirtilmiştir. Somut olayda eylemin sahtecilikle ilgili nitelikli dolandırıcılık suçunu da oluşturma ihtimali mevcut olmakla birlikte nitelikli dolandırıcılık suçuyla ilgili bir tanımlama ve iddia bulunmayıp iddianamede sahtecilik suçundan kamu davası açılmış olup bu suçta sahtecilik suçuna dönüşmeyeceğinden Mahkememizin görevsizliğine”denmiş ve suçun 210/1 maddesi yollamasıyla 204/1. maddeye nümas olacağına karar verilmiştir.

Resmi belgelerde sahtecilik suçunu işleyen kamu görevlisinin 204. Maddenin 1. fıkrasında yazılı suç bakımından o belgenin düzenlenmesinde yetkili kamu görevlisi olmamalıdır. Yetkili olmayan kamu görevlisi veya özel bir kişi tarafından resmi belge hükmündeki belgelerde sahtecilik yapılması halinde 210. maddenin 1. fıkrasının yollamasıyla 204. maddenin 1. fıkrasına giren suçu oluşturacaktır.

Bu suç üç seçimlik hareketle işlenebilir.

1-Failin tamamen sahte bir resmi belge hükmünde belge düzenlemesi;

2-Failin resmi bir belge hükmünde belgeyi değiştirmesi,

3-Failin sahte resmi belge hükmündeki belgeyi kullanması, fillerinden herhangi birinin işlenmesi ile suç oluşacaktır.

Suçta konu belgedeki sahteliğin aldatıcı olması, sahteciliğin ilk bakışta anlaşılması, başkaların aldatılabilecek şekil ve içeriğe sahip olmalıdır.²⁸⁵ Suça öngörülen ceza iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasıdır. Suça bakmakla görevli mahkeme 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri

²⁸⁵ Tezcan, Erdem,a.g.e., sh. 290

Hakkında Kanun'un 11. maddesi gereğince asliye ceza mahkemesidir. Bu suç nedeniyle faile verilecek sonuç cezanın üç yılın altında kalması durumunda önceden verilen kesinleşmiş bir cezası olmaması mağdurun zararını gidermiş olması durumunda hakkında CMK. 231. maddesi gereğince hükmü açıklanmasının geri bırakılması mümkündür. Kamunun güvenine karşı işlenen suçlardan olduğu için suçun mağduru toplumdur.

204. maddenin 1. fıkrası için yaptığımız açıklamalar ışığında hukukun koruduğu şey kamunun güveni olduğuna göre kamunun güveninin sarsılmış olması neden ile zarar gördüğü veya zarar görmesi ihtimalinin daima var olduğu kabul edilecektir. Yani ayrıca bir zarar doğmuş olması aranmayacaktır. YCGK'nun 30.03.1987 tarih ve 6/441-154 sayılı kararında çoğunluk tarafından verilen görüşümüze aykırı bir karara karşı muhalif olan yargıçlar Sami Selçuk ve Cavit Gençkaya'nın muhalefet şerhinde “ bu kararda alışılmamış bir yargısal üslupla herhangi bir kimsenin şan olsun, laf olsun diye sahtekarlık yaptığı görülmemiştir. Fail ammenin itimadını sarsacak yani genel zarar bilincinden ziyade, çıkar sağlamak bilinciyle hareket eder. Onun gerçekleştirmek istediği tek netice karşı tarafa zarar vermektir.” denilmesi zararın sahtecilik cürümlerinde öge olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu görüşte kast ögesiyle amacın karıştırıldığını ve “*sahte çek ve dolandırıcılık suçlarının bulunduğu içtihadada konu olayda TCK 78. maddesine göre araç suç amaç suç arasında, öge ya da ağırlaştırıcı neden ilişkisi olmadığı takdirde, bileşik suçun söz konusu olmayacağı ve her suçun bağımsız kalacağı unutulmamalıdır.*”²⁸⁶

210. maddenin 1. fıkrasında yazılı suçun manevi unsuru kasıttır. Bu suç doğrudan kasıtle işlenebilir. Failin gerçeğe aykırı bir şekilde emre veya hamile yazılı kambiyo senedini veya emtiayı temsil eden belgeyi hisse senedini, tahvil veya vasiyetnameyi açıklandığı şekilde gerçeğe aykırı sahte hale getirdiğini bilmesi ve istemesi ve bu kasıtle eylemini gerçekleştirmesi suçun manevi unsurunu oluşturur. Suçun taksirle işlenmesi olanaksızdır.²⁸⁷ Eylemi zarar verme bilinç ve iradesiyle gerçekleştirmelidir.²⁸⁸

Suçta azmettiren veya yardım eden sıfatıyla iştirak olanağı vardır. Ancak TCK 40. maddesinde yazılı bağıllık kuralı göz önüne alınmalıdır. Suçu oluşturan eylemlerin

²⁸⁶ Malkoç, Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar, sh.156,157

²⁸⁷ Meran, a.g.e., sh. 491

²⁸⁸ Kaylan Keskin, a.g.e., www.ceza-bb.adalet.gov.tr, 27.11.2008

bölünmesi durumunda suça teşebbüse elverişlidir. İctima edilecek başkaca bir suç daha işlenmiş ise özel ictima kuralı olan 212. madde göz önüne alınacaktır.²⁸⁹

2.7.4. 765 Sayılı Yasadaki Düzenleme

Maddenin 765 sayılı kanundaki karşılığı 349. maddede yazılı hükmüdür. Madde metnine göre

“Madde 349 - Geçen maddeler ahkâmının tatbiki hususunda kanunen mahkemeler ve resmi daireler huzurunda muteber sayılan evrak tanzimine mezun olan kimseler resmi memur gibidirler.

(Değişik fıkra: 21/11/1990 - 3679/22 md.) Emre veya hamile yazılı olarak tanzim edilen kambiyo senetleri, emtiayı temsil eden evrak yahut ortaklık veya alacaklılık sağlayarak belli bir meblağı temsil eden hisse senetleri, tahviller ve Hazine bonoları gibi kıymetler ile bunlar dışında kalan kıymetli evrak ve mali değerleri temsil eden veya ihraç edenin mali yükümlülüklerini içeren her türlü evrak resmi varaka hükmündedir.”

Bu maddenin ilk fıkrasında, sahtecilik suçları bakımından memur sayılanlar, ikinci fıkrasında ise resmi belge hükmündeki belgeler olarak kabul edilen ticari senetler düzenlenmiştir. Değişiklik öncesi *“poliçeler ve ciro suretiyle nakli kabil olan yahut hamiline ait olmak üzere yazılan ticaret senetleri resmi varaka hükmündedir”*. şeklinde idi. 210. Maddenin 1. fıkrasında düzenlenen resmi belge hükmündeki belgeler ile değişiklik sonrası 349. maddenin 2. fıkrası birbirlerine benzerlerse de 210. maddenin 1. fıkrasında kazuistik bir yaklaşımın olması vasiyetname eklenirken hazine bonoları gibi kıymetler ile bunlar dışında kalan kıymetli evrak ve mali değerleri temsil eden veya ihraç edenin mali yükümlülüklerini içeren her türlü evrak kısmının düzenlemede yer almaması, ayrıca 349. maddenin 2. fıkrasında sayılan belgeler resmi varaka hükmünde sayılmalarına karşılık 210. maddenin 1. fıkrasında sayılan belgeler resmi belge hükmünde sayılmamış sadece resmi belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümlerin uygulanması söz konusudur. Yani resmi belge sayılmayacak ama resmi belgedeki sahtecilik gibi cezalandırılacaktır.

2.7.5. Görevli Mahkeme

²⁸⁹ Gündüz, Gültaş, a.g.e., sh. 197

Görevli mahkeme 204. maddenin 1. fıkrasına giren hallerde öngörülen ceza iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası olduğu için 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanununun 10. madde ve 12. madde kapsamında kalmadığından 11. Maddesi gereğince asliye ceza mahkemesi görevlidir. Suçun taksirli hali düzenlenmemiştir. Şikâyete bağlı bir suç değildir.

2.8. 210. MADDESİNİN 2. FIKRASININ İNCELENMESİ

Sağlık mesleği mensubunun²⁹⁰ kanundan kaynaklanan yetkisini kullanarak düzenleyebileceği bir belgede sahtecilik yapması cezalandırılmıştır²⁹¹. 210. maddenin 2. fıkrasında sağlık mesleği mensubu o belgenin düzenlenmesi ile yetkili kamu görevlisi olmadığı gibi “kamu görevlisi de değildir.”²⁹² Fıkranın birinci cümlesinde suçun basit hali, ikinci cümlesinde ise nitelikli hali düzenlenmiştir. Fıkra metni şöyledir.

Madde 210-(2) Gerçeğe aykırı belge düzenleyen tabip, dış tabibi, eczacı, ebe, hemşire veya diğer sağlık mesleği mensubu, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Düzenlenen belgenin kişiye haksız bir menfaat sağlaması ya da kamunun veya kişilerin zararına bir sonuç doğurucu nitelik taşıması hâlinde, resmî belgede sahtecilik hükümlerine göre cezaya hükmolünür.

Suçta korunan hukuki yarar gerçeğe aykırı bir belgeyi düzenleyip bunu başkalarının kullanımına sunmak suretiyle bu konuda kendilerine düzenleyici olarak duyulan kamusal güvenin sarsılmasını önlemektir.²⁹³ Madde gerekçesinde suçta korunan yarar şu şekilde açıklanır;“Böylece, belirtilen kişilerin görevlerinin ifası bağlamında düzenledikleri belgelerin önemi vurgulanmış ve bunlara duyulan güvenin özellikle korunması amaçlanmıştır.”²⁹⁴

Bu bölümde suçun basit şeklini üçüncü bölümde ise nitelikli haller başlığı altında 2. fıkranın 2. cümlesinde yazılı suçta inceleyeceğiz.

2.8.1. Suçun Unsurları

²⁹⁰ Bkz. TCK 280/2:Sağlık mesleği mensubu deyiminden tabip, dış tabibi, eczacı, ebe, hemşire ve sağlık hizmeti veren diğer kişiler anlaşılır.

²⁹¹ Erdağ, a.g.e., sh. 548,

²⁹² Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet.gov/madde gerekçeleri , 20.11.2008,

²⁹³ Erdağ, a.g.e., sh. 545

²⁹⁴ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet.gov/madde gerekçeleri , 20.11.2008,

Suçun faili; gerçeğe aykırı belge düzenleyen doktor, diş doktoru, ebe, hemşire eczacı veya diğer sağlık mesleği mensubu suçun faili olabilir. TCK'nın 280/2. maddesinde yapılan tanıma ve madde gerekçesine göre fail sağlık mesleği mensubudur. Bu madde gerekçesinde “ *kamu görevlisi sıfatıyla çalışmasalar bile, tabip, diş tabibi, eczacı, ebe, hemşire veya diğer sağlık mesleği mensubu kişilerin, görevlerinin gereği olarak gerçeğe aykırı belge düzenlemesi, ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır.*”²⁹⁵ şeklinde açıklanmıştır. Failde aranan özel faillik vasfı sağlık mesleği mensubu olmasıdır. Özel faillik vasfı, suça iştirakte veya failin statüsünün belirlenmesinde önem taşır.²⁹⁶ TCK'nun 40. maddesinde yer alan bağlılık kuralında bu hüküm altına alınmıştır. Suçun faili olan sağlık mesleği mensubunun suça konu belgeyi düzenlemeye meslek ve yetki açısından ehil olması gerekir. Eğer raporu düzenleyenin bu raporu düzenlemeye yeterli bir sıfatı olmaksızın raporu düzenlemiş olması söz konusu ise artık 210. m. 2. f. değil doğrudan 204. m. 1. f.'sında yazılı suçu oluşturur.²⁹⁷ Örneğin diş tabibi doğuma üç hafta vardır diye rapor veremez ama bu raporu doktor veya ebe düzenlemiş ise kamu görevlisi olmasa dahi 210. m.2. f. daki suç oluşabilecektir.

Sağlık mesleği mensubunun kamu görevlisi olması durumunda kamu görevlilerinin resmi belgede sahteciliğini düzenleyen 204. madde hükümleri söz konusu olurlar. Çünkü resmi belgede sahtecilik suçunun kamu görevlisi tarafından işlenmesi ayrı bir suç olarak 204. maddede düzenlenmiş bir suçtur.²⁹⁸

Sağlık mesleği mensubu fail kamu görevlisi ve belgeyi düzenlemek görevinin gereklerinden ise suç suça konu belgeyi düzenlemekle görevli kamu görevlisinin suçu “özgü suç”²⁹⁹ olduğundan TCK 204/2 maddesinde yazılı suçu oluşturacaktır.

Kamu görevlisi olmayan sağlık mesleği mensubunun kendi mesleği ile ilgili olarak düzenlediği veya 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunla rapor düzenlemesine izin verilen konularda tanzim ettiği belge suçun konusunu oluşturur.1219 sayılı kanunla cevaz verildiği üzere memurların hastalık raporlarını verecek hekim ve sağlık kurulları hakkında yönetmeliğin 2. maddesi hükümlerine göre Resmi ve özel

²⁹⁵ Madde Gerekçesi, [www.ceza-bb.adalet.gov/madde gerekceleri](http://www.ceza-bb.adalet.gov/madde_gerekceleri) ,20.11.2008,

²⁹⁶ Özgenç, ”Yeni TCK'nun Hazırlanmasında Esas Alınan Suç Teorisi” ,www.ceza-bb.adalet.gov.tr, 20.09.2009

²⁹⁷ Malkoç, a.g.e., sh. 179

²⁹⁸ Erdağ, a.g.e., sh. 539,

²⁹⁹ Özgenç, ”Yeni TCK'nun Hazırlanmasında Esas Alınan Suç Teorisi” ,www.ceza-bb.adalet.gov.tr, 20.09.2009

hekim bulunmaması ve hastanın tıbbi sebeplerle veya ulaşım şartlarının elverişsizliği yüzünden hekim veya sağlık kurulu olan bir yere gönderilememesi halinde, sağlık memuru, hemşire ve ebeler, memurun hasta olduğunu ve bir hekim tarafından muayene edilmesinde zaruret bulunduğunu gösteren hastalık belgesi düzenleyebilmektedir.

Hastalık izni sürelerini düzenleyen üçüncü madde hükümlerinin b bendine göre tek hekim 20 güne kadar , c bendine göre ise İkinci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen hallerde sağlık memuru ,hemşire ve ebeler 7 güne kadar hastalık izni verebileceği kabul edilmiştir. Tek hekim tarafından verilen raporlarda başkaca bir özellik bulunmazken c bendine göre düzenlenmiş hastalık belgelerinin geçerli sayılabilmesi için bunların İl Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüğüne veya bu kuruluş tarafından belirlenen bir hekim tarafından onaylanması geçerlilikleri için zorunludur., bunun gibi her bir sağlık mesleği mensubunun yetki ve görevleri bakımından ilgili yasal düzenlemeler ışığında düzenleyebilecekleri belgeler 210. maddenin 2. fıkrası kapsamında kalmaktadır.

Suçun oluşturan fiil gerçeğe aykırı şekilde belge düzenlemek olup “TCK m. 210, f. 2, Cümle 1; belgeyi düzenleyen den bahsetmektedir, suçun oluşması için gerçeğe aykırı belgeyi iradi şekilde düzenlemiş olması gerekir.

Suçun manevi unsuru bakımından; düzenleyen sağlık mesleği mensubunun, belgeyi gerçeğe aykırı olarak düzenlediğini bilmesi ve istemesi gerekli ve yeterlidir.

Failin amacının haklı ya da haksız olmasının bu suçun işlenmesi bakımından önemi yoktur.³⁰⁰ Ayrıca belgeyi birine vermesi veya kullanması gerekmez. Gerçeğe aykırı düzenlenen belgede failin hakimiyet sahasından henüz çıkmamış bir belgede suçun oluşması kanımızca mümkün değildir. Çünkü “*Yazanı tarafından henüz kendisi dışında birine verilmemiş olan bir belge henüz söylenmemiş söz gibidir, sorumluluk doğurmaması gerekir. Düzenleyenin irade beyanı henüz dışa yansıtmadığı sadece kendi iç dünyasına ilişkin olan yazılı kağıt hukuksal anlamda henüz belge bile değildir. Böyle bir belge nedeniyle kişiyi suçlu kılmak düşüncesi bile ceza hukukunun genel ilkeleri ile, düşünce özgürlüğü ile çelişecektir. Bu nedenle düzenleme hususunu, o belgeyi hazırlamak, yazıp imzalamak olarak değil de*

³⁰⁰ Erdağ, Ali İhsan, a.g.e., sh. 551,

hazırlayıp kendi hâkimiyet alanından rıza ile çıkarmak şeklinde algılamak daha isabetli olacaktır.”³⁰¹

Resmi belge hükmündeki belgeler adından da anlaşılacağı üzere resmi belge değildir; özel belge niteliği taşımakla birlikte kanun koyucu tarafından resmi belge olarak değerlendirilmişlerdir.³⁰²

Suçta azmettiren veya yardım eden sıfatıyla iştirak olanağı vardır. Ancak TCK 40. maddesinde yazılı bağlılık kuralı göz önüne alınmalıdır. Suçu oluşturan eylemlerin bölünmesi durumunda suça teşebbüse elverişlidir. İctima edilecek başkaca bir suç daha işlenmiş ise özel ictima kuralı olan 212. madde göz önüne alınacaktır.³⁰³

Suçun nitelikli hali fıkranın ikinci cümlesinde düzenlenmiştir. Gerçeğe aykırı şekilde düzenlenen bu belge dolayısı ile bir kişiye haksız menfaat sağlanırsa, kamunun veya kişilerin zararına bir sonuç meydana gelirse failin 204. maddenin 1. fıkrasına göre cezalandırılması söz konusu olacaktır.

2.8.2. 765 Sayılı Yasadaki Düzenleme

Suçun 765 sayılı yasada benzer şekilde düzenlenmiş hali 354. maddede yer almaktaydı.³⁵⁴ Birinci fıkrasında “*Hekim, eczacı, sağlık memuru veya diğer bir sağlık mesleği mensubu, Hükümetçe emniyet ve itimat olunacak bir belgeyi hatır için gerçeğe aykırı olarak verir ise, altı aydan iki yıla kadar hapis ve yüzmilyon liradan üçyüzmilyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Gerçeğe aykırı olarak düzenlenmiş böyle bir belgeyi bilerek kullanan kimse hakkında dahi aynı ceza tertip olunur.*” hükmü yer almaktaydı. Yani 210-2. fıkradaki gibi özel sağlık raporunda sahtecilik suçu düzenlenmekteydi. Failin sadece raporu düzenlemesi suçun oluşumu için yeterli olmamakta bu belgeyi bir başkasına vermesi gerekmekteydi. Aynı fıkranın son cümlesinde hatır raporunu kullananın suçunun da düzenlendiğini görüyoruz. Buna göre resmi sıfatı bulunmayan hekim, eczacı veya sıhhiye memurunun resmi makamlara haber vermek zorunda oldukları hususlar dışında hatır nedeniyle rapor düzenlemesi, böyle bir raporun başkaları tarafından kullanılması böyle bir

³⁰¹ Erdağ, Ali İhsan, a.g.e., sh. 544

³⁰² Erdağ, a.g.e., sh.538

³⁰³ Gündüz, Gültaş, a.g.e., sh. 197o

raporun verilmesi için para veya çıkarın vaad edilmesi veya verilmesi halleri ile oluşan suç karşımıza çıkar.³⁰⁴

Öngörülen ceza 1. fıkra için altı aydan iki yıla kadar hapis ve yüzmilyon liradan üçyüzmilyon liraya kadar ağır para cezadır 5237 sayılı kanunda fiile öngörülen ceza üç aydan bir yıla kadar hapis cezası olduğundan olay ve oluşa ve suça etki eden başkaca sebepler nedeniyle cezanın farklılaşması hali hariç olmak üzere 5237 sayılı yasa daha lehe olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca CMK 231. Maddesi gereğince hükmün açıklanmasının geri bırakılması, hapsin paraya çevrilmesi veya ertelenmesi öngörülen ceza nedeniyle mümkündür.

2.8.3. Görevli Mahkeme

210/2. maddenin birinci cümlesi bakımından üç aydan bir yıla kadar hapis cezası öngörüldüğünden 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanununun 10. maddesi gereğince (iki yıla kadar ve iki yıl dahil hapis cezaları ve bunlara bağlı para cezaları) öngörülen suçlarda sulh ceza mahkemesi görevlidir.

³⁰⁴

Gözübüyük, Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi, III. Cilt, sh. 415 416

III. BÖLÜM

NİTELİKLİ HALLER

Ceza kanunumuzda önce her bir suçun temel şekli tanımlanmakta daha sonra varsa cezanın artırılması veya azaltılmasını gerektiren nitelikli unsurlara yer verilmektedir.³⁰⁵ Bu nitelikli unsurlar fiile(Bir fiil ile birden çok kanun maddesini ihlal etmek veya bir suç işleyebilmek için başka bir suç işlemek), faile, failin vasfına(kamu görevlisi olmak gibi), fail ile mağdur arasındaki ilişkiye(Hukuki ilişkiye dayanan alacağın ispatı amacıyla belgede sahtecilik suçu işlenmesi), suçun konusuna ilişkin (kanun hükmü gereğince sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli belge üzerinde sahtecilik) olarak karşımıza çıkabilmektedir. “*Bu sistemde ağırlatıcı ve hafifletici sebepler kavramları terk edilmiştir.*”³⁰⁶ Belgelere sahtecilik suçları bakımından ise nitelikli unsurlar ayrıca 204. maddenin üçüncü fıkrasında, 205. maddenin ikinci cümlesinde 210. maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde, 211 ve 212. maddelerde düzenlenmişlerdir.

Yeni Türk Ceza Kanununda sahtecilik suçlarının hepsi bakımından ortak nitelikli unsur olarak 211 ve 212. maddelerinde düzenlenen iki hal vardır.

a) Fail ile mağdur arasında hukuksal bir ilişki olması hali ile failin gerçek bir durumu belgelendirmek amacıyla sahtecilik suçunu işlemesi daha az cezayı gerektiren hal olarak,

³⁰⁵ Özgenç İzzet, “Yeni TCK’nun Hazırlanmasında Esas Alınan Suç Teorisi”, www.ceza-bb.adalet.gov.tr,10.09.2009

³⁰⁶ Özgenç, “Yeni TCK’nun Hazırlanmasında Esas Alınan Suç Teorisi”, www.ceza-bb.adalet.gov.tr

b)Belgede sahtecilik suçunu işleyen failin sahtecilik suçunu araç kılarak başka bir suç işlemesi halinde her iki suçtan ayrı ayrı cezaya hükmolunması gerekliliğinden bahisle gerçek içtima hali olarak iki nitelikli unsur belirlemiştir.

3.1. YTCK'NUN 204. MADDESİNDE YAZILI NİTELİKLİ HAL

204. maddenin üçüncü fıkrasında resmi belgede sahtecilik suçunun nitelikli hali düzenlenmiştir. Resmi belgede sahtecilik suçuna konu belgenin kanun hükmü gereği sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli belgelerden olması halinde fail hakkında birinci veya ikinci fıkra gereğince hükmolunan ceza yarı oranında arttırılacaktır. Kanun koyucunun hüküm ifade eden bir olayı ispata yarayan yazı olarak kabul ettiği belgenin en önemli unsurunun ispat yeteneği olduğu açıktır. Kanun koyucu ispat gücü bakımından tüm belgeleri eşit olarak kabul etmemiştir. Medeni hukuk ve hukuk usulü bakımından kabul edilen bu farka paralel olarak ceza hukukunda da farklı düzenlemeler yapılması yoluna gidilmiştir.³⁰⁷ Kanunla sahteliği kanıtlanıncaya kadar geçerli kabul edilen belgeler üçüncü fıkradaki suçun konusu olup suça konu bu belgeler ispat gücü bakımından en güçlü belgelerdir.³⁰⁸

Suçun konusunu oluşturan şey resmi belgelerdir. Bu yüzden belgeleri,

1)Resmi belgeler

a)Kanun hükmü gereğince aksi kanıtlanıncaya kadar geçerli belgeler

b)Sahteliği kanıtlanıncaya kadar geçerli belgeler

2)Özel belgeler olarak ayırabiliriz.³⁰⁹

3) Resmi belge hükmünde belgeler³¹⁰

Resmi belgeleri bu maddede düzenlenen suç bakımından kanun hükmü gereğince aksi kanıtlanıncaya kadar geçerli belgeler, sahteliği kanıtlanıncaya kadar geçerli resmi belgeler olarak ayırabiliriz. Kanun ile ağırlaştırıcı neden olarak belgenin kanun hükmü gereğince

³⁰⁷ Meran, a.g.e., sh. 413

³⁰⁸ Gündüz, Gültaş, a.g.e., sh. 30

³⁰⁹ Gözübüyük, a.g.e., sh. 132.133.134

³¹⁰ Malkoç, a.g.e., sh. 35

sahteliği kanıtlanıncaya kadar geçerli olan belgelerde sahtecilik öngörüldüğünden bu ayrımı belirginleştirmemiz gerekir.

3.1.1. Kanun Hükümü Gereğince Sahteliği Kanıtlanıncaya Kadar Geçerli Belgeler

204. maddenin maddenin üçüncü fıkrasında resmi belgeler arasında ispat gücü bakımından diğerlerine nazaran güçlendirilmiş belgeler üzerinde işlenen sahtecilik suçunun diğer resmi belgede sahtecilik suçuna göre şedit cezalandırılması hükme bağlanmıştır. Bu belgeler kanun hükümü gereğince sahteliği kanıtlanıncaya kadar geçerli belgelerdir Madde gerekçesinde "Maddenin üçüncü fıkrasında, resmi belgede sahtecilik suçunun konu bakımından nitelikli unsuru belirlenmiştir. Suçun konusunu oluşturan resmî belgenin, kanun hükümü gereği sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olan belge niteliğinde olması hâlinde, cezanın belirlenen oranda artırılması gerekir. Bu hüküm, belgelerde sahtecilik suçları ile delil teorisi arasındaki ilişki göz önüne alınarak, daha üstün ispat gücüne sahip belgeyi daha fazla korumak ihtiyacını karşılamaktadır. Ancak, değişik yorumlara son vermek maksadıyla bir belgenin böyle bir güce sahip olup olmadığının saptanması için kanunlarda bu hususu belirten bir hüküm bulunması gerekli sayılmıştır."³¹¹ Daha öncede belirtildiği üzere 765 sayılı ve 5237 sayılı ceza kanunlarında resmi belgenin tanımı yapılmamıştır.

Kanıtlama gücü bakımından 765sy. TCK gibi 5237sy. TCK' da resmi belgeyi özel belgeye karşı üstün tutmasının yanında ayrıca resmi belgeyi de kendi arasında "aksi kanıtlanıncaya kadar kadar geçerli belge" ve "kanun gereği sahteliği kanıtlanıncaya kadar geçerli belge" şeklinde ikili bir ayrıma tabi tutmuştur. Bu ayrıma doktrinde de rastlanır. Böylece imtiyazlı kanıtlama gücüne sahip resmi evrak kavramı ortaya çıkmıştır. ³¹² Belgeye sahteliği kanıtlanıncaya kadar geçerli resmi belge vasfını veren kanun hükmünün bunu açıkça göstermesi gerekir.(TCY 1)³¹³ Eski ceza kanunumuzdaki kanunsuz suç ve ceza olmaz hükmü gibi 5237 sayılı kanunun 2. maddesinin 1. fıkrasında yer alan kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez hükmüne dayanmaktadır. Bu nedenle açıkça kanun ile

³¹¹ Madde gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri 10.01.2009

³¹² Erem, Ceza Hukuku Hususi Hükümler., sh. 35,Ekinci,M.,Esen S., a. g.e., sh. 285,Malkoç, a.g.e., sh.32 vd.

³¹³ Erem, Ceza Hukuku Hususi Hükümler., sh. 36, ayrıca aynı yönde görüş için bkz. Erol, a.g.e., sh. 2251

sahteciliği sabit oluncaya kadar geçerli olarak kabul edilen belgeler olmalıdır. Kanun hükmü ile sahteliği kanıtlanıncaya kadar geçerli resmi belgeler şunlardır.

1)Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 295. maddesinde belirtilen mahkeme ilamları, (elektronik imza ile oluşturulan belgeler hariç HUMK m.295/a)

2)1512 sayılı Noterlik Kanununun 82. maddesi uyarınca noterlerce re'sen düzenlenen belgeler,

3)2004 sayılı İcra Ve İflas Kanununun 38. maddesinde açıklanan ilam niteliğini taşıyan belgeler,

4)5271 sayılı C.M.K. 'nun 222. maddesine göre duruşma tutanakları,

5)298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri Ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 178. maddesi gereğince seçim kurullarınca düzenlenmiş tutanakların sahtelikleri sabit oluncaya kadar geçerli belgelerden oldukları ilgili maddelerde açıklanmıştır.

Bu belgelerin yanısıra sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa göre tutulan tutanaklar ile Umuru Belediyeye Ait Ahkamı Cezaiye Hakkında 486 sayılı Kanunun Bazı Maddelerini Değiştiren 1608 sayılı Kanunun 486 sayılı yasa ile değişik 6. maddesi gereğince tutulan tutanaklar sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli resmi belgelerdir.

1)HUMK'nun 295. maddesine göre mahkeme ilamları geçerli resmi sahteliği kanıtlanıncaya kadar belgelerdir. HUMK 392. maddesine göre mahkeme kararlarının tarafeyne verilen mühürlü örnekleri olarak tanımlanmaktadır.³¹⁴ Mahkeme ilamlarından kasıt ayrıca bir sınırlama olmadığına göre idari ve adli yargının kademelerinde verilen tüm kararlar, Sayıştayın, askeri mahkemelerin verdiği kararlar ve yabancı mahkemelerden verilen kararlarda bu hüküm içerisinde değerlendirilmelidir. Şu kadarki yabancı mahkemelerden verilen ilamların Türkiyede hukuki sonuç doğuran ve geçerli olan ilamlardan olması şartıyla bu madde kapsamında kalacaktır.

2)Noter senetleri hem özel hukuk hem de ceza hukuku bakımından özel bir ispat kuvvetine sahip kılınarak kamunun doğruluğuna güvendiği belgelerden sayılmışlardır. Noter belgelerinde sahtecilik de aynı nedenle kamunun güvenine karşı işlenen suçlardan sayılmışlardır.³¹⁵

³¹⁴ Malkoç, a.g.e., sh. 32

³¹⁵ Erman, Sahtekârlık Suçları, sh. 201

Noterler a) Düzenleme şeklindeki noter senetleri; İlgililerin kendisine başvurarak istediklerini bir tutanağa geçirmek ve daha sonra noter tarafından belgenin doğruluğu ve ilgisinin isteğine uygun olarak yazıldığını belirtilerek noter huzurunda düzenlenen ve noterce onaylanan senetler düzenleme şeklindeki noter senetleridir.³¹⁶ Bizzat noter tarafından tutanak düzenlenmek suretiyle yapılır.

b) Onaylama şeklindeki noter senetleri; Bu halde noterlik dairesinin dışında düzenlenen bir işlem vardır. Noter dairesi dışında düzenlenen işlemlerdeki imzanın imzayı atan kişiye ait olduğuna dair şerh vererek belgelendirir. İmzalar noter önünde atılabileceği gibi ilgisince önceden atılmış imzanın kendisine ait olduğunu noter önünde kabul etmesiyle de yapılabilir.³¹⁷

Her ne kadar düzenleme ve onaylama şeklinde noter senetleri noterlik kanununun 82. maddesi gereğince resmi belge sayılır iseler de "düzenleme şeklindeki noter senetleri içerik ve şekil bakımından sahteliği sabit oluncaya kadar HUMK m. 295,1 ve NK. m. 82,II gereğince kesin delil teşkil ederler."³¹⁸

3)2004 sayılı İcra Ve İflas Kanununun 38. maddesinde açıklanan ilam niteliğini taşıyan belgeler sahtelikleri kanıtlanıncaya kadar geçerli resmi belgelerdir.

Madde metni şöyledir;

"Madde 38-ilam mahiyetini haiz belgeler

Mahkeme huzurunda yapılan sulhlar, kabuller ve para borcunu havi resen tanzim edilen noter senetleri istinaf ve temyiz kefaletnameleri ile icra dairesindeki kefaletler, ilamların icrası hakkındaki hükümlere tabidir. Bu maddedeki icra kefaletleri müteselsil kefalet hükmündedir." Maddede nelerin ilam mahiyetine haiz olacağı açık bir biçimde anlatılmıştır.

4)5271 sayılı C.M.K. 'nun 222. maddesine göre duruşma tutanakları sahtelikleri kanıtlanana kadar geçerli resmi belgelidir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun duruşma tutanağının ispat gücü üst başlığını taşıyan 222. maddesi "Duruşmanın nasıl yapıldığı, kanunda belirtilen usul ve esaslara uygun olarak yapılıp yapılmadığı, ancak tutanakla ispat olunabilir. Tutanağa karşı yalnız sahtecilik iddiası yöneltilebilir." demektedir.

³¹⁶ Özbek Mustafa Serdar, **Noter Senetlerinde Sahtelik**, Yetkin Yayınları, Ankara 2009, sh. 39

³¹⁷ Özbek, a.g.e., sh.42

³¹⁸ Özbek, a.g.e., sh.43

5)298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri Ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 178. maddesi gereğince seçim kurullarınca düzenlenmiş tutanakların sahtelikleri sabit oluncaya kadar geçerli belgelerdir.

6)Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa göre kaçakçılık suçlarının izlenmesine ilişkin tutulan tutanakların, kaçakçılığı önleme izleme ve soruşturmakla görevli olanlar tarafından yani Emniyet, Jandarma, Sahil Güvenlik Komutanlığına bağlı personel, mülki amirler, gümrük muhafaza amir ve memurları tarafından tutulan tutanaklar aksi kanıtlanıncaya kadar geçerli belgelerdir.

Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 21'inci maddesi, kaçakçılık suçlarının izlenmesine ilişkin tutanakların, belirtilen koşulları bütünü ile taşıması ve 16. maddede yazılı memurlar tarafından düzenlenmesi halinde, aksi kanıtlanıncaya kadar geçerli belgelerden olduğu belirtilmiştir.

Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nunda hüküm olmayan hallerde genel hükümlere gidilmesi gerektiği aynı kanunla hüküm altına alındığından memur tanımı için TCK'na bakmak gerekecektir. Yeni TCK'de ise, memur kavramı terk edilmiş yerine TCK'nin 6.maddesinde "kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi" şeklinde tanımlanan "kamu görevlisi" kavramı getirilmiştir. TCK'nin 204/3'üncü maddesi gereğince bu belgelerde yapılan sahtecilikte öngörülen ceza ½ oranında artırılacaktır. Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 12. maddesinde, gümrük idarelerinde işlem görmediği halde işlem görmüş gibi herhangi bir belge veya beyanname düzenleyenler hakkında TCK'de yer alan evrakta sahtecilik suçları ile ilgili hükümlerinde belirtilen cezaların bir kat artırılarak uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

7) Umuru Belediyeye Ait Ahkamı Cezaiye Hakkında 486 sayılı Kanunun Bazı Maddelerini Değiştiren 1608 sayılı Kanunun 486 sayılı yasa ile değişik 6. maddesi gereğince tutulan tutanaklar sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli resmi belgelerdir.

3.1.2. Aksi Kanıtlanıncaya Kadar Geçerli Belgeler

Türk Ceza Kanununun 204. maddesinin bir ve ikinci fıkralarındaki resmi belgeler aksi kanıklanıncaya kadar geçerli resmi belgelerdir.³¹⁹ “ sahteliği sabit olana kadar geçerli evrak gurubuna girmeyen bütün resmi evraklar aksi ispat oluncaya kadar delil teşkil ederler. Bunların arasında adi bilgi kabilinden olanlarda vardır. Bu gibi tutanaklar hiçbir veçhile hakimi bağlamaz, bu varakaların içindeki yazılar taraflarca daima tartışma konusu yapılabildiği gibi, hakim içinde adi bilgi yerine geçer.”³²⁰

“ Mutlak olmayan resmi belgeler -Acte non formel authentique- mahiyet ve şekil bakımından aksi ispat edilinceye kadar muteber olan vesikalardır.”³²¹

Örneğin HUMK 295. maddesinin ikinci cümlesinde aksi sabit oluncaya kadar geçerli belgeler, resmi memurların yetkileri içinde yöntemine uygun olarak düzenledikleri veya onayladıkları belgeler olarak belirlenmiştir. Ayrıca 6831 sayılı orman kanununun 82. maddesi hükümlerine göre orman muhafaza memurlarınca orman suçlarına ilişkin tutulan tutanaklar aksi ispat edilinceye kadar geçerli belgelerdir. Bu nedendir ki sanığın tutulan tutanağı kabul etmemesi üzerine mahkemece tutanak müzmirleri tanık olarak duruşmaya çağrılarak tutanak içerikleri hakkında dinlenilirler.

3.1.3. Resmi Belge Hükümündeki Belgeler

Özel belge olmalarına rağmen usulüne uygun şekilde meydana getirilmeleri halinde üzerlerindeki sahtecilik kanun hükmü gereğince resmi belgede sahtecilik gibi cezalandırılan belgelerdir.

765 sayılı Ceza Kanunumuzun 349/2. Maddesinde 5237 sayılı Ceza Kanunumuzun 210/1. maddesinde yazılı bazı ticari senetler özel belgeler olmalarına rağmen cezai bakımdan resmi belgelere eş tutulmuşlardır.³²²

Failin resmi belgede sahtecilik yapmış gibi cezalandırılması için kanunda öngörülen tüm şekli koşulları yerine getirilmiş olmalıdır. YTCK'nun 210. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenen emre veya hamile yazılı kambiyo senedi, emtiayı temsil eden belge, hisse senedi, tahvil veya vasiyetname üzerindeki sahtecilik resmi belge hükmündeki belgeler üzerinde sahtecilik suçlarını düzenlemektedir.

³¹⁹ Meran, a.g.e., sh. 417

³²⁰ Erman, a.g.e., 381

³²¹ Gözübüyük, Belgelerde Sahtecilik Cürümleri, sh. 133

³²² Malkoç, a.g.e., sh. 35

3.1.4. Özel Belgeler

Resmi belgeden sayılmayan, hukuka uygun tüm yazılar, -écriture privee- acte prive- özel belge sayılabilir³²³ Bir belgeyi özel belge olarak kabul edebilmek için

a) Bir kamu görevinin ifa edildiği sırada, bu görevin gereği olarak düzenlenmemiş olması,³²⁴

b) Yazının hukuka uygun olması, ahlaka adaba aykırı olmaması³²⁵ gerekir. Yani özel belge özel kişi tarafından düzenlenmiş belge anlamına gelmez. Yukarıda sayılan asgari şartları sağlaması gerekir.

Özel belgede sahtecilik suçları herkes tarafından işlenebilir. Ancak özel belgede sahtecilik suçunun faili kamu görevlisi olup kamu görevine ait araç ve gereçleri kullanarak suçu işlemiş ise artık 765 sayılı kanuna göre cezanın 281. madde gereğince arttırılması³²⁶ 5237 sayılı yasaya göre ise 207. madde uyarınca verilecek cezanın aynı yasanın 266. maddesi ile arttırılması gerekir.³²⁷

3.2. 205. MADDEDE YAZILI NİTELİKLİ HAL

205. maddede resmi belgeyi bozmak yok etmek veya gizlemek suçu düzenlenmiştir. Suçun nitelikli hali maddenin ikinci cümlesinde yazılıdır. Madde gerekçesinde “*Resmi belgenin kamu görevlisi tarafından bozulması, yok edilmesi veya gizlenmesi, bu suçun nitelikli şekli olarak tanımlanmıştır. Bu suç açısından özellik arzeden husus, suçun konusunu oluşturan belgenin, kamu görevlisinin görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu belge olması gerekmez. Gerçek bir resmi belgenin kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı olarak bozulması, yırtılması, yok edilmesi veya gizlenmesi hâlinde, bu suç oluşur.* “³²⁸

Resmi belgeyi bozmak yok etmek veya gizlemek suçunda nitelikli halin kabul edilmesinin iki sebebi vardır.

³²³ Gözübüyük, Belgelerde Sahtecilik Cürümleri, sh. 134, Malkoç, a.g.e., sh. 116

³²⁴ Kaylan, a.g.e., sh. 173,

³²⁵ Gözübüyük, Belgelerde Sahtecilik Cürümleri, sh. 134

³²⁶ Malkoç, a.g.e., sh. 116

³²⁷ Meran, a.g.e., sh. 458

³²⁸ Madde gerekçesi, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri 10.01.2009

1)Kamu görevlilerinin görevleri dolayısıyla belgeye ulaşmalarının diğer şahıslara göre daha kolay olması

2)Devlet ve kamu adına hizmet görmekte olan kamu görevlisinin yaptığı sahtecilik suç ve ceza politikası açısından kamu otoritesi daha fazla zedeleneceği için diğer şahısların sahteciliğine göre daha ağır bir eylem olarak kabul edilmesi nedenine dayanmaktadır.³²⁹

204. maddede yazılı resmi belgeyi değiştirenin eylemi ile kamu görevlisinin görevi arasında bir nedensellik bağı aranmakta ise de 205. maddenin nitelikli halinde bu husus aranmaz.³³⁰ Yani yetkili kamu görevlisi veya sadece kamu görevlisi olan bir şahsın suçu işlemesi halinde nitelikli halin gerçekleştiğini söyleyebiliriz.

Eski ve yeni Türk Ceza Kanunlarını karşılaştırdığımızda 765 sayılı yasanın 348. maddesi 205. maddenin karşılığıdır.³³¹ Buna göre, madde metnine bakılacak olursa

“Madde 348 - (Değişik madde: 11/06/1936 - 3038/1 md.)

Bir kimse tamamen veya kısmen bir varakanın aslını yahut aslın zıyaı takdirinde kanunen makamına kaim olan suretini ortadan kaldırır veyahut bozar ve bundan umumi veya hususi bir zarar neş'et ederse 339, 342, 343, 344 ve 345 inci maddelerde bildirilen farklara göre mezkur maddelerde yazılı cezalarla cezalandırılır.”

205. maddede yer alan nitelikli hal 348. maddede nitelikli nal olarak değil memurun işlediği sahtecilik suçlarına atıf yapılmak suretiyle düzenlenmişti. Ayrıca 348. madde 205. maddeden farklı olarak umumi veya hususi bir zararın neşet etmesi halini suçun kurucu unsuru olarak göstermiştir.

Nitelikli halin gerçekleşmesi durumunda maddenin birinci cümlesine göre belirlenen ceza yarı oranında arttırılacağından üç yıldan yedi yıl altı aya kadar bir ceza verilmesi söz konusudur. 339. maddede failin cezası üç seneden on seneye kadar hapistir. Bu durumda oluşa göre takdir edilecek cezada 5237 sayılı yasanın 53. maddesi hükümlerinin aleyhe sonuç doğurması da göz önüne alınarak lehe kanun uygulanmalıdır.343.madde ile cezanın verilmesi gereken hallerde de aynı şekilde her iki kanunu olaya ilişkin bütün hükümleri uygulandıktan

³²⁹ Esen, a.g.e., sh. 525 naklen Yurtcan E., Yeni Türk Ceza Kanunu, sh.350

³³⁰ Esen,a.g.e., sh. 526

³³¹ Yalvaç,a.g.e., sh.. 63

sonra ortaya çıkacak sonuca göre karar verilmelidir.³⁴³ Madde hükümleri ise 205. maddenin nitelikli halinde öngörülen cezaya göre failin lehinedir.

3.3. 210/2. MADDEDE YAZILI NİTELİKLİ HAL

Gerçeğe aykırı belge düzenleyen sağlık mesleği mensubunun suçunun nitelikli hali 210. maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde düzenlenmiştir. Maddeye göre *“Düzenlenen belgenin kişiye haksız bir menfaat sağlaması ya da kamunun veya kişilerin zararına bir sonuç doğurucu nitelik taşıması hâlinde, resmî belgede sahtecilik hükümlerine göre cezaya hükmolunur.”*

Kamu görevlisi sıfatıyla hareket etmeyen sağlık mesleği mensuplarının düzenledikleri belgeler aslında özel belgelerdir.³³² Ancak uygulamada çoğu kez maddi bir çıkarda gözetilmeksizin hatır nedeniyle verilen bu tür raporların özel belgede sahtecilikten daha az bir cezai yaptırıma bağlanması tercih edilmiş ise de 2. cümlede yazılı nitelikli hallerin ortaya çıkması halinde birinci cümledeki ayrıcalığın artık tanınmadığı, sorumluluk statüsünün özel belgede sahtecilik statüsünden resmi belgede sahtecilik statüsüne dönüştüğü görülmektedir.³³³

İki nitelikli hal öngörülmüştür:

a)Düzenlenen belgenin kişiye haksız bir menfaat sağlaması

b)Kamunun veya kişilerin zararına bir sonuç doğurması

a) Düzenlenen belgenin kişiye haksız bir menfaat sağlaması halinde ; öncelikle belirtmek gerekir ki gerçeğe aykırı belge nedeniyle sağlanan haksız menfaatin tabip, hasta veya bir başkası lehine olması fark etmemektedir. Kişiye ibaresi nedeniyle herhangi bir kişiye haksız menfaatin sağlanmasının kastedildiğini anlıyoruz. Maddenin tatbiki için kimin lehine haksız menfaat sağlandığının veya menfaatin maddi veya manevi olmasının önemi yoktur.³³⁴ Sağlanan menfaat haksız olmalıdır. Örneğin bir memurun kendisine özel bir hastaneden aldığı gerçeğe aykırı rapor ile sağlık nedeniyle tayinini yaptırarak kıdemi nedeniyle çalışamayacağı bir yerde çalışmasını sağlaması,

³³² Esen, a.g.e., sh. 597

³³³ Esen, a.g.e., sh. 597

³³⁴ Erdağ, a.g.e., sh. 559, 560

Sağlık mesleği mensubu tarafından gerçeğe aykırı olarak bir belge düzenlenirken kendisi lehine haksız bir menfaatin elde edilmesi halinde fail açısından başka bir suç daha ortaya çıkmış olacaktır. Çünkü suç bir haksızlığı ifade eder. Burada haksızlık rüşvet, irtikap veya başka bir suç olarak karşımıza çıkabilecektir³³⁵

Sağlık mesleği mensubu kişilerin, görevlerinin gereği olarak gerçeğe aykırı belge düzenlemesi suçunda “düzenlenen belgenin kişiye haksız bir menfaat sağlaması hâlinde, resmi belgede sahtecilik hükümlerine göre cezaya hükmolunacaktır.”³³⁶

Suçta azmettiren veya yardım eden sıfatıyla iştirak olanağı vardır. Ancak TCK 40. maddesinde yazılı bağlılık kuralı göz önüne alınmalıdır. Bağlılık kuralı gereğince kamu görevlisi olan sağlık mesleği mensubunun resmi belgede sahteciliğinde suçu azmettiren veya yardım eden sıfatıyla ortaya çıkmış olsa dahi yetkili kamu görevlisi ise 204. maddenin 2. fıkrasında yazılı suç, yetkili kamu görevlisi değilse 204. maddenin 1. fıkrası hükümlerinin uygulanması söz konusu olacaktır.³³⁷ Suçu oluşturan eylemlerin bölünmesi durumunda suça teşebbüse elverişlidir. İçtima edilecek başkaca bir suç daha işlenmiş ise özel içtima kuralı olan 212. madde göz önüne alınacaktır.³³⁸

Sağlık mesleği mensubunun gerçeğe aykırı belge düzenlemesi suçunda düzenlenen belgenin kişiye haksız bir menfaat sağlaması hali 765 sayılı yasada benzer şekilde 354. maddenin 3. fıkrasında düzenlenmişti. Maddeye göre “*Eğer birinci fıkrada yazılı fiil, failin kendisine yahut başkasına verilmiş veya vaat ve temin olunmuş para ve sair menfaat karşılığında işlenmiş ise, failin göreceği ceza üç yıldan beş yıla kadar hapistir. Eğer düzenlenen belgeden ikinci fıkrada yazılı olan fahiş zarar meydana gelmiş ise faile verilecek ceza dört yıldan altı yıla kadar hapistir.*” denilmişti. 354. maddenin üçüncü fıkrasında haksız menfaat değil menfaat temini suç sayılıyordu. Ayrıca 3. fıkranın son cümlesinde kişinin akıl hastanesine kabul veya ikameti söz konusu olması veya başkaca bir fahiş zarar meydana gelmesi halini ağırlaştırıcı neden olarak öngörmüştü. 5237 sayılı yasada zarar meydana gelmesi halinde yine 204. maddenin 1. fıkrası hükümlerinin uygulanacaktır.

³³⁵ Erdağ, a.g.e., sh. 560

³³⁶ Madde Gereği, www.ceza-bb.adalet.gov/madde gerekçeleri 20.11.2008,

³³⁷ Meran, a.g.e., sh. 490

³³⁸ Gündüz, Gültaş, a.g.e., sh. 197

5237 sayılı yasada bu suçun müeyyidesi 204/1 maddesi gereğince iki yıldan beş yıla kadar hapistir. 765 sayılı yasada aynı suç için 354/3. maddede üç yıldan beş yıla kadar hapis, eğer fahiş bir zara doğmuş ise verilecek ceza dört yıldan altı yıla kadar hapis cezasıydı. 5237 sayılı yasanın lehe olduğunu ancak fiili durula göre 53. madde hükümleri de göz önüne alınarak bir değerlendirme yapılması gerektiğini söyleyebiliriz.

b)Kamunun veya kişilerin zararına bir sonuç doğurması halinde;Aslında özel belge niteliğinde olan kamu görevlisi olmayan sağlık mesleği mensubu tarafından düzenlenen belge neden ile kamunun veya kişilerin zararına bir sonuç doğurucu nitelik taşıması hâlinde belgeyi düzenleyenin hukuki statüsü değişmekte resmi belgede sahtecilik hükümlerine göre cezalandırılması söz konusu olmaktadır.³³⁹ Sağlık mesleği mensubunun düzenlediği belge nedeniyle ortaya çıkmış bir zarar bulunmasına gerek yoktur “düzenlenen belgenin kamunun veya kişilerin zararına bir sonuç doğurucu nitelik taşıması suçun oluşumu için yeterlidir.”³⁴⁰

Sağlık mesleği mensubu tarafından düzenlenen belgenin kamunun veya üçüncü bir kişinin kamuya ait bir sorumluluktan kurtarılmasına neden olması halinde kamunun veya kişilerin zararına bir sonuç doğduğunu ağırlaştırıcı nedenin oluştuğunu kabul etmek gerekir.

Örneğin özel hastanede tedavi görmekte olan çocuğun annesinin aslında olmadığı halde memur ebeveyni refakatinde tedavi edilmiş gibi gösterilmesinde memurun yolluk almış olması değil alabilecek olması önemlidir. Veya kişinin işkence görmesine rağmen görmemiş gibi rapor verilmesinde

765 sayılı yasada suçun ikinci yukarıda açıklandığı üzere üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde, dördüncü fıkralarında düzenlenmiştir.

İkinci fıkrada “Eğer bu gibi gerçeğe aykırı bir belgeye dayanılarak, sinir ve akıl hastalıkları kurumlarına kabul ve orada ikamete mecbur edilmesi gerekmeyen bir kimse bu kurumlara kabul ve orada ikamete mecbur edilir veya başkaca fahiş bir zarar meydana gelir ise, failin göreceği ceza iki yıldan dört yıla kadar hapistir. Dördüncü fıkrada ” Eğer gerçeğe aykırı belge, işlenmiş bir suçu yahut işkence, zalimane veya gayriinsani diğer fillerin delillerini gizlemek veya bu delilleri yok etmek için düzenlenmiş ise faile verilecek ceza, dört

³³⁹ Esen, a.g.e., sh. 597

³⁴⁰ Erdağ, a.g.e., sh. 562

yıldan sekiz yıla kadar hapidir.” hükmü vardı. 765 sayılı yasadaki düzenleme daha fazla ayrıntı içermesine rağmen 5237 sayılı yasa ile kişilerin veya kamunun zararına bir sonuç doğurucu bir nitelik taşıması ibaresiyle zarar kavramına giren tüm sonuçları kapsayıcı bir düzenleme olmuştur.

Sağlık mesleği mensubunun gerçeğe aykırı şekilde düzenlediği sahte belge dolayısıyla kişilerin veya kamunun zararına sonuç doğurucu bir nitelik taşıması³⁴¹ durumunda 210/2. maddenin ikinci cümlesinin atf yaptığı 204/1 maddesine göre ceza tayin edilecektir. Suça öngörülen ceza iki yıldan beş yıla kadar hapidir. Eylem nedeniyle kişinin veya kamunun zararına bir sonuç doğması halinde 765 sayılı yasanın 354. maddesinin ikinci fıkrasına göre failin iki yıldan dört yıla kadar hapis cezasıyla 354. maddenin dördüncü fıkrasına giren hallerde failin dört yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılması gerektiğinden 2. fıkradaki hallerde 53. madde hükümleri de göz önüne alınarak lehe kanun belirlenmelidir. Ancak 4. fıkraya giren hallerde 5237 sayılı yasanın lehe olduğunu söyleyebiliriz.

Bu suç doğrudan kasıtlı işlenebilir. Suçun manevi unsuru kasıttır. Failin gerçeğe aykırı bir şekilde belge düzenlediğini bilmesi ve istemesi ile gerçeğe aykırı düzenlediği belge yönünden suçun manevi unsuru gerçekleşmiş olur.³⁴²

210/2. maddenin ikinci cümlesinde yer alan suç ise iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası öngörüldüğünden 5235 sayılı kanunun 11. Maddesi gereğince asliye ceza mahkemesi görevlidir. Şikayete bağlı bir suç değildir. Suç kasten işlenebilen bir suç olup taksirli şekli düzenlenmemiştir.

3.4. DAHA AZ CEZAYI GEREKTİREN HAL

5237 sayılı yasamızda ihkakı hak suçu düzenlenmemiştir. Kendiliğinden hak alma suçu düzenlenmediğine göre bu durumda olan failin durumu ne olacaktır? Sahtecilik suçları bakımından 211. maddede bir cezayı azaltan neden öngörülmüştür. Kişinin bir hukuki ilişkiye dayanan alacağını ispat etmek veya gerçek bir durumu belgelemek amacıyla belgede sahtecilik suçunu işlemesi hali. 211. maddede öngörülen cezayı azaltan bu hal tüm

³⁴¹ Erdağ, a.g.e., sh. 561

³⁴² Meran, a.g.e., sh. 491

sahtecilik suçları için öngörölmüş bir hafifletici sebeptir. Daha az cezayı gerektiren hal üst başlığını taşıyan maddenin metni şöyledir.

“Madde 211 - (1) Bir hukukî ilişkiye dayanan alacağın ispatı veya gerçek bir durumun belgelenmesi amacıyla belgede sahtecilik suçunun işlenmesi hâlinde, verilecek ceza, yarısı oranında indirilir.”

Eski Türk Ceza Kanununda da benzer şekilde 347. maddede *“Bir kimsenin geçen maddelerde beyan olunan cürümleri kendisi veya başkası için sahit bir keyfiyetin esbabı sübutiyesini tedarik maksadıyla işlemişse resmi evrak sahtekarlığından dolayı bir aydan iki seneye kadar resmi olmayan evrak sahtekarlığından dolayı altı aya kadar hapis cezasına mahkum olur. Hükmü yer alıyordu.*

Sahtecilik suçlarında failin gayesinin haklı bir sebebe dayanması halinde cezanın azaltılması 765 sayılı TCK'nunda da öngörölmüş bir hükümdü.765 sy, kanunun 347. maddesinde düzenlenen halin maddede yer alan metnine bakacak olursak5237 sayıyı yasanın 211. madde hükümleri 765 sayılı yasadan farklı olarak sadece resmi evrak ve resmi olmayan evrakta değil tüm sahtecilik suçlarına getirilmiş özel bir indirim maddesidir.21. Madde ile cezanın hakimın takdir hakkı olmaksızın yarı oranında indirilmesi söz konusu iken 765 sayılı yasanın 347. maddesinde özel bir ceza öngörölmüştür.211. Maddeyi hukuki ilişkiye dayanan alacağı olan kişi veya onun yetkili temsilcisi hakkında uygulayabiliyorken 347. madde kendisi veya başkası için sahit bir keyfiyetin esbabı sübutiyesini demek suretiyle failin herkes olabileceğini hükme bağlamıştı. 211. maddede ” Madde metninde, resmi veya özel belgede sahtecilik suçunun bir hukukî ilişkiye dayanan alacağın ispatı veya gerçek bir durumun belgelenmesi amacıyla işlenmesi, suçun temel şekline göre daha az ceza ile cezalandırılması gereken bir hâl olarak öngörölmüştür.”³⁴³

211. madde resmi veya özel belgenin bozulması, gizlenmesi veya yok edilmesi hakkındaki suçlar dışında kalan bütün belgede sahtecilik suçlarında uygulanabilir. Ancak bu nitelikli bir hal maddenin resmi ya da özel belgenin yok edilmesi, gizlenmesi veya bozulması suçlarında uygulanması söz konusu değildir.³⁴⁴

³⁴³ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet.gov/madde gerekçeleri 20.11.2008,

³⁴⁴ Meran, a.g.e., sh. 497

Madde kamunun güvenine karşı suçlar için getirilmiş özel bir indirim maddesi olması nedeniyle hafifletici sebep bakımından da aynı hukuki yararı kabul edebiliriz. Yani korunan hukuki yarar kamu güvenidir.

Hafifletici nedenin konusu bir hukuki ilişkiye dayanan alacağın ispatı veya gerçek bir olayın veya durumun kanıtlanması amacıyla hareket etmesi suçun konusunu oluşturur. Her iki halde de faile ait failden kaynaklanan bir nedenden bahsedilmektedir. Fail kendisi tarafından bilinen bu kastın yargılama sırasında ortaya konması gerekecektir. Ancak “oluşturulan belge kanıtlanmak istenen gerçek olaydan daha fazla değer taşırsa, bu hüküm uygulanmaz.”³⁴⁵ İndirim sebebinin meşru olması gerekir.211. maddede resmi ve özel belge ayrımı yoktur failin bildiği bir sebebe dayanır.

Suçun konusunu hukuki ilişkiye dayanan alacağın ispat etmek veya gerçek bir durumu belgelemek amacıyla yapılan sahte belge oluşturur.

Failin maddedeki indirimden faydalanabilmesi için hukuki ilişkiye dayanan alacağın veya gerçek durumu ortaya koyması gerekir. Ancak bunun ispatının nasıl yapılacağı konusunda kanun koyucu bir yol göstermemiştir.

Yargıtay 11. CD 24.02.200-1270-1158 sayılı kararında “Posta İşletme Başmüdürlüğü temizlik işlerini ihale yoluyla alan ve kurumdan olan alacağın tahsil etmek için vergi dairesi hesabına yatırması gereken vergi borcunu eksik olarak yatırdığı halde vergi borcunun tamamını yatırmış gibi belge düzenleyip alacağın tahsil ettiği olayda alacağın tahsil etmek amacıyla gerçeğe aykırı belge düzenlemekten ibaret eyleminin ...”³⁴⁶

Hukuki ilişkiye dayanan alacağın veya bir gerçeğin belgelenmesi amacıyla sahtecilik yapmak bu suçtaki fiil unsurunu oluşturur. Suçun işlenmesinin sebebi failin özel, ahlaki veya toplumsal değere bağlı bir nedenle hareket etmek suretiyle suç işlemesi nedeniyle cezanın azaltılacağına ilişkin genel azaltıcı sebebin uygulanması söz konusudur. Buradaki ispatla amaçlanan ispat vasıtası-mezzo probatoriodur.³⁴⁷ Başkasına zarar vermek için değil, kendisini uğradığı ya da uğrayacağına inandığı zarardan korumak amacıyla fiili işlemiş olması gerekir.³⁴⁸

³⁴⁵ Gündüz,Gültaş, a.g.e., sh. 203

³⁴⁶ Erol, a.g.e., sh. 2350,2351

³⁴⁷ Gözübüyük, Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler Gözübüyük Şerhi, III. Cilt, sh.373

³⁴⁸ Erem, Toroslu, a.g.e., sh. 285

aaa) Bir hukuki ilişkiye dayanan alacağın ispatı amacıyla belgede sahtecilik suçunun işlenmesi ;Failin iyi niyetle fiili ile ispat etmek istediği şeyin gerçek olduğuna inanması gerekir. Fail gerçek olduğuna inanarak hareket etmiş olmalıdır.³⁴⁹

bbb)Gerçek bir durumun belgelenmesi amacıyla; Gerçek bir durumun belgelenmesinde ise gerçeğin ispatının mümkün olup olmamasının değil failin fiilinin nedeninin bu olması gereklidir.³⁵⁰

Suçun faili konusunda kanunda bir kısıtlama yoktur. Fail bakımından özellik göstermediğinden suçun faili herkes olabilir.

Suçun mağduru yoktur. Kamunun güvenine karşı suçlar arasında irdelendiğinden suçtan zarar gören toplumdur.

Maddede zarar ögesi yer almamıştır. Bir zarar meydana gelmiş olması daha az cezanın verilmesini gerektiren veya engel bir sebep değildir.

Suçun manevi unsuru kasıttır. Failin alacak hakkının varlığına veya gerçek bir halin belgelenmesi gerektiğine dair inançla sahtecilik eylemini gerçekleştirmesi suçun manevi kastını oluşturur

Belgelerde sahtecilik suçlarındaki suçun özel görünüm şekline ilişkin açıklamalar 211. madde içinde geçerlidir.

Madde ile resmi belgede sahtecilik suçundan verilecek cezanın yarı oranında indirilmesi söz konusudur.³⁴⁷ maddede ise cezanın azaltılması değil sahteciliğin bu suça nümas olması durumunda verilecek cezanın belirlendiğini görüyoruz.

3.5. İÇTİMA- 212. MADDE

Resmi belgede sahtecilik suçu kanunda yazılı seçimlik hareketlerin yapılmasıyla düzenleme, değiştirme, kullanma ile oluşur.³⁵¹ Resmi belgede sahtecilik suçunun işlenmesinden önce veya sonra fail tarafından başkaca bir suç işlenirse bu fiil nedeniyle failin ayrıca cezalandırılması 212. maddede düzenlenmiştir.. “*Kural olarak kaç fiil varsa o kadar*

³⁴⁹ Gözübüyük, Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler Gözübüyük Şerhi, III. Cilt, sh.374

³⁵⁰ Gözübüyük, Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler Gözübüyük Şerhi, III. Cilt, sh.374

³⁵¹ Kaylan ,a.g.e., www.ceza-bb.adalet.gov.tr, 27.11.2008

*suç, kaç suç varsa o kadarda ceza vardır.*³⁵² Bu ifadeye göre, 5237 sayılı ceza kanunumuzda, cezaların içtimainın (gerçek içtima) kural, suçların içtimainın ise istisna olduğu sonucu çıkmaktadır. Bunun anlamı istina olduğundan ayrıca aksinin tatbiki hakkında kanun hükmü yoksa genel kurala göre hüküm belirlenecek olmasıdır. “ *Bu kuralın istisnaları bileşik suç(md. 42), zincirleme suç(md 43), aynı neviden fikri içtima(md. 43 f. 2), farklı neviden fikri içtima(md. 44) kurallarıdır.* ”³⁵³

Bileşik suçun tanımı 5237 sayılı yasanın 42. maddesinde yapılmıştır.;Buna göre doktrinde mürekkep suç olarak da adlandırıldığı üzere bir suç diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturuyorsa bu durumda bileşik suç var denir ve tek fiil var sayılarak faile ceza verilir.³⁵⁴ “ *Bileşik suç(reato reato complesso) ve karma suç(reato composto) basit suçun(reato semplice) karşıtıdır.* ”³⁵⁵ Örneğin yağma suçunda hırsızlık suçu cebir ve tehdit ile işlenmektedir. Ancak meydana gelen suç ne hırsızlık ne tehdit nede cebirdir. ³⁵⁶ Tıpkı kimyadaki bileşik gibi suçlar birbiri ile kaynaşırken kendi özelliklerini kaybederek yeni bir oluşuma yeni bir suça vücut vermektedirler. Yeni oluşan suç hırsızlık suçundan da cebir ve tehdit suçlarından da farklı bir suçtur.³⁵⁷ Faile verilmesi gereken ceza meydana gelen yeni suç dolayısı ileidir. “ *Bileşik suçun suçların içtimainda değil de normların içtimainda yer alması gerekir.* ”³⁵⁸ Çünkü bileşik suçun mevcut olduğu durumda suç başkalaştığı ve yeni bir suç oluştuğu için o yeni suç için öngörülen başka bir norm söz konusu olmaktadır. Suçların içtimainda suçlar varlıklarına devam ederler ancak cezalandırma yönünden bir farklılaşma söz konusu olur. “ *Kanunumuzun zincirleme suç ve fikri içtimayı tanımlamamış olmasının sebebi bileşik suçun teknik olarak tanımlanamaz oluşudur.* ”³⁵⁹

Müteselsil ya da yeni kanunumuzun terminolojisi ile zincirleme suçta ise fail bir suç işlemek kararındadır. Bir suçu işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda aynı suçun birden çok kez aynı suçun işlenmesi halidir. Birden çok bağımsız tek başına suç teşkil

³⁵² Özgenç, “YTCK’nun Hazırlanmasında esas Alınan Suç Teorisi”, www.ceza-bb.adalet.gov.tr 10.10.2009

³⁵³ Özgenç, Türk Ceza Kanununun Gazi Şerhi (Genel Hükümler), sh. 537

³⁵⁴ Madde gerekçesi, www.ceza-bb.adalet.gov.tr, 10.01.2009

³⁵⁵ Hafizoğulları Zeki, “**5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Bileşik Suçun Tanımı Hakkında**”, www.zekihafizoğullari.com/makaleler, 01.07.2009

³⁵⁶ Erol,a.g.e., sh. 628

³⁵⁷ Özgenç, Türk Ceza Kanununun Gazi Şerhi (Genel Hükümler), sh. 538

³⁵⁸ Hafizoğulları Zeki, a.g.e., www.zekihafizoğullari.com/makaleler, 01.07.2009

³⁵⁹ Hafizoğulları Zeki, a.g.e., www.zekihafizoğullari.com/makaleler, E.T. 01.07.2009

eden fiilin varlığı gerekir. Herbir fiil kanuni tipe uygun ve hukuka aykırı olmalıdır.³⁶⁰ Suçlar arasında sübjektif bir bağ vardır. Aynı suç birden çok kez işlenirken zamanın birbirinden kopuk olmaması failin halen aynı suçu işleme kararının cümlesinden olmak üzere birden çok kez aynı suçu aynı kişiye işlemesi söz konusu olmalıdır.³⁶¹ Kanunumuzun 43. maddesinin birinci fıkrasında ETCK'nun 80. maddesinde düzenlenmiştir. Suçun mağdurunun farklı kişiler olması durumunda zincirleme suç hükümleri uygulanmaz.³⁶²

Aynı neviden fikri içtima ise aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi hali olup 5237 sayılı yasanın 43. maddesinin 2. fıkrasında yazılıdır. Failin eylemi tek ise de eylem ile haksızlık yapılan kişi sayısı birden fazladır.765 sayılı yasa ise mağdurun farklı kişiler olması halinde de zincirleme suç hükümleri uygulanabiliyordu³⁶³.

Aynı neviden fikri içtima ise failin işlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet vermesi hali olup Ceza Kanunumuzun 44. maddesinde düzenlenmiştir.”*İşlediği bir fiilden dolayı kişi nonbis in idem kuralı gereğince ancak bir defa cezalandırılabilir. Gerçekleştirdiği fiilin birden fazla farklı suçun oluşumuna neden olması durumunda failin bu suçlardan en ağır cezayı gerektiren suç nedeniyle cezalandırılması yoluna gidilmelidir.*”³⁶⁴ Bu şekilde tek bir fiili olan sanığın birden fazla kez cezalandırılması önlenmiştir.

Fikri içtimada fiillerin gerçek içtimaı değil kanun hükümlerinin içtimasının söz konusu olduğu ileri sürülür.³⁶⁵

Fikri içtima hali yani bir fiil ile birden çok maddeye aykırılık

1)Bir fiilin doğrudan doğruya muhtelif hükümleri ihlal etmesi

2)Bir fiilden meydana gelen sonuçların kanunu çeşitli maddelerine aykırılık oluşturması şeklinde meydana gelebilir.³⁶⁶

³⁶⁰ Bakıcı Sedat, **Olaydan Kesin Hükme Kadar Ceza Yargılaması VE Ceza Kanununu Genel Hükümler**, 2. Baskı, Ankara 1997, Adalet Yayınevi, sh. 831

³⁶¹ Özgenç, Türk Ceza Kanununun Gazi Şerhi (Genel Hükümler), sh. 544

³⁶² Özgenç, YTCK'nun Hazırlanmasında esas Alınan Suç Teorisi, www.ceza-bb.adalet.gov.tr 10.10.2009

³⁶³ Özgenç, Türk Ceza Kanununun Gazi Şerhi (Genel Hükümler), sh. 546

³⁶⁴ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet.gov/madde gerekçeleri ,20.11.2008,

³⁶⁵ Erem, Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, Cilt I, sh. 361

³⁶⁶ Erem, Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, Cilt I, sh. 362

Eğer failin fiili tek değil ise ama bir suç işleme kararı ile hareket ediyor ama birden çok hareketiyle birden çok suç doğuyor ise ne olacaktır.

Yeni ceza kanunumuzun kural olarak fikri içtima kurallarını kabul ettiğini açıklamıştık. Bunun istisnaları kanunda gösterilmiştir İstisnalar dışında genel kural uygulanacaktır. Fikri içtima kuralının istisnalarından biride sahtecilik suçları için getirilen özel bir hükümde ortaya çıkmaktadır. Suçların içtimandan söz edebilmemiz için, birden çok suçun bulunması gerekir. Eğer tek bir suçun varlığı söz konusu ise failin sorumluluğunu belirlemek bakımından bir problemle karşılaşılmaz ve suçların içtimaı söz konusu olamaz.³⁶⁷ Suçların içtimaı, bir kimse-nin birden çok suç işlemesi halinde sorumluluğunun ne şekilde belirleneceği problemiyle ilgili bir konudur. Eski 765 sayılı kanunumuzun 78. maddesinde bir suçu işlemek için başka bir suç işlenmesi, bir suçu gizlemek için başka bir suç, bir suç nedeniyle yasanın suç saydığı başka bir suçun işlenmesi halinde, bu suçlardan biri diğerinin şiddet sebebi veya unsuru değilse içtima kurallarının uygulanacağı hükme bağlanmıştı.³⁶⁸ Resmi belgelerde sahtecilik suçları basit olarak tek bir fiil ile tek bir suç olarak işlenebileceği gibi sahtecilikle birlikte işlenmiş bir suçla da karşımıza çıkarlar.

Belgelerde sahtecilik suçları için 5237 Sayılı Kanunun 212 nci maddesinde yazılı özel içtima hükmü getirilmekle, sahte resmi veya özel belgenin bir başka bir suçun işlenmesi sırasında kullanılması halinde hem sahtecilik hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hüküm olunacaktır. Evrakta sahtekarlık vasıta suçtur. Genelde amaçlanan suç emniyeti suistimal veya dolandırıcılık olarak ortaya çıkar. Sahtecilik suçunun tamamlanmasından sonraki faaliyetler sahtecilik suçunun esasına etki etmezler. Başka bir suçun aracı olarak işlenmiş ise; hem araç hem de amaç suç nedeni ile ayrı ayrı cezalandırılacaktır.³⁶⁹

212. maddede düzenlenen içtima maddesi gerçek içtima halini düzenler ve 5237 sayılı kanunun 44. maddesinde düzenlenen fikri içtimanın bir istisnasını oluşturur.³⁷⁰

765 sayılı yasa döneminde resmi belgede sahtecilik suçunda, sahte belgenin başka bir suça vasıta olması durumunda 765 sy. TCK'nın 78. maddesi gereğince gerçek içtima kuralları uygulanmak suretiyle diğer suç sahtecilik suçunun unsuru veya suçun ağırlaştırılmış

³⁶⁷ Bakıcı, a.g.e., sh.796

³⁶⁸ Bakıcı, a.g.e., sh.796

³⁶⁹ Erem, a.g.e., sh. 44

³⁷⁰ Esen, a.g.e., sh. 609

şeklinden sayılmaz ise faile her iki suçtan da ayrı ayrı ceza verilmekteydi..Özel belgede sahtecilik yapılmış ve sahte belge başka bir suçun işlenmesinde kullanılmış ise 765 sy. TCK'nın 79. maddesi gereğince fikri içtima kuralları uygulanmak suretiyle fail o ahkamda en şedit cezayı tazammun eden maddeye göre cezalandırılmaktaydı.

*“Örneğin, sahte belgenin kullanılması sureti ile bir kimse aldatılarak bir yarar elde edilmiş olabilir. Bu durumda, hem dolandırıcılık hem de resmi veya özel belgede sahtecilik suçlarına ait cezaların içtima suretiyle verilmesi gerekecektir. Keza, sahte belge düzenlemek suretiyle zimmetin gizlenmeye çalışılması hâlinde, hem zimmet suçundan hem de resmi belgede sahtecilik suçundan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunacaktır.”*³⁷¹

Sahtecilik suçunu işledikten sonra, bunu gizlemek için yapılan resmi belgelerdeki sahtecilikler ayrı ve bağımsız birer suç teşkil edecek ve kamu görevlisi önce işlenen suçtan ve daha sonra işlenen sahtecilik suçundan da sorumlu tutulacak ve gerçek içtima kuralı uygulanacaktır.³⁷²

*“Sahtecilik suçları kamu güvenine karşı işlenen suçlardan olup, zarar görenin toplum olduğu gözetildiğinde zincirleme suça ilişkin hükümlerin uygulanması YTCK'nın 43/1 fıkrasının son cümlesinde 'Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır' ifadesi nedeniyle olanaklıdır.”*³⁷³

Suçun faili sahtecilik suçunu işleyen kişidir. Çünkü içtima ancak aynı failin birden çok suçu varsa uygulanması söz konusu olabilir.

Bu maddenin 765 sayılı Kanunda karşılığı yoktur. Resmi belgede sahtecilik düzenleme ve değiştirmeye oluşur. Onun kullanılmasıyla gerçekleşen diğer suç nedeniyle ayrıca cezalandırmada bir duraksama yoktur.

İçtima ile ilgili başka bir hüküm, 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun ve benzer şekilde kanunlaştırılan 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 4. ncü maddesinde yer almaktadır. Buna göre; Nitelikli haller üst başlığını taşıyan maddenin 5. fıkrasında *“Bu Kanunda tanımlanan suçların ve kabahatlerin, belgede sahtecilik yapılarak işlenmesi halinde, ayrıca bu suçtan dolayı da cezaya hükmolunur.”* amir hükmü gereğince

³⁷¹ Madde Gerekçesi, www.ceza-bb.adalet.gov/madde gerekçeleri , 20.11.2008,

³⁷² Erman,Özek, a.g.e., sh. 449,Meran, a.g.e., sh. 445

³⁷³ Meran, a.g.e., sh. 433

fail hem kaçakçılık kanununa hemde Türk Ceza Kanunun belgede sahtecilik hükümlerine göre cezalandırılacaktır .

SONUÇ

Eski 765 sayılı ceza kanunumuzda ammenin itimadına karşı suçlar olarak düzenlenen suçlar 5237 sayılı ceza kanunumuzda dilin daha Türkçeleştirilmesi ile kamunun güvenine karşı suçlar olarak düzenlenmiştir. Resmi belgelerde sahtecilik suçları da kamunun güvenine karşı suçlar arasında yer alırlar. Toplumda belgelerin inandırıcılıkları ve içeriklerinin doğrulukları konusunda oluşan ortak inanca kamu güveni denilir.

01.06.2005 tarihinde yürürlüğü giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun dördüncü bölümünde kamunun güvenine karşı suçlar arasında yer alan resmi belgelerde sahtecilik suçları 204. maddesinde resmi belgede sahtecilik 205. maddesinde resmi belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek, 206. maddesinde resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçu olarak karşımıza çıkar. Bu maddelerin dışında aslında özel belge olmalarına rağmen toplumsal hayattaki önemleri nedeniyle resmi belgede sahtecilik suçuna ilişkin cezai hükümlerin uygulandığı 210. maddenin birinci fıkrasında yazılı belgeler resmi belge hükmündeki belgeler ile kamu görevlisi olmayan sağlık mesleği mensuplarının belgede sahtecilikleri resmi belgelerde sahtecilik suçu kapsamındadır. 210. maddede yazılı belgelerde resmi belge haline gelmez ancak cezalandırılmalarında resmi belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümler uygulanacaktır.

Resmi belgede sahtecilik suçlarında korunan hukuki değer kamu güvenidir. Suçun konusu üzerinde sahteciliğin yapıldığı belgedir. Bir belgenin resmi belge sayılabilmesi için taşınabilir bir şey üzerine yazılı, bir irade beyanını içeren, hukuken sonuç doğurmaya elverişli, belirli bir kişiye atfedilebilen, içeriği anlaşılır olmasının yanında kamu görevlisi tarafından görevinden kaynaklanan yetkisi dahilinde resmi belgenin kanunun aradığı biçimsel koşullara uygun olarak düzenlenmiş bir belge olması gerekir.

Yeni kanunda, zarar şartı yoktur yani zarar doğması aranmamaktadır. Kamunun güvenine karşı işlenen bir suçta suçtan zarar gören itimadı sarsılan toplum olduğuna göre ayrıca bir zarar aranması doğru değildir. Bu nedenle Ki kanımca bu doğru bir düzenlemedir. Eski kanunumuza göre bir zarar doğmadığı hallerde suçu işleyen sorumluluktan kurtulabiliyordu.

Zarar koşulunun arandığı 210/2. maddenin 2. cümlesi haricinde suçun mağduru yoktur. Suçtan zarar gören ise korunan hukuki menfaat gözetildiğinde daima toplumdur.

Resmi belgelerde yapılan sahtecilik suçlarında hareketten ayrı bir neticenin varlığı aranmaz.

Suça konu resmi belgenin aldatıcı olması gerekir. Muhakeme sırasında belge hakim tarafından incelenmeli gerekirse aldatıcılık yönünden bilirkişi incelemesi yaptırılmalıdır.

Eski düzenleme ile yeni düzenleme arasındaki en belirgin fark yeni düzenlemenin eskisine göre daha az maddede aynı düzenlemenin yapılabildiği olması ve sade bir anlatım tercih edilerek dili daha anlaşılabilir olmasıdır.

5237 sayılı yasada resmi belgelerde sahtecilik suçları içeriği ve sistematigi bakımından 765 sayılı yasadaki oldukça farklıdır.765 sayılı TCK'de evrakta sahtekârlık cürümleri içerisinde düzenlenen resmi evrakta yapılan sahtekârlıkları düzenleyen hükümler, Ammenin İtimadı Aleyhinde Cürümler Başlıklı bölümün Üçüncü ve Dördüncü Fasıllarında 339 ile 357'inci maddeler arasında oldukça ayrıntılı bir şekilde düzenlenmişti. 5237 sayılı yasada ise resmi belgede sahtecilik suçları bağımsız suçlar olarak değil de, tek bir suç başlığı altında toplam altı maddede düzenlenmiş olup böylece çok daha kolay anlaşılabilir ve uygulanabilir hale gelmiştir.765 sayılı yasada yer alan belgelerde sahtecilik suçları aslı-sureti, fikri-maddi ayrımları 5237 sayılı yasada yoktur. 5237 sayılı yasa ile resmi belge sayılsa dahi doğru bir anlayışla sosyal ve hukuki açıdan daha az değerli kabul edilerek 765 sayılı kanunda da daha az cezayla yaptırıma bağlanan hüviyet cüzdanı, şahadetname, ilmühaber, pasaport ve ruhsatname gibi belgeleri, 5237 sayılı kanunda, 204. ve 205. maddeler kapsamında resmi belgelerden sayılarak cezalandırılmış olmaları doğru değildir. Eski Kanunda, daha az ceza öngörülen hüviyet cüzdanı, pasaport, ruhsatname, şahadetname, ilmühaber gibi belgelerde yapılan sahtekârlıkları düzenleyen Dördüncü Fasılda 350 ilâ 357'inci maddelerde yer alan suç tipleri, yeni Kanunda bağımsız bir suç olarak öngörülmemiştir. Bu suçlar ile Üçüncü Fasılda yer alan 339, 340, 342, 346'ncı maddelerde düzenlenen suçlar yeni Kanunda, büyük ölçüde, 204 ve 205'inci maddeler kapsamına alınmıştır.

Aldatma yeteneği kanun yazılırken daha net ve tartışmaya yer bırakmayacak şekilde yazılabilirdi. Belgede sahtecilik suçlarında, sahteciliğin "aldatma yeteneği"ne sahip olup olmadığı hususuna, sadece madde metninde yer verilen seçimlik hareketlerde ve uygulamayı daraltacak şekilde ifade edilmeliydi.

Bunların dışında sahtecilik cürümleri genellikle bir başka suçu işlemek için işlendiğinden içtima hükümleri gereğince diğer suçtan da ceza verilmesi gerekmekte buda

her ne kadar her suç için erteleme, paraya çevirme veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması ayrı düşünülse de bu maddelerin uygulama koşullarını zorlamakta, genelde de uygulanmamaktadır. Bu suçlar için kendi metin ve bölümleri içinde bir ayırım yapılabilirdi.

5237 sayılı kanunun en büyük hatası olarak değerlendirebileceğimiz husus ise belgelerde sahtecilik suçlarının sadece düzenleme ile oluştuğunun kabul edilmesidir. Sayın Hocamız Ali İhsan Erdağın da belirttiği gibi henüz muhatabına ulaşmamış düzenleyenin egemenlik alanından çıkmamış bir irade beyanından söz etmek ona cezai yaptırım hatta suç yüklemek doru bir yaklaşım olmamıştır Ancak ne yazık ki fiili düzenleme bu şekildedir. Doktrinin çabaları ve yargıtayında bu yönde zamanla oluşacak yerleşik içtihatları ile bu gibi aksaklıkların zamanla çözüleceğine inansak da kanunun haksızlık yaptıkları bakımından boynumuz bükük kalacaktır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

AKDAĞ SELAMİ; **Türk Ceza Kanunu Şerhi Emsal İçtihatlar ve İlgili Kanunlar**, Ankara 1976,

ARSLAN ÇETİN, AZİZAĞAOĞLU BAHATTİN; **Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi**, Ankara 2004,

BAKICI SEDAT; **Olaydan Kesin Hükme Kadar Ceza Yargılaması VE Ceza Kanununu Genel Hükümler**, 2. Baskı, Ankara 1997, Adalet Yayınevi, sh. 831

DOĞANAY İSMAİL; **Türk Ticaret Kanunu Şerhi** ,Üçüncü Baskı, Ankara 1990,

EKİNCİ MUSTAFA, ESEN SİNAN; **Hırsızlık, Yağma Güveni Kötüye Kullanma Dolandırıcılık Hileli Ve Taksirli İflas Karşılıksız Yararlanma Belgelerde Sahtecilik Ve Bilişim Alanında Suçlar**,Adalet Yayınevi, 2005,

ERDAĞ ALİ İHSAN;“**Tıp Ceza Hukukunda Belgede Sahtecilik Suçu**“ , V. Türk Alman Tıp Hukuku Sempozyumu Tıp Ceza Hukukunun Güncel Sorunları, Türkiye Barolar Birliği, 2008,

ERDEM M. RUHAN, TEZCAN, DURMUŞ; **Ceza Özel Hukuku**, Barış Yayınları, İzmir, 2002,

EREM FARUK; **Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku**, Cilt I, Genel Hükümler, Onbirinci Baskı, Sevinç Matbaası, Ankara 1976,

EREM FARUK; **Ceza Hukuku Hususi Hükümler**,Cilt 2, Bilge Yayınları, Ankara 1968,

EREM FARUK, TOROSLU NEVZAT; **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Gözden geçirilmiş 4. Basım, Ankara 1983,

ERİŞ GÖNEN; **Açıklamalı-İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu Kıymetli Evrak Ve Taşıma**, Seçkin Kitapevi, Ankara 1988,

ERMAN SAHİR; **Sahtecilik Cürümleri**, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul 1970,

ERMAN SAHİR; **Sahtekârlık Suçları, Ticari Ceza Hukuku-III**, Yeniden yazılmış dördüncü bası, İstanbul 1981,

ERMAN SAHİR, ÖZEK ÇETİN; **Kamu Güvenine Karşı İşlenen Suçlar**, 1996 Bası, İstanbul,

EROL HAYDAR; **5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, En Yeni 4000 İçtihat**, 2. Cilt, ,Ankara,2008,

ESEN SİNAN; Malvarlığına Karşı Suçlar Belgelerde Sahtecilik Ve Bilişim Alanında Suçlar, Adalet Yayınevi, Eylül, 2007,

GÖKÇEN AHMET; “**Memur Tarafından İşlenen Resmi Evrakın Aslında İşlenen Sahtekarlık Suçu**”, www.akader.info/KHUKA/2004_eylül, 20.07.2009

GÖZÜBÜYÜK A. PULAT; **Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi**, Genişletilmiş 5. Bası, Kazancı Yayınları, İstanbul 1988, 3.Cilt,

GÖZÜBÜYÜK, A. PULAT, “**Belgelerde Sahtecilik Cürümleri**,” AÜHF Dergisi, Sayı 275, 1970, Ankara.

HAFIZOĞULLARI ZEKİ; “**5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Bileşik Suçun Tanımı Hakkında**”, www.zekihafizoğullari.com/makaleler,. 01.07.2009

KESKİN KAYLAN; “**Belgelerde Sahtecilik Suçları**”,**Türk Ceza Kanunu Reformu II**,Barolar Birliği Yayını, NO:71, Ankara,www.bb-ceza.adalet.gov.tr, 27/11/2008

MALKOÇ İSMAİL, GÜLER MAHMUT; **Ceza Ve Yargılamada Temel Yasalar**, Genişletilmiş 4 üncü Basım, Ankara 1998, Adil yayın evi,

MALKOÇ İSMAİL, **Sahtecilik Suçları Ve Mala Karşı Suçlar**, Seçkin Yayınevi, Ankara 1990,

MERAN NECATİ, **Sahtecilik Mal Varlığı Bilişim Suçları İle Ekonomi Ve Ticaret Alanında Suçlar**, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2008,

ÖNDER AYHAN; **Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler Bilişim Alanında Suçlar**, İstanbul 1994,

ÖZBEK MUSTAFA SERDAR; **Noter Senetlerinde Sahtelik**, Yetkin Yayınları, Ankara 2009,

ÖZGENÇ İZZET; **Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi (Genel Hükümler)**,Üçüncü Bası, Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı, Ocak 2006,

ÖZGENÇ İZZET, ŞAHİN, CUMHUR; **Türk Ceza Hukuku Mevzuatı** ; Birinci Baskı, Adalet Bakanlığı, Eğitim Dairesi Başkanlığı, Mart 2007,

ÖZGENÇ İZZET; “**Yeni TCK’nun Hazırlanmasında Esas Alınan Suç Teorisi**”, www.ceza-bb.adalet.gov.tr, 10.10.2009

PARLAR ALİ, HATİPOĞLU MUZAFFER; **5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu Yorumu ve İlgili Mevzuat**, Cilt 1, Ankara 2008,

POROY REHA; **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, 10. Bası, İstanbul 1986,

REMZİ GÜNDÜZ, VEYSEL GÜLTAŞ; **5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu İle 213 Sayılı Vergi Usul Kanununda Belgelerde Ve Faturalarda Sahtecilik Suçları**, Bilge Yayınevi, Ankara 2008

SAVAŞ VURAL, MOLLAMAHMUTOĞLU SADIK; **Türk Ceza Kanununun Yorumu**, Seçkin Yayınevi, 2. Bası, 3. Cilt

SELÇUK SAMİ.; **Çek Suçları**, Ankara, 1993, Hatipoğlu Yayınevi,

SOYARSLAN, DOĞAN; **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 4. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara 2002,

TEZCAN DURMUŞ, ERDEM MUSTAFA RUHAN; **Ceza Özel Hukuku**, Fakülteler Kitapevi, İzmir, 2002,

TEZCAN DURMUŞ, ERDEM M. RUHAN, ÖNOK MURAT; **Teorik Ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, 2. Bası, Barış Yayınları, İzmir, 2002,

YALVAÇ GÜRSEL; **Ceza Ve Yargılama Hukuku Yasaları, T.C. Anayasası TCK CMK CGTİK Ve İlgili Mevzuat**, 3. Bası, Adalet Yayınevi, 2006,

”**Madde Gerekçeleri**”, www.ceza-bb.adalet-maddegerekceleri, 10.01.2009

”**Türkçe Sözlük**”, www.tdk.org.tr/sözbul, 12.06.2009

EK-1

ÖZGEÇMİŞ

NİLGÜN ŞENER

nilgun.sener@adalet.gov.tr

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 1991 yılında mezun oldum. Avukatlık stajımı 1993 yılında bitirdikten sonra 1994 yılında açılan Hakimlik sınavını kazanarak, 1995 yılında stajıma başladım ve 1998 yılında Giresun / Dereli ilçesinde Asliye Hukuk, Kadastro ve Sulh Ceza Hakimi olarak mesleğe atandım. Daha sonra 1999 yılında Kırşehir / Akpınar ilçesi Asliye Ceza ve Sulh Hukuk Hakimi olarak görev yaptım. 2003 yılında Şırnak / Cizre ilçesinde Asliye Ceza Hakimi olarak çalıştım. Bundan sonra atandığım Çorum ilinde Sulh Hukuk ve İcra Mahkemesi Hakimi olarak görev yaptım. 2005 yılından itibaren Kırıkkale Ağır Ceza Mahkemesi Hakimi olarak çalışmaktayım. Evliyim iki kız çocuğu annesiyim.